

TARTALOM

Oldal / Page

CONTENTS

SZAKMAI CIKKEK, ELŐADÁSOK

- Az európai biztonság és stratégia
– Dr. Kis-Benedek József
- Az Európai Védelmi Ügynökség
– Varga László
- Tájékoztató a közbeszerzési törvény
változásairól
– Varga László
- Újabban rendszerbe állított haditechnikai
eszközök üzemeltetési tapasztalatai
– Balogh János
- BS 7799-2 alapú Információ-biztonsági
Irányítási Rendszer alkalmazásának
tapasztalatai a HM EI Zrt.-ben
– Nagy József
- A szolgáltatásminőség fejlesztésének elmélete
és gyakorlata – III. rész
– Becser Norbert
- EFQM-önértékelés tapasztalatai
a Széchenyi István Egyetemen
– Kovács Miklós – Dr. Nyéki Lajos

A MINŐSÉG JAVÍTÁSÁNAK / FEJLESZTÉSÉNEK TECHNIKÁI

- Vezérfonal a probléma ismétlődését meggátló
intézkedések kidolgozásához

A TÁRSASÁG HÍREI ÉS PROGRAMJAI

- Beszámoló a közgyűlésünkről
Weboldalunk tartalmából

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI HÍREK, BESZÁMOLÓK

- Rendezvény a tanúsítások értékének
megőrzéséről
- Újabb sikerek nyitánya
- Elkészült az exkluzív konferencia programja

PROFESSIONAL ARTICLES, LECTURES

- 02 Europe's Security and Strategy
– Dr. Kis-Benedek, József
- 07 European Defence Agency
– Varga, László
- 13 Information on the Amendment
of the Code of Public Procurement
– Varga, László
- 18 Operational Experience on Military Technology
Tools Recently Accepted for Use
– Balogh, János
- 23 Experience on the Application of BS 7799-2
based Information Security Management
Systems at HM EI Zrt.
– Nagy, József
- 26 Theory and Practice of the Improvement
of Service Quality – Part 3
– Becser, Norbert
- 32 Experience of Self Assessment Based on the EFQM
Model at the Széchenyi István University
– Kovács, Miklós – Dr. Nyéki, Lajos

TECHNICS OF QUALITY IMPROVEMENT/ DEVELOPMENT

- 37 A Guide How to Work out Measures to Hinder
Repeating of a Problem

NEWS AND PROGRAMS OF THE SOCIETY

- 38 Report on Our General Assembly
- 41 Excerpts from our Website

DOMESTIC AND INTERNATIONAL NEWS AND REPORTS

- 42 Conference on Safeguarding the Value
of Quality Certification
- 43 Overture to New Success
- 44 Program of the Exclusive Conference is Ready

SZAKMAI CIKKEK, ELŐADÁSOK

Tisztelt Olvasó!

Társaságunk haladó hagyománya, hogy Hon- és Rendvédelmi Szakbizottságunk rendezésében évente egyszer áttekintjük az általuk gondozott terület időszakos minőségügyi kérdéseit. Ezt a többi között az indokolja, hogy az ipar történetében mindenkor a honvédelem által használt felszerelések egyre növekvő követelménye volt a minőség fejlesztésének mozgatója.

Ennek a szerepnek jelentősége ma sem kisebb, noha nemzeti jövedelmünkben csökkent a fegyveres testületek számára beszállított termékek és a szolgáltatások aránya.

Új lehetőségek nyíltak viszont csatlakozásunkkal a NATO-hoz és az EU-hoz, ezért az ezévi rendezvényünk kiindulópontként áttekintette az új kihívásokat, majd sokoldalú, hasznos információkkal szolgált a beszállításban érdekelt szervezeteknek.

E tematikus számunk a rendezvényen elhangzott előadásokon túl, további ismeretekkel is igyekszik szolgálni.

*Az előadások prezentációi diavetítés formában megtekinthetők honlapunkon
www.quality.mmt.hu*

Szerkesztő

Az európai biztonság és stratégia

Az EU és a NATO az új kihívások előtt, közép-európai kitekintéssel

Dr. Kis-Benedek József*

A NATO és az EU előtt álló kihívások mindkét szervezet számára hasonlóak, a szervezeti és a reagálási lehetőségek és főleg a képességek azonban eltérőek. 2001. szeptember 11-e új biztonsági környezetet teremtett, amelyhez mindkét szervezetnek alkalmazkodnia kell. A veszély több irányból érkezik, nehezen prognosztizálható, a kezelést illetően pedig elsősorban a nemzeti érdekek érvényesítése miatt esetenként jelentős nézeteltérések, belső viták, sőt konszenzus hiány is tapasztalható. Úgy vélem azonban, hogy a két szervezet együttműködése nélkülözhetetlen, hiszen a globális kihívásokra csak közös fellépéssel, az erők és eszközök optimális felhasználásával lehet hatékonyan reagálni.

Általánosítható sajátosságok, amelyeket egyik szervezet sem hagyhat figyelmen kívül:

- a biztonság belső és külső aspektusait nehéz szétválasztani,
- egyetlen tagállam elleni agresszió nem valószínű (NATO megfogalmazás szerint a Szövetséget az előre látható 10-15 évben hagyományos eszközökkel indított katonai támadás

veszélye nem fenyegeti). Ez azért is fontos kérdés a NATO esetében, mert ismert, hogy milyen körülmények között és milyen céllal hozták létre. Nemcsak szervezeti, hanem feladatszerű változásokra is szükség van.

- a fenyegetések a korábbiakhoz viszonyítva sokkal diverzifikáltabbak, kevésbé előreláthatóak és kiszámíthatóak, következképpen nehezebben kezelhetőek,
- a fenyegetések nem katonai jellegűek.

A NATO és az EU előtt álló fenyegetések

A *nemzetközi terrorizmus* stratégiai fenyegetésként jelentkezik mindkét szervezet számára. Európa nemcsak bázis, hanem célpont is, a terrorhullám az agresszív vallási fundamentalizmus-hoz, az új típusú vallási terrorizmushoz kötődik.

Tömegpusztító fegyverek proliferációja, ami azt is jelzi, hogy az exportellenőrzési rendszerek nem működnek hatékonyan, a rakéatechnológia terjedése – főként a Közel-Keleten – növeli az instabilitás veszélyét. A legrosszabb változatot az jelenti, ha terrorista csoportok tömegpusztító eszközökhöz jutnak.

* innovációs irodavezető, HM EI Zrt. – Budapest

A *regionális konfliktusok* (Balkán, Közel-Kelet) Európa biztonságát közvetlenül is fenyegethetik. Az erőszakos és a befagyott konfliktusok, melyek határaink mentén is előfordulnak, fenyegetik a regionális stabilitást, a kisebbségeket, az alapvető szabadságjogokat és az emberi jogokat;

Az Unió belső biztonságára veszélyt jelent a *szervezett bűnözés*, amely megerősödött a bipoláris világrend felbomlásának időszakában, kihasználva az új uniós tagállamok társadalmi-gazdasági átalakulásának bizonytalanságait. A szervezett bűnözői csoportok kapcsolatokat alakítottak ki más államok bűnözői csoportjaival, és tevékenységük a kábítószer-, fegyver-, stratégiaanyag-, gépjármű- és embercsempészetre is kiterjed. Az EU államokban számolni kell azzal is, hogy a szervezett bűnöző körök kapcsolatot teremtenek az EU-n kívüli szervezett bűnözői körökkel. A piacgazdaság és a törvényesség ellen ható legnagyobb kihívás – a *feketegazdaság és a szervezett bűnözés mellett – a korrupció*, amely szinte minden társadalomban tetten érhető valamilyen formában, az átalakuló gazdaságokban pedig fokozott veszélyt jelent.

A szervezett bűnözéssel gyakran együtt jár a határokon átnyúló *kábítószer-, fegyver- és embercsempészet*, amelynek száalai a terrorizmushoz is elvezethetnek (transznacionális bűnözés).

Az Európai Unió és a NATO számára kihívást jelentenek az *instabil régiók, a működésképtelen államok*. A világ országai egyenlőtlenül részesednek a globalizáció hasznából és terheiből, ami növeli a fejlettségbeli különbségeket és súlyosbítja a lemaradók helyzetét. Az ilyen bizonytalan térségek, továbbá a működésképtelen államok könnyen válhatnak az országhatárokon átnyúló szervezett bűnözés gócpontjaivá, teret engedhetnek a terrorista szervezetek megtelepedésének, felerősíthetik a migrációs kihívásokat, a fegyver- és kábítószer-kereskedelem veszélyeit.

A *gazdasági kihívások területén kiemelten fontoságú a Szövetség energiabiztonságának megteremtése*.

Tudósok prognosztizálták a jövőben bekövetkező klímaváltozást. Elemzéseik szerint katasztrófákat, milliós áldozatokat követelő háborúkat okozhat a *globális felmelegedés*. A következő évtizedekben a klímaváltozás drasztikus hatással lehet a világpolitikára, hiszen szárazságot, éghajlati és természeti katasztrófákat hozhat magával, amelyek milliók életét követelhetik. Világszerte éhséglázadásra, felkelésekre, zavargásokra kell számítani. A hirtelen klímaváltozás legdrasztikusabb hatása lehet a gyorsuló fegyverkezés.

Az egyes államok egyre nagyobb összegeket fognak költeni természeti kincseik megőrzésére, megvédésére, az édesvízbázis, az élelmiszerek és energiataartalékok megővésére.

Új biztonsági kihívásnak tekintendők a szociális és társadalmi feszültségeket kihasználó szélsőséges politikai és vallási csoportok tevékenységeinek megjelenése Európában számos országában.

A globális terrorizmus, mint fő kihívás

Tekintettel arra, hogy az egyes kérdések elemzése meghaladja e tanulmány méretét, a továbbiakban csak a legfontosabb kihívással, a terrorizmussal foglalkozom, hiszen annak értelmezése, kezelése többoldalú (diplomáciai, gazdasági, hírszerzési, katonai, rendvédelmi, nevelési) feladatokat foglal magában és mindenképpen komplex megközelítést kíván.

A terrorizmus megítélésében még számos zavar tapasztalható napjainkban, ami egyaránt érezhető szövetségi és nemzeti szinten. Ismert, hogy a fogalom egyetemes meghatározása a mai napig sem történt meg, ami alapvetően nem tudományos, hanem politikai kérdés. Mindenki a terrorizmus ellen van, de a terror ellen csak úgy lehet hatékonyan küzdeni, ha tudjuk kiről és miről van szó.

A médiában, a közbeszédben, de gyakran szakértők által használt, a terrorizmussal kapcsolatos ellentmondásos – gyakran téves – meghatározások megnehezítik az értelmezést. A szereplőket militánsnak, terroristának, harcosnak, radikálisnak, lázadóknak, felkelőknek, rebelleseknek szokták nevezni. A fogalmak téves használata nemcsak zavaró, hanem terrorelhárítási oldalról vizsgálva is nehézségeket okozhat. Az al-Kaida jelzővel ellátott terrorakciók jelenthetnek szervezetet, de jelenthetnek módszert is, ami nem azonos. Nyilvánvaló a különbség az al-Kaidához kapcsolható, az al-Kaidához kötődő, vagy al-Kaida ösztönzésű fogalmak között.

Az európai terrorizmus egyik legveszélyesebb formája az újtípusú vallási terrorizmus, a lokális szervezetek (ETA, IRA stb.) elemzésétől azért is eltekintek, mert Európában nem bizonyított a lokális és a nemzetközi terrorszervezetek kapcsolata.

Ahhoz, hogy az újtípusú vallási terrorizmus európai jövőjét világosan lássuk, néhány olyan szervezet állásfoglalásainak és értékeléseinek áttekintés alapján, *összegzőképpen megállapítható, hogy a terrorizmus három körével találkozunk manapság:*

- beléptünk egy poszt AK korszakban, amelyben az ideológia fontosabb, mint maga a szervezet,

- megjelentek az etnikai és lokális csoportok,
- legveszélyesebbek az autonóm csoportok, hiszen nem tudjuk, hogy hányan tartoznak közéjük, jó lenne azonosítani őket, jó lenne harcolni ellenük és hasznos lenne meggyőzni az iszlám közösségeket, hogy ne nyújtsanak számukra támogatást.

Ha a NATO és az Európai Unió terrorizmussal kapcsolatos értékeléseit vizsgáljuk, mindkét szervezetnél fő veszélyt a terrorizmus és a tömegpusztító eszközök proliferációja jelenti.

A Magyar Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiája szerint a globális terrorizmus a logisztikai, pénzügyi és műveleti képességek jelentős növekedése révén *stratégiai fenyegetéssé vált az euroatlanti térségben*.

A 2005-ben történt európai merényleteket követően – különös tekintettel Madridra és Londonra – számos szakértő felteszi a kérdést, vajon számolhatunk-e a terrorcselekmények növekedésével Európában. Véleményem szerint új hullámról semmiképpen nem beszélhetünk, arról viszont igen, hogy az al-Kaida típusú merényletek megjelentek Európa egyes részein. A hangsúlyt az *egyes részekre* helyezem, amelyből világosan következik, hogy a fenyegetettség nem egyforma. Az is tény viszont, hogy a terrorakciók sajnos nem jelezhetők előre, megtörtént eseményekből pedig – legalábbis a terrorizmus elleni küzdelemben – nehezen prognosztizálhatunk. Az európai terrorfenyegetettség elemzése során – megítélésem szerint – azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a biztonsági és rendvédelmi szervek szívós munkájukkal hány merényletet hiúsítottak meg. Ha ilyen oldalról is vizsgálódunk, a fenyegetettség mindjárt másképpen fest, ugyanis az Egyesült Államokban 2001 óta 83 ezer főt tartóztattak le terrorizmus vádjával, Franciaországban 2002 óta 367 főt vettek őrizetbe, 100 főt pedig jogerősen elítéltek, Belgiumban 13 terrorista ellen indult per, Olaszországban több száz személyt vettek őrizetbe terrorizmus gyanújával és folytathatnám a sort. Kelet-közép Európa fenyegetettségét gyökeresen megváltoztathatja a térség bármelyik országában esetleg bekövetkező merénylet, arról nem is beszélve, hogy a közvéleményt mennyire foglalkoztatja egy ilyen esemény.

Ha az európai terrorizmusról beszélünk, akkor először mindenképpen a fenyegetettséget kell először megfogalmazni, ezt követheti a különféle szervezeteknél bevezetendő ellenintézkedések sorozata. A fenyegetettség természetesen értelmezhető szövetségi és nemzeti szinten is, hiszen – ha csak a NATO-t vizsgáljuk – gyökeresen eltérő

Nagy-Britannia, vagy Izland terrorfenyegetettségé. Eppen ezért a *nemzeti szintű fenyegetettség-elemzést és -értelmezést* is fontosnak tartom.

Közép- és Kelet-Európa nem vonzó az al-Kaida csoportok számára, ebben szerepet játszik az is, hogy az érintett országokban nem beszélhetünk nagy létszámú muzulmán közösségekről. Kivétel talán Bosznia-Hercegovina, ahol jelentősnek mondható a muzulmán lakosság létszáma. A boszniai háború örökségének tulajdonítható, hogy számos muzulmán harcos itt telepedett le és kapott bosnyák állampolgárságot. Néhány iszlám alapítvány és segélyszervezet összefüggésbe hozható pénzmosással. Ugyanakkor az is tapasztalható, hogy az itt született muzulmánok erősen ellenzik a terrorizmus minden válfaját. A Nyugat-Balkán néhány államában a gyenge kormányok, a szervezett bűnözés és a korrupció elterjedése segítheti a terrorcsoportok tevékenységét is. A térség szerepet játszik terroristák átutazásában, toborzásban, fegyver- és robbanóanyag utánpótlásában.

Néhány európai országban a hatóságok sok olyan videokazettát foglaltak le, amelyeken a terroriszervezetek arra biztatták az európai muzulmánokat, hogy menjenek harcolni Irakba. Várható, hogy az Irakban harcolt terroristák a későbbi akcióikban, pl. Európában már kellő gyakorlattal fognak rendelkezni. Meg kell azonban azt is jegyezni, hogy még nem történt Európában iszlám szélsőségesek által elkövetett túszejtés és azt is el kell fogadni, hogy a feltételek nem kedvezőek számukra ilyen típusú akciók megszervezéséhez. Azonban úgy vélem, hogy az ilyen nagy tapasztalattal rendelkező terroristák esetleges európai megjelenése kétségkívül biztonsági kockázatot jelent és bizonyára vonzó lesz azok számára, akik terrorakciók végrehajtásához keresnek megfelelően képzett és gyakorlattal rendelkező személyeket.

A terrorizmus ellen tett EU és NATO intézkedések

Azok a legfontosabb feladatok, amelyek megvalósításával fel lehet lépni a kihívásokkal szemben:

- fenyegetések elleni harc;
- hatékony multilaterális együttműködésen alapuló nemzetközi rend kiépítése;
- a transzatlanti kapcsolatok erősítése, ami semmivel sem helyettesíthető, de szükség van stratégiai partnerségre Oroszországgal, Japánnal, Kínával és Indiával is.

Európai Unió három alapokmánya foglalkozik a kérdéssel, mind a hármat az élet kényszeríttette ki, egymásra épülnek és egymást kiegészítik.

Ezek az alábbiak:

- az EU Terrorizmus Elleni Akcióterve (2004);
- az EU Terrorizmus elleni Stratégiája (2005. ez a legmeghatározóbb dokumentum);
- az EU Radikalizálódás és Terrorista Toborzás Elleni Stratégiája (2005).

A 2004. június 16-17-i Európai Tanács ülése jóváhagyta a Tanács által kidolgozott, terrorizmus elleni küzdelemmel kapcsolatos felülvizsgált cselekvési tervet, amely több mint 100 intézkedést foglal magában és a következő stratégiai célkitűzéseket valósítja meg:

- a nemzetközi konszenzus elmélyítése és a terrorizmus elleni küzdelemmel kapcsolatos nemzetközi erőfeszítések fokozása;
- a terroristák pénzügyi és egyéb gazdasági erőforrásokhoz való hozzáféréseinek visszaszorítása;
- az EU szervein belüli és a tagállami kapacitások maximalizálása a terroristák felkutatása, illetve a terroristákkal kapcsolatos nyomozás és bűnüldözés, valamint a terrorista támadások megelőzése érdekében;
- a nemzetközi közlekedés biztonságának védelme, valamint hatékony határellenőrzési rendszerek biztosítása;
- a terrorista támadások következményeinek kezelésével kapcsolatos tagállami képességek fokozása;
- azon tényezők elemzése, amelyek hozzájárulnak a terrorizmus támogatásához, illetve a terroristák beszervezéséhez;
- intézkedések hozatala az EU külkapcsolatai terén olyan elsőbbséget élvező harmadik országokra vonatkozóan, ahol fokozni kell a terrorizmus elleni kapacitást vagy a terrorizmus elleni küzdelem iránti elkötelezettséget. Prioritások: Marokkó, Algéria, Pakisztán, India, Szaúd-Arábia, Jemen, Kenya.

Az Európai Unió 2005 decemberében fogadta el a Terrorizmus Elleni Stratégiát, amely négy területen irányoz elő feladatokat az EU számára:

- a terrorizmus ideológiai alapjainak felszámolása, új terrorista nemzedék létrejöttének megakadályozása (prevention, pld.: a szélsőséges iszlám visszaszorítása),
- az állampolgárok és a sebezhető infrastruktúrák védelme (protection, pld.: repülőterbiztonság),
- a terrorszervezetek működésének, finanszírozásának megakadályozása, (disruption),
- egy esetleges terrortámadásra való felkészül-

lés jegyében a megfelelő kapacitások, struktúrák kialakítása, a koordinált válaszlépések biztosítása (responz).

2005. december 01-jén az EU Tanács elfogadta „A terrorista akciók megelőzését, a terroristák toborzásának megakadályozását szolgáló akciótervet.” Ennek lényege, hogy meg kell szigorítani a különböző konfliktus-zónákba (Afganisztán, Irak) utazók, illetve az onnan jövők ellenőrzését, meg kell akadályozni, hogy ezekben az övezetekben egyesek terrorista kiképzést kapjanak. A dokumentum szerint oda kell figyelni arra, hogy milyen szerepet játszanak az imámok a muzulmán vallású hívek esetleges radikalizálódásában, s ki kell védeni ezt a hatást. A javaslatokban az is szerepel, hogy a tagállamokban meg kell teremteni az erőszakot legitimáló nézetek elleni küzdelem legális keretét, s meg kell vizsgálni, hogy miként lehet betiltani a szélsőséges nézeteket propagáló internetes honlapokat.

A NATO szerint a terrorizmus elleni küzdelem felelőssége elsősorban a tagállamokra hárul. A Szövetség céljai közé tartozik, hogy segítse az államokat a külföldről eredő terrorista fenyegetések elrettentésében, az ellenük való védekezésben, azok megzavarásában, „ahogy és ahol szükséges”. Az alapszintű megközelítés, amelyet a NATO terrorizmus elleni védelmének katonai koncepciója körvonalazott és amelyet 2002 novemberében hagytak jóvá, négy komponenst tartalmaz:

- terrorizmus-ellenes védelmi intézkedéseket a haderők, egyének és vagyontárgyak sebezhetőségének csökkentésére;
- a következmények kezelését, (beleértve a hatások enyhítésére irányuló reaktív intézkedéseket),
- terrorizmus-ellenes támadó intézkedéseket, amelyeknél a NATO vagy vezető vagy támogató szerepet kap (beleértve a pszichológiai és információs műveleteket is)
- katonai együttműködés tagországokkal, partnerekkel és más országokkal, valamint egyeztetést a nemzetközi szervezetekkel, így az Európai Unióval, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel és az Egyesült Nemzetekkel.

A NATO tagállamok, ezen belül az EAPC (Euro-Atlantic Partnership Council – Euro-Atlanti Partnerségi Tanács) vezetői a 2003-as prágai csúcson elfogadtak egy terrorizmus elleni *Partnerségi Akciótervet*. Az „Akcióterv” az EAPC-tagállamok közötti együttműködés elő-

mozdítását és megkönnyítését irányozza elő, a terror elleni küzdelem során, az EAPC és a Békepartnerség védnöksége alatt folytatott politikai egyeztetések és gyakorlati programok révén (pl: NATO-MD „Mediterranean Dialogue”, NATO-Orosz Tanács stb.)

Az „Akcióterv” a következő területekre helyezi a fő hangsúlyt:

- politikai konzultációk;
- információk megosztása;
- határellenőrzés;
- tömegpusztító fegyverekkel elkövetett terrorizmus;
- az együttműködés fokozása a polgári veszélyhelyzeti tervezésben;
- katonai erő tervezése.

A transzatlantizmus és az európaiság összefüggései

2001. szeptember 11-e lényegesen megváltoztatta a biztonsági körülményeket, de a fenyegetettség kezelésére nem alakultak ki a megfelelő keretek. A mai biztonsági kihívások közös felfogására még nincs elgondolás. A jelenlegi transzatlanti felfogás nem elegendő a terrorizmus és a proliferáció kezelésére. A biztonsági koncepciók a hidegháború időszakához viszonyítva vagy nincsenek kidolgozva, vagy hiányosak, illetve általánosak. Előfordul, hogy a biztonsági kérdéseket egyes kormányok politizálják és gyakran belpolitikai céloknak rendelik alá.

Az európai és az amerikai nézetek között a biztonsági kihívások (terrorizmus, proliferáció) komolyságát és közelségét, de a katonai, vagy diplomáciai lépések szükségességét illetően is eltérések vannak. Úgy vélem azonban, hogy ez így természetes, hiszen másként érinti a terrorizmus az Egyesült Államokat, mint Európát. Emlékeztetek a világháborús veszéllyel járó kubai rakéta-válságra, mennyire másképpen fogta azt fel az Egyesült Államok, mint az akkori Nyugat-Európa. Ma is azt tapasztaljuk, hogy a fenyegetettség felfogásában az Egyesült Államok és Európa nem ugyanúgy értékeli ugyanazt a veszélyt.

Eltérőek a kihívások kezelésével kapcsolatos felfogások is. A Bush-adminisztráció a gyors akciók híve, míg az európaiak inkább a tárgyalásos, illetve a jogi eljárásokat részesítik előnyben. Az eltérések azonban nem alapvetők, sőt inkább egymást kiegészítik. Azonnali válaszok szükségesek az AK és a tömegpusztító eszközök kezelésére, de a gazdasági és a humán biztonság megteremtése (pl. a Közel-Kelet esetében) hosszabb időt vesz igénybe. Azt sem szabad elfelejteni, hogy ha a

demokratikus államok nem hoznak létre egységfrontot és nem képesek közösen fellépni, akkor a „másik oldal” győz.

A NATO az összes partner számára fontos és az is marad. El tudunk képzelni egy Európát NATO nélkül? Elképzelhető, hogy az ESDP hirtelen átalakítható egy olyan mechanizmussá, amely többnemzetiségű európai koalíciók több katonai-technológiai szinten történő tervezésére és létrehozására szolgál olyan koherens erők kialakításához, amelyek kihelyezhetők a nagyvilág veszélyes pontjaira? A válasz egyértelmű nem. Az Európai Unió és a NATO egyaránt elkülönülő és egymást kiegészítő módokon járul hozzá a válságkezeléshez, amelyet megerősít a két szervezet döntéshozatalának politikai önállósága által biztosított legitimitáció. *Egyetlen állam vagy intézmény sem képes egyedül kezelni egy komolyabb válságot.*

Melyek azok a mechanizmusok, struktúrák, amelyekre a válságok kezelésében közös fellépés érdekében szükség lenne?

- Közös tervezés, amely magában foglalja a fenyegetettség elemzést és a fenyegetésre adott választ. A reagáló mechanizmusok kialakítása biztosíthatná a megfelelő, összehangolt válaszadást,
- erőtervezés, amely biztosítaná az erők kombinált alkalmazását oly módon, hogy a képességek kihasználása kedvezőbb legyen,
- katonai és parancsnoki struktúrák összehangolása (jóllehet az EU katonai törzs és a SHAPE együttműködése többé-kevésbé kidolgozott, ez még nem elegendő),
- politikai egyetértés, amely magában foglalja a célok összehangolását. A NAC (Észak-Atlanti Tanács) és a PSC (Politikai és Biztonsági Bizottság) feladata a tevékenységek összehangolása, ez közel sem elegendő az eredményes működéshez, hiszen a két szervezet alapvetően a saját tevékenységet koordinálja, szükség lenne egyéb szinteken is az együttműködésre,
- a kompatibilis képességek területén szükség lenne a NATO NRF (Reagáló Erők) és az EU harccsoportjai tevékenységének összehangolására. Ez természetesen csak akkor lenne megoldható, ha az EU harccsoportok olyan szinten állnának, mint a NATO NRF erők (persze abban is döntenie kellene, hogy szükség van-e külön erőkre és főleg képesek-e ezt a kormányok finanszírozni). A képességek kialakításához szükség lenne a NATO és az EDA (Európai Védelmi Ügynökség) összehangolt fellépésére, amitől ma még,

- úgy vélem, messze állunk, hiszen ezen a területen komoly érdekelletetek vannak,
- a katonai és a polgári képességek összehangolása (tartalmilag ez a hadviselés és az újjáépítés összekapcsolását jelenti). Az összehangolás megvalósítására összekötők kellene, akik a parancsnoki struktúrákon kívül végeznék munkájukat. Szükség lenne továbbá a NATO és az Európai Bizottság szoros kapcsolatára, mivel a Bizottság végzi az erők és eszközök elosztását,
 - a NATO és az Európai Bizottság válságkörzetekre vonatkozó konzultációit szorosabbá kellene tenni, továbbá célszerű volna alternatív kapcsolódási lehetőségek kidolgozására arra az esetre, ha az előbbieket párbeszédre elakadna. Hasznos lenne, ha a két szervezet még akkor is egyeztetne (legalább a tájékoztatás szintjén), ha nem vennének részt mindketten egy tevékenységi területen kívüli katonai akcióban. Milyen szép lenne,

ha a NATO és az EU például egy válság kezelésére vonatkozóan közös javaslatot készítené és terjesztené az ENSZ elé.

A fentiek megvalósítására akkor nyílna lehetőség, ha mindkét szervezet, illetve az Egyesült Államok elkötelezettséget vállalna arra, hogy alapvető feladataik vannak a transzatlanti térség biztonságának szavatolásában. Ez kizárólag az érdekek és a szándékok harmonizálásával valósítható meg, amelyben mindhárom félnek megvan a saját szerepe.

A Magyar Köztársaság helyét és szerepét illetően mindenképpen pozitív tényező, hogy a globális kihívásokkal nem egyedül, hanem a NATO és az Európai Unió tagjaként kell megbirkóznia. A jelzett szervezetek tagjaként úgy vélem nem kell, sőt nem is szabad választania Európa és az Egyesült Államok között. Legelőnyösebb politikának a kiegyensúlyozott viszony ígérkezik, a helyes arányok megtalálásával.

Az Európai Védelmi Ügynökség (EDA)

Varga László*

Csatlakozás az Európai Unióhoz

Az EU évek óta szorgalmazza a védelmi beszerzések liberalizációját. A 2004/18 EGK irányelv¹ kimondja, hogy az irányelvet a védelem területén működő ajánlatkérő szervek beszerzéseire is alkalmazni kell. Mindezt a Római Szerződés 296. szakaszára figyelemmel kell megtenni, mely szerint egyik tagállam sem köteles olyan információt szolgáltatni, amelynek közlését ellentétesnek tartja alapvető biztonsági érdekeivel; valamint a tagállamok megtehetik az alapvető biztonsági érdekeik védelme érdekében szükségesnek tartott fegyverek, lőszeres és hadianyagok előállításával vagy kereskedelmével kapcsolatos intézkedéseket. Ezek az intézkedések azonban nem befolyásolhatják hátrányosan a közös piacon belüli versenyfeltételeket a nem kifejezetten katonai célokra szánt termékek tekintetében. Az Európai Bíróság értelmezése szerint a kivétel alkalmazása nem lehet automatikus, és derogáció (átmeneti időszak) a

védelmi szervezetek nem katonai célú beszerzéseinél nem alkalmazható.

Az Európai Bizottság 2004. október 7-én kiadta a védelmi beszerzésekről a Zöld Könyvet². A Bizottság a Zöld Könyvben az európai védelmi ipar versenyképességének növelése, valamint a nemzeti piacok nyitottabbá tétele érdekében új irányelv kidolgozását javasolta a védelem terén működő ajánlatkérő szervek közbeszerzési szerződéseire.

A Zöld Könyv kiadása egyike az Európai Bizottság által az „Útban az Európai Unió honvédelmi felszerelésekkel kapcsolatos politikája felé” címmel 2003. március 11-én elfogadott közleményben³ bejelentett akcióknak. Ezekben keresztül az Európai Bizottság a honvédelmi felszerelések európai piacának fokozatos kiépítéséhez kíván hozzájárulni, egy átláthatóbb és a tagállamok közötti viszonylatban nyitottabb piac megteremtéséhez, ami – az ágazat sajátosságainak tiszteletben tartásával – gazdasági hatékonyságát fokozná.

* HM EI Zrt. – Budapest

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2004/18/EK irányelve (2004. március 31.) az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról

² Zöld könyv – A honvédelem közbeszerzése Green Paper on defence procurement COM (2004) 608

³ Zöld könyv – A honvédelem közbeszerzése Green Paper on defence procurement COM (2004) 113

Az európai méretű piac irányába történő fejlődés kulcsfontosságú szerepet tölt be az európai gazdasági ágazatok versenyképességének növelése, a honvédelemmel kapcsolatos források jobb elosztásának biztosítása és az EU katonai kapacitásfejlesztésének támogatása a közös biztonsági és védelmi politika keretében.

A honvédelemért, a kutatásért, a beszerzésért és a fegyverkezési kapacitásokért felelős EDA⁴ létrehozása még fontosabbá teszi ennek a piacnak a kialakítását. Az európai védelmi piac megvalósítása egy sor kiegészítő kezdeményezés megvalósítását feltételezi, amelyek között szerepel a honvédelmi felszerelések beszerzésének szabályozása. A jelenleg nemzeti szinten elszigetelt honvédelmi piacok nagyobb nyitottsága lehetővé tenné, hogy valóban bővüljenek az üzleti lehetőségek az ágazat európai vállalatai számára, ami majd hozzájárul növekedésükhöz, és fokozza versenyképességüket.

A Zöld Könyv azt a célt tűzte ki, hogy – a szubsidiaritás⁵ elvének tiszteletben tartásával – segítse az ezen a területen már kibontakozott vitát.⁶ Ennek érdekében az Európai Bizottság két, a tagállamok és az európai gazdasági ágazatok képviselőiből álló munkacsoportot hozott létre a Zöld Könyv előkészítő szakaszaira.

A Zöld Könyv első részében a piac helyzetének, sokrétű sajátosságainak és meglévő szabályozásnak felmérésén keresztül meghatározta azokat az okokat, amelyek speciális akciót indokolnak. Ezeknek a megállapításoknak az alapján a második részben, a lehetséges eszközökkel kapcsolatos magfontolásokat veszi sorra.

Az EU Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsa (GAERC⁷) 2004. július 22-én döntött az Európai Védelmi Ügynökség (EDA) létrehozásáról. Ennek következményeként 2004. július 12-én az EU Miniszterek Tanácsa létrehozta az EDA-t, abból a célból, hogy az támogassa a tagállamok törekvéseit az európai válságmenedzselésre irányuló védelmi képességeik javítása területén, valamint azért, hogy támogassa a Közös Európai

Biztonsági és Védelmi Politika fenntartását és a jövőbeni fejlesztését.

A szervezet felállításának gondolata először az Európai Konvent Védelmi Munkacsoportjában merült fel. A Nyugat-európai Fegyverzeti Csoportban (WEAG⁸) már évekkal ezelőtt megpróbálkoztak az Európai Fegyverzeti Ügynökség (EAA⁹) létrehozásával, de a csaknem három évig tartó munka végül – mindenekelőtt a „nagyok” tényleges támogatásának hiányában – zátonyra futott.

A meg nem valósult EAA-kísérlet és a létrehozott EDA között az a különbség, hogy az Ügynökség tevékenysége – elsősorban brit-francia indíttatásra – jóval szélesebb, nem csak fegyverzeti ügyekkel foglalkozik, hanem a következő négy fő területet fogja át:

- képességfejlesztés,
- kutatás,
- beszerzés,
- fegyverzeti együttműködés.

Az eddigi tapasztalatok azt sugallják, hogy a 2004/18 EGK irányelvben, az Európai Bíróság állásfoglalásában, valamint a Zöld Könyvben megfogalmazott elvek feltartóztathatatlanul a nyitott európai védelmi piac megvalósulásához vezetnek, azonban ez még évekig várat magára.

Magyarország 2004. május 1-jén csatlakozott az EU-hoz, és ezzel kötelezte magát az uniós jogszabályok, közöttük a közbeszerzéssel foglalkozó irányelvek átvételére. Ennek megfelelően a jogharmonizáció keretében Magyarországon is új közbeszerzési törvény¹⁰ lépett életbe.

A védelmi beszerzések vonatkozásában egy fontos részterületet kell kiemelni. Már a közbeszerzésekről szóló 1995. évi XL. törvény hatálya sem terjedt ki azokra az államtitkot vagy szolgálati titkot érintő, illetőleg nemzetbiztonsági vagy honvédelmi érdekekkel összefüggő beszerzésekre, amelyek vonatkozásában az Országgyűlés illetékes bizottsága a törvény alkalmazását kizáró előzetes döntést hozott¹¹, illetve felhatalmazta a

⁴ EDA – European Defence Agency

⁵ A szubsidiaritás elve szerint minden döntést azon a lehető legalacsonyabb szinten kell meghozni, ahol az optimális informáltság, a döntési felelősség és a döntések hatásainak következményei a legjobban láthatók és érvényesíthetők.

⁶ A fegyverzetpolitikai munkacsoport (POLARM), a nyugat-európai fegyverkezési munkacsoport (GAEO), az Agency Establishment Team munkái, amelyeket azzal bíztak meg, hogy az Európai Védelmi Ügynökséget létrehozzák.

⁷ GAERC – General Affairs and External Relations Council

⁸ WEAG – Western European Armaments Group Magyarország csatlakozása a különböző nemzetközi szervezetekhez, különösen az EU-hoz, illetve a védelem területén a NATO-hoz és a Nyugat-európai Unióhoz (WEU-hoz) a beszerzési tevékenység, ezen belül a védelmi beszerzések területén is számos változást vont maga után és kötelezettséget rótt Magyarországra. A beszerzési tevékenységet érintően a honvédelmi tárca többek között részt vett a WEAG NAD Panel III. tevékenységében, illetőleg ezen belül a beszerzéssel közvetlenül foglalkozó, a piaci és a termelői oldalakat reprezentáló EDEM és DTIB albizottságok munkájában

⁹ EAA – European Armaments Agency

¹⁰ 2003. évi CXXIX. törvény a közbeszerzésekről – MK 153/2003 (XII. 28.)

Kormányt, hogy rendeletben szabályozza a haditechnikai eszközök beszerzésére, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatok speciális gazdálkodása keretében végrehajtott beszerzésekre irányadó eljárási szabályokat¹². Az eredmény ismert, a haditechnikai eszközök beszerzésére vonatkozó eljárási szabályokról szóló, akkori Kormányrendelet¹³ egyes részterületeken könnyítést jelentett a törvény szigorú előírásaihoz képest, de alapvetően a közbeszerzési törvény szabályait alkalmazta.

A közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. új törvény ismét lehetőséget biztosított a védelmi beszerzések sajátosságainak érvényesítésére. A kivételek között¹⁴ előírja, hogy a törvény szerinti eljárást nem kell alkalmazni a védelem terén az ország alapvető biztonsági érdekeit érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk (fegyverek, lőszer, hadianyagok) beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére. Ugyanakkor a törvény ismét felhatalmazta a Kormányt, hogy rendeletben szabályozza a védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokat¹⁵.

Mindez összhangban van az Európai Közösséget létrehozó Párizsi Szerződés 296. cikkével, mellyel az uniós országok többsége él is. Ennek eredményeként látható, hogy az uniós országok hadseregei többnyire hazai gyártású haditechnikai eszközökkel vannak felszerelve.

Az új Kormányrendelet¹⁶, mely a lényegét tekintve nem különbözik az elődjétől, alapvetően a közbeszerzési törvény előírásait teszi kötelezővé a védelmi beszerzések területére is. (E törvény ezévi módosításáról a szerző egy másik cikke tájékoztat. szerk.)

Az EDA létrehozása

A Tanács 2003 novemberi ülésén¹⁷ született döntés alapján, 2004 elején létrejött az Ügynökség létrehozásának tervét kidolgozó előkészítő csoport (AET¹⁸), amely részletes javaslatait 2004

áprilisára készítette el. A korábbi tartalmi előkészítő munkát végző, nemzeti képviselőkből álló előkészítő csoport (AHPG) szerepét is fenntartották, mert ez csatornáztta be a védelmi miniszterek befolyását az ügy alakulására.

Az AET 2004. február közepén kezdte el munkáját, vezetőjévé a brit Nick Witney-t nevezték ki. A 13 fős szervezetbe Magyarország nem küldött szakértőt (a szakértők nem az őket delegáló nemzetet képviselik, a munkában szakértői mivoltukban vettek részt). Az AET 12 munkanyagot készített, melyek érintették a négy fő tevékenységi területet, valamint olyan lényeges kérdéseket, mint a koncepció, a költségvetés, személyügyi kérdések, s a fegyverzeti vonalon már létező szervezetekhez fűződő kapcsolat. A munkanyagok alapján az AET kidolgozta a Tanács elé kerülő hivatalos dokumentumokat (a jelentést, valamint az ún. közös akciós dokumentumot (Joint Action)), amelyeket a 2004 júniusában elfogadtak.

A Joint Action szabályozza az Ügynökség küldetését, feladatait, szervezeti felépítését, költségvetését és pénzügyi szabályait, rögzíti az ad hoc projektekkel és programokkal, illetve költségvetésükkel kapcsolatos főbb rendelkezéseket, az Ügynökség és a Bizottság, illetve harmadik országokhoz és más szervezetekhez fűződő viszonyának főbb ismérveit. Az általános költségvetésre vonatkozó ideiglenes (2005 júliusáig érvényes) pénzügyi rendelkezéseket az Állandó Képviselők Bizottsága (COREPER¹⁹) 2004 júniusban hagyta jóvá.

Az Ügynökség általános költségvetése 2004-re 1 786 483,00 EUR volt. A GNI-alapú elosztás alapján Magyarország az éves általános költségvetés 0,50%-át állta, mely 2004-re 8 883,48 EUR-t, azaz kb. 2,2 M Ft-ot tett ki. Ezt az összeget a Honvédelmi Minisztérium saját költségvetéséből finanszírozta. A 2005. évi általános költségvetés valamivel kevesebb volt, mint 20 millió EUR, ezt szintén a HM fizette. A 2005. évi költségvetésbe 3 részletben fizették be a tagállamok.

Az Ügynökség költségvetésének másik része az ad hoc költségvetés, amely a konkrét projekteket finanszírozza, és nem valamennyi tagállam fizeti

¹¹ 1995. évi XL. törvény a közbeszerzésekről – MK 41/1995 (V. 26.) 6. § a)

¹² 1995. évi XL. törvény a közbeszerzésekről – MK 41/1995 (V. 26.) 96. § (1) f)

¹³ 152/1999. (X. 22.) Korm. rendelet a haditechnikai eszközök beszerzésére vonatkozó eljárási szabályokról – MK 92/1999

¹⁴ 2003. évi CXXIX. törvény a közbeszerzésekről ? MK 153/2003 (XII. 28.) 29. § (1) b)

¹⁵ 2003. évi CXXIX. törvény a közbeszerzésekről ? MK 153/2003 (XII. 28.) 404. § (1) i)

¹⁶ 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet a védelem terén alapvető biztonsági érdekeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról – MK 108/2004

¹⁷ A közös akciót az Európai Védelmi Ügynökség (EDA) létrehozására a Tanács 2004. július 12-én fogadta el.

¹⁸ AET - Agency Establishment Team

¹⁹ COREPER – Comité des représentants permanents (francia)

bruttó nemzeti jövedelem (GNI²⁰) alapon, hanem a konkrét projektben résztvevő államok a saját megállapodásuk alapján.

Az EDA működése

Egyetértés van a tagországok között abban, hogy az Ügynökség tevékenységét a fent említett négy terület²¹ közül a képességfejlesztés elve vezérli, s négy alapfunkciója között meg kell teremteni az egyensúlyt.

Az EDA munkáját az Irányító Testület (SB²²) szabja meg, mely miniszteri, védelempolitikai igazgatói, fegyverzeti igazgatói, valamint kutatási igazgatói formában ülésezik. Évente két miniszteri szintű SB ülésre kell számítani, illetve az SB másik három formációban is összeül szintén évente kétszer, illetve, amennyiben szükség van rá, többször is. A miniszteri szintű ülést Solana főképviselő elnöklí, az e szint alatti SB-ülések elnöklését minden SB esetben egy, az SB tagok által maguk közül választott tag végzi.

Az Ügynökség munkájában a velük megkötendő adminisztratív megállapodások értelmében korlátozott módon nem EU-tag WEAG-országok (Törökország és Norvégia) is részt vehetnek, legfőképpen az Ügynökség tagjaiból és ezen országokból álló Konzultatív Bizottságon keresztül. Lehetőségük van konkrét projekteken való részvételre is. Az adminisztratív megállapodás megkötése Norvégiával nem ütközne akadályba, de a Törökország-Görögország/Ciprus politikai vita miatt a Törökországgal kötendő megállapodás egyelőre nem köthető meg. A magyar álláspont szerint a két megállapodás megkötése nem választható el egymástól (egyes tagállamok azt sürgetik, hogy Norvégiával kössük meg a megállapodást, ne várjunk a parttalan vita végére).

A 2005. évi munkaprogramot illetően valamennyi területen azonosítottak egy fő projektet (ún. „flagship endeavour”), melyre a kezdeti erőfeszítések összpontosultak. Ezek a következők:

- Képességfejlesztési Igazgatóság (*Capabilities Directorate*): C3 (Communication, Command and Control) Hírközlés (Kommunikáció), Vezetés és Ellenőrzés (Irányítás)
- Kutatás és Technológia Igazgatóság (*R&T Directorate*): nagy hatótávolságú, pilóta nélküli repülőeszközök (UAVs).
- Fegyverzeti Igazgatóság (*Armaments Directorate*): követelmények, programok és

(potenciálisan) az ipari háttér konvergenciás lehetőségeinek tanulmányozása a páncélos technika területén.

- Ipar/Piac Igazgatóság (*Industry/Market Directorate*): Európai Hadfelszerelési Piac (European Defence Equipment Market - EDEM): az EU Bizottság által a védelmi beszerzések tárgyában készített „Zöld Könyv”-ben megfogalmazott opciók elemzése és az Ügynökség lehetséges kezdeményezései e területén.

A szakmai igazgatóságok feladatai

Képesség Igazgatóság (Capability Directorate):

Az Igazgatóság feladata, hogy segítse a tagországok képességfejlesztési törekvéseit. Az EU Átfogó Képesség Fejlesztési Folyamat (CCDP) részeként folyik az Európai Képességek Akció Terve (ECAP) értékelése, és az ECAP csoportok összehasonlíthatóságának vizsgálata. Megkezdődött az Integrált Fejlesztő Csoportok létrehozása. A csoportok tevékenységét az érdeklődő nemzetek képviselőiből álló Projekt Csoportok segítik, melyek megalakulása folyamatban van. Magyarország mindhárom, az eddig megalakításra tervezett csoportban jelezte részvételi szándékát (műveleti felderítés, szoftver vezérelt rádió, titkosítás és információ-biztonság). Az Igazgatóság egyik fontos projektje – az EU Katonai Tanáccsal együttműködve – a képesség fejlesztésre vonatkozó hosszú távú elképzelés összeállítás. Ez az úgynevezett „long-term vision” két-három évtizedre előre kitekintve próbálja majd megjósolni, merre tart a világ, milyen képességekre lesz majd szükség. Ugyancsak fontos feladatkör a felajánlott képességek értékelése. Az Igazgatóság szándéka szerint folyamatos párbeszéd alakulna ki a képességekről, sőt általában a nemzeti haderő fejlesztési elképzelésekről, tervekről az Igazgatóság és a fővárosok között. Cél, hogy nem annyira a kritika, mint inkább a hibák, az ellentmondásos fejlesztési elképzelések és a lehetséges megoldások közös azonosítása áll majd középpontban.

Fegyverzeti Igazgatóság

(Armaments Directorate):

Az Igazgatóság feladata a követelmények, programok és az ipari háttér konvergenciás lehetőségeinek tanulmányozása a páncélozott harcjárművek területén. Kezdetként a tagországokat egy kérdőív kitöltésére kérték. Magyarország válaszaiban

²⁰ GNI – Gross National Income

²¹ Képességfejlesztés, kutatás, beszerzés és fegyverzeti együttműködés

²² SB – Steering Board

ismertette a páncélozott harcjárműveink számát, típusát, BTR fejlesztési programunkat és az arra tervezett ráfordítást 2010-ig. A magyar fél kérdéseket kapott az ehhez szükséges ipari háttérrel, és hogy kikkel tervezünk együttműködni. A tagországok válaszait összegezték és a Nemzeti Fegyverzeti Igazgatók előtt ismertették. Jelenleg egy User Club létrehozását tervezik.

*Védelmi Ipar/Piac Igazgatóság
(Defence Industry/Market Directorate):*

Az Igazgatóság feladata az Európai Hadfelszerelési Piac (EDEM²³), az EU Bizottság által a védelmi beszerzések tárgyában készített „Zöld könyv”-ben megfogalmazott opciók elemzése és az Ügynökség lehetséges kezdeményezése e területen.

A Bizottság a Zöld könyvben az európai védelmi ipar versenyképességének növelése, valamint a nemzeti piacok nyitottabbá tétele érdekében új irányelv kidolgozását javasolta a védelem terén működő ajánlatkérő szervek közbeszerzési szerződéseire.

Az Ügynökség által adandó válaszokhoz magyar részről többek között javasoltuk:

- szükséges a létező jogi szabályozás, irányelv értelmezése a védelmi beszerzések területén, különös tekintettel a nemzeti alapvető biztonsági érdek fogalmának meghatározására;
- szükséges az Európai Unió és a NATO védelempolitikai átfedéseit meghatározni, az EU védelmi közbeszerzési szabályozásának a NATO-hoz való viszonyát tisztázni,
- a védelmi beszerzések eltérő sajátosságait a nemzetek saját hatáskörben jogszabályokba foglalva rendezik. Amennyiben a nemzeti biztonsági érdekek kizárják a hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás alkalmazását, a kivételi szabály szerint a nemzeti szabályozás érvényesül és nem a közösségi.

A jövőben elképzelhető olyan európai egységek felállítása, amelyek költségeit az Ügynökség állja és az ezekkel kapcsolatos beszerzéseket is az Ügynökség bonyolítaná le. Magyarország számára is elfogadható az az alapelv, hogy a hadfelszerelési piac kapuit szélesre kell tární a beszerzés szereplői előtt, és hosszútávon versenyhelyzetet kell teremteni. Ez rövid távon egyértelműen a fejlett, nagy gyártási kapacitással rendelkező országok hadiiparának kedvez, és a kisebb, fejletlenebb

nemzeti hadiipari gyártókapacitásokat teljesen felszámolhatja. Így az utóbbi országok a hadfelszerelési piacon, amennyiben kellő anyagi fedezettel rendelkeznek – többnyire – csak vásárlóként tudnak és kényszerülnek megjelenni. Ennek kezelésére, a tényleges versenyhelyzet megteremtése érdekében szükséges átmenetileg támogatni a gyengébb nemzeti hadiipari gyártókapacitásokat (pl.: európai hadiipari támogatási alap létrehozásával). Továbbá feltétlenül szükséges az ellentételezési (offset) eljárásnál a továbbiakban is – az indirekt ellentételezést a direkt ellentételezés irányába eltolva – alkalmazni.

*Kutatás-Technológiai Igazgatóság
(R&T Directorate):*

A nagy hatótávolságú, pilótanélküli repülőeszközök (LE UAV) programban egyelőre nem veszünk részt.

A WEAG-EDA nemzeti fegyverzeti igazgatóinak megállapodása alapján a WEAG égisze alatt futó R&T projektek WEAG-ba történő transzponálására egy Egyetértési Megállapodás (MOU) Ad-Hoc Groupot hoztak létre.

A Steering Board R&T Director szinten egy alkalommal ülésezett, míg a National R&T összekötő személyek (PoC²⁴-k) négy alkalommal, amelyeken valamennyi esetben részt vett a magyar nemzeti képviselő. Az ülések elsődleges célja az R&T projektek szervezeti hátterének kialakítása (CapTech-ek rendszere), az EDA R&T stratégiájához ötletek generálása, valamint az R&T projektek jogi kereteit biztosító „General Conditions” dokumentumtervezet megvitatása volt. Az EDA több alkalommal is szervezett workshopokat (pl. Armoured Fighting Vehicles, Defence Test and Evaluation Base és Long Endurance UAV témákban), amelyeken magyar nemzeti képviselő, illetve szakértő nem vett részt.

A „General Conditions” alapját a WEAG EUROPA MOU-ja adja, elsősorban azzal a céllal, hogy a WEAG projektek a lehető legkönnyebben transzponálhatók legyenek az EDA-ba. A dokumentum az elképzelések szerint hangsúlyozottan nem egy keretszerződés lesz, hanem csak egy javaslat (útmutató) az EDA Ad Hoc projektek menedzselésének megkönnyítéséhez, azaz nem lesz kötelező alkalmazni, ha az Irányító Bizottság vagy az adott projektben résztvevő tagországok úgy döntenek. Emiatt az eredeti tervek szerint nem is szükséges a dokumentum nemzeti jóváhagyása.

²³ EDEM - European Defence Equipment Market

²⁴ POC - Point of Contact

Magyar részvétel az EDA-ban

Az Európai Védelmi Ügynökség jelentős szerepet töltt meg az európai képességfejlesztésben, tehát aktív részvételünk munkájában alapvető érdekünk, erről a kormány határozatot fogadott el. Az ebben foglaltak alapján felhatalmazta a honvédelmi minisztert, vagy az általa kijelölt személyt, hogy a magyar részvétellel összefüggésben a szükséges intézkedéseket az érintett miniszterekkel együttműködve a Kormány nevében tegye meg. A honvédelmi miniszter levélben jelezte a magyar részvételi szándékot.

A HM-ben a szakmai munka nagy része a védelemgazdasági területén zajlik, de a védelempolitikai terület is mélyen bekapcsolódik. A HM-en kívül elsősorban a KÜM vesz részt a munkában, kulcsfontosságú a GKM, és rajta keresztül a hazai védelmi ipar minél aktívabb részvéte is. Ennek az együttműködésnek a szervezése már megkezdődött.

Az Ügynökségbe egy magyar pályázó jutott be, aki az FVM háttérintézményéből pályázott, ő a Kutatási-Technológiai Igazgatóságon az egyik technikai projekt menedzser.

Kezdeti feladataink az Ügynökség felállítása után:

- nemzeti képviselő szervezése az újonnan megalakuló szervezeti elemekben;
- részvétel az Ügynökség döntéshozó szervezeteiben;
- nemzeti képviselőt a már működő szervezeti elemekben;
- tematikus EDA kérdőívek kitöltése.

Az EDA hatalmas munkát végzett. Miközben kialakította saját szervezetét, és feltöltötte állományát, folyamatosan dolgozta ki a legkülönbözőbb működési mechanizmusokat, illetve eljárásrendeket, valamint működésbe hozta a nemzeti képviselőkből álló munkacsoportokat. Ugyanakkor az eddigi tapasztalatok alapján már több olyan következtetés is levonható, amelyek egyfajta magyar stratégia, EDA-hoz való viszonyulás kialakítására alkalmasak.

Az EDA igen rövid idő alatt jelentős számú elemből álló struktúrát alakított ki, amely már most láthatóan jelentős terheket fog róni a kis országokra, így ránk is. A továbbiakban Magyarországnak az EDA valamennyi fórumán és informálisan törekednie kell újabb munkacsoportok létrehozásának visszaszorítására.

A már működő EDA szervezeti elemek nagyszámú soron kívüli ülést, kiállítást és workshopot szerveznek, amely az előbbiekhöz hasonló problé-

mát okoz. A soron kívüli ülések számának csökkentése érdekében szintén folyamatosan hangsúlyozni kell valamennyi fórumon az EDA által is favorizált elektronikus kapcsolattartást. Workshopon csak olyan esetben tudunk részt venni, ha az valamilyen konkrét probléma megoldására irányul, és annak vannak magyar vonatkozásai is. Kiállításon, konferencián csak akkor célszerű kiállítóként vagy előadóként részt venni, ha erre konkrét felkérés érkezik. Látogatóként vagy hallgatóként is csak akkor, ha ez szakmailag különösen indokolt vagy protokolláris okokból elkerülhetetlen.

Az EDA tevékenységének gerincét a különböző R&T projektek adják. Ez történhet „top down” és „bottom up” szervezésben. Míg „top down” esetben valamelyik Directorate indítja a projekteket és ezek EDA finanszírozásúak lesznek, addig „bottom up”-nál a CapTech-ekben a nemzeti koordinátorok kezdeményezik majd az R&T projekteket, és azokat a résztvevő nemzetek közösen finanszírozzák. A két szervezési mód közötti finanszírozási különbség egyértelművé teszi, hogy a magyar részvétel a „top down” projekteken minden esetben alaposan megfontolandó.

A CapTech-ekből induló „bottom up” projekteket olyan szempontból kell vizsgálnunk, hogy az esetleges magyar részvétel:

- hozzájárul-e valamelyik védelmi képességünk megteremtéséhez, magasabb szinten való kielégítéséhez;
- ha perspektivikus témáról van szó, akkor az esetleges távolmaradás hosszabb távon jelentős technológiai hátrányokat eredményezne-e;
- rendelkezünk-e a szükséges hazai K+F kapacitásokkal;
- reálisan finanszírozható-e.

Kérdés, hogy konkrétan milyen eszközök vonatkozásában célszerű részt venni az EDA R&T projekteken. A 12 lehetséges CapTech-ből, abba az 5 CapTech-be delegáltunk nemzeti koordinátort, amelyek mögött meglévő vagy várható MH igények, többéves hazai K+F tapasztalat és rendelkezésre álló K+F kapacitások vannak. Reményeink szerint ez teszi majd lehetővé, hogy a magyar nemzeti koordinátorok a hazai elvárásokat kielégítő EDA K+F témákra tegyenek részvételi javaslatot.

A következő Képesség Technológiai munkacsoportokba (CapTech) jeleztük részvételi szándékunkat.

CapTech IAP 02 Szenzorrendszerek
(Sensor Systems)
CapTech IAP 04 Híradó információs rendszer
és hálózatok (CIS & Networks)
CapTech GEM 01 Anyagok (Materials)
CapTech GEM 02 Energia és meghajtórend-
szerek (Energy & Propulsion Systems)
CapTech GEM 03 Halált okozó képesség és
védelem (Lethality & Protection)

Néhány szakterület feltétlenül megemlíthető, ame-
lyekben szükségzerű lenne a magyar részvétel
R&T projekt indítása esetén. Ezek a következők:

- biológiai és vegyi védelem;
- páncélvédettség;
- páncélatütő képesség;
- szenzorok (főként radar és optikai);
- C2 rendszerek;
- harcászati felderítő UAV és hasznos terhei.

Tájékoztató a közbeszerzési törvény változásairól

(A közbeszerzésről szóló 2003. évi CXXIX. törvény

2006. január 15-től hatályos módosítása)

Varga László*

A beszerzési tevékenység az utóbbi években, a nemzetgazdaságban és a tárcaszinteken bekövetkezett rohamos változások miatt permanensen módosult. A beszerzési tevékenységet törvények, kormányrendeletek, kormány határozatok, miniszteri utasítások és egyéb szabályozók sokasága alakítja egységes egészé. Ezért a beszerzésben résztvevőknek ezen speciális rendszer – az általános nemzetgazdasági szabályozók és a speciális, például hon- és rendvédelmi szempontokat figyelembe vevő, fejezeti szintű szabályozások, valamint a szervezeti hierarchia – kellő ismeretere van szükségük ahhoz, hogy megelőzzék a későbbi kellemetlen meglepetéseket, a pályázatokból való kizárásokat, a szükségtelen időráfordításokat, stb.

Az Országgyűlés 2005. december 19-i ülésnapján elfogadta a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: Kbt.) módosításáról szóló 2005. évi CLXXII. törvényt, mely főszabályként 2006. január 15-én hatályba lépett. A módosítás a Magyar Közlöny 2005. évi 170. számában jelent meg, tartalma 37 oldal, 136 §, és 3 melléklet.

A Kbt. első ízben főszabályként 2004. május 1-jén lépett hatályba. A hazai közbeszerzési szabályozás 2003. évi felülvizsgálatával, az új közbeszerzési törvény kidolgozásával egyidejűleg a közösségi közbeszerzési szabályozás is felülvizsgálatra került az Európai Unión belül. Sajnálatos

módon az új közösségi közbeszerzési irányelvek elfogadására, illetve kihirdetésére csak 2004 márciusában, vagyis az új közbeszerzési törvény magyarországi elfogadását követően került sor, így nem volt lehetőség arra, hogy a magyar közbeszerzési szabályozás a csatlakozásra való felkészülés keretében már az új közbeszerzési európai uniós irányelvekhez igazítva alakítsák ki. Ez viszont egyben azzal a következménnyel járt, hogy a Kbt.-t, röviddel hatálybalépése után – az új közösségi közbeszerzési irányelveknek való megfelelés céljából – felül kellett vizsgálni.

A közösségi jog felülvizsgálatának eredményeként két új európai uniós irányelv született, amely felváltotta a korábbi, a közbeszerzési törvény kidolgozása idején hatályban lévő közbeszerzési irányelveket. Az új, 2004. március 31-én elfogadott és az Európai Unió Hivatalos Lapjában (L sorozat 134. szám) 2004. április 30-án kihirdetett irányelvek a következők:

- az Európai Parlament és a Tanács 2004. március 31-i 2004/17/EK irányelve a vízügyi, az energia-, a közlekedési és a postai ágazatokban működő szervezetek közbeszerzési eljárásainak összehangolásáról (tehát a közszolgálati ajánlatkérőkre vonatkozik);
- az Európai Parlament és a Tanács 2004. március 31-i 2004/18/EK irányelve az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szol-

* HM EI Zrt. – Budapest

gáltatás megrendelésre irányuló közbeszerzési eljárások összehangolásáról (tehát a klasszikus ajánlatkérőkre vonatkozik).

Az új irányelvek végső átültetési határideje: 2006. január 31. volt. Ez azt jelentette, hogy a tagállamoknak legkésőbb 2006. január 31-ig kellett azokat átültetni és az irányelveknek megfelelően „kiigazított” nemzeti szabályozás alkalmazását bevezetni.

A Kbt. jelenlegi módosításának célja tehát egyrészt a fenti irányelvekből fakadó jogharmonizációs kötelezettségeink teljesítése volt, másrészt, ezzel párhuzamosan a szükségessé vált kiigazítások elvégzése – a közbeszerzési törvény hatályosulásával összefüggő gyakorlati tapasztalatok, problémák begyűjtése, feldolgozása és értékelése alapján.

A módosítással érintett leglényegesebb területek:

- Személyi hatály módosítása
 - köztestületek
 - releváns tevékenységek a közszolgáltatóknál
 - egyszerű eljárás (támogatásból megvalósított beszerzések)
- Tárgyi hatály változása
 - ingatlanbeszerzés
 - kivételek körének változása
- A közbeszerzési értékhatárok módosulása
- Eljárási határidők (elektronikus úton történő feladáshoz kapcsolódó határidő-kedvezmények)
- A hirdetménnyel induló tárgyalásos eljárás újabb esetköre
- A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás új esetkörei
- Gyorsított eljárás, az egyszerűsített eljárás, egyszerű eljárás szabályainak újragondolása
- Kötelezettség előzetes összesített tájékoztató közzétételére
- Az összeférhetlenség szabályai
- Új kizáró okok és az alkalmasság igazolásának új módjai
- Igazolási szabályok egyszerűsödése
- A hiánypótlás szabályainak újragondolása
- A jogorvoslati kérelem díja
- Teljesítési biztosíték szabályozása
- Az eljárás eredményének korrigálása
- Egyes gyakorlati problémák orvoslása
- Új jogintézmények:
 - versenypárbeszéd
 - dinamikus beszerzési rendszer
 - elektronikus árlejtés

A módosítással érintett egyes területek részleteiben a következők:

A törvény alkalmazási köre

Módosult a törvény 2/A. § (1) bekezdése. Eszerint nem minősül szerződésnek az a megállapodás, amelyet az ajánlatkérő és az olyan, 100%-os tulajdonában lévő gazdálkodó szervezet köt egymással, amely felett az ajánlatkérő – tekintettel a közfeladat, illetve a közszolgáltatás ellátásáért vagy ellátásának megszervezéséért jogszabályon alapuló felelősségére – a stratégiai és az ügyvezetési jellegű feladatok ellátását illetően egyaránt teljes körű irányítási és ellenőrzési jogokkal rendelkezik. Ennek azonban feltétele, hogy a gazdálkodó szervezet a szerződéskötést követő éves nettó árbevételének legalább 90%-a az egyedüli tag (részvényes) ajánlatkérővel kötendő szerződés teljesítéséből származik.

Értelmező rendelkezések módosítása

Az értelmező rendelkezések között új fogalomként jelent meg többek között a banktitok, a dinamikus beszerzési rendszer, az elektronikus árlejtés, a versenypárbeszéd, az elektronikus hírközlési szolgáltatás, az elektronikus út, a hálózati szabvány, a műszaki ajánlás, a nemzetközi szabvány, a postai szolgáltatás és a postai szolgáltatástól eltérő szolgáltatás. Változott például az európai szabvány, a kizárólagos jog, a közbeszerzési műszaki leírás, a közös műszaki előírás fogalma.

Az értelmező rendelkezések között új fogalomként jelent meg az ország alapvető biztonsági érdekével kapcsolatos beszerzés (4. § 2/A.) Ez olyan beszerzés, amelynek tárgya közvetlenül kapcsolódik az ország lakosságának fizikai, környezeti, egészségügyi, gazdasági, honvédelmi biztonságát befolyásolni képes építési beruházáshoz, árubeszerzéshez, illetőleg szolgáltatás megrendeléséhez, ideértve a védekezési készség esetén a vízkár közvetlen elhárítása érdekében szükséges beszerzéseket is.

Személyi hatály

a) Köztestületek

A törvény a Kbt. 22. §-a (1) bekezdése e) pontját hatályon kívül helyezi. A módosítás következtében a köztestület, a köztestületi költségvetési szerv, és az országos sportági szakszövetség nem szerepel nevesítve az ajánlatkérők között, ez azonban nem zárja ki azt, hogy egy adott köztestület, köztestületi költségvetési szerv, illetve országos sportági szakszövetség, amennyiben a 22. § (1) bekezdésében szereplő pontok valamelyikében előírt feltételeknek – így különösen az

állam vagy a közjogi szervezet fogalmi elemeinek – megfelel, ne tartozna a Kbt. hatálya alá, és így nem kellene közbeszerzési eljárást lefolytatnia.

b) Releváns ágazatok, illetve tevékenységek változása a közszolgáltatóknál: postai ágazat, elektronikus hírközlési ágazat

A postai ágazatban tevékenykedő, meghatározott postai szolgáltatásokat nyújtó szervezetek a Kbt. hatálya alá kerültek. Ugyanakkor a távközlési, elektronikus hírközlési piacon végbement liberalizáció következtében az elektronikus hírközlési ágazatban tevékenykedő szervezetek kikerültek a közbeszerzési törvény hatálya alól.

c) Egyszerű eljárás

(támogatásból megvalósított beszerzések)

A törvény az egyszerű közbeszerzési eljárásra vonatkozó rendelkezéseket is módosította. Egyrészt a törvény újraszabályozta az egyszerű közbeszerzési eljárás hatálya alá tartozó személyi kört, amellyel kapcsolatban úgy szabályoz, hogy a támogatásból megvalósítandó árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés esetén az egyszerű értékhatáros rezsimben nem kell közbeszerzési eljárást lefolytatnia a támogatásban részesített szervezeteknek. A törvény ugyanakkor nem terjeszti ki a kivételt a támogatás felhasználásával megvalósítandó építési beruházásra.

Tárgyi hatály

a) Ingatlanbeszerzés

A törvény pontosítja az ingatlanbeszerzésre vonatkozó szabályokat: a Kbt. ingatlanbeszerzésre vonatkozó hatályos szabályai ugyan fennmaradtak, egyeseket pontosítottak. A Kbt. hatálya alá tartozó klasszikus ajánlatkérők továbbra is kötelesek közbeszerzési eljárást lefolytatni ingatlan tulajdonjogának vagy használatára, illetőleg hasznosítására vonatkozó jognak a megszerzése érdekében, egyben továbbra is lehetőség lesz hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazására. Ugyanakkor kimondásra került, hogy a Kbt. hatálya alól kivételt képez a kisajátítást megelőző ingatlan adásvétel, az ingatlanok cseréje, és az az eset, amikor törvény (például az államháztartási törvény) az ingatlan tulajdonjogának, használatára, illetve hasznosítására vonatkozó jognak az átengedését versenytárgyalás, versenyeztetés vagy nyilvános pályázat útján rendeli el.

b) Kivételek köre

- A távközlési/elektronikus hírközlési piacon végbement liberalizációs folyamatokra tekintettel az új irányelvek megszüntették

azt a korábbi kivételi lehetőséget, amelynek értelmében nem kellett közbeszerzési eljárást lefolytatni a távbeszélő, a telex-, rádiótelefon, személyhívó és műholdas szolgáltatás megrendelése esetében. E változásnak megfelelően e törvény is [Kbt. 29. § (2) bekezdése d) pontja és 174. §-a c) pontja („távbeszélő, telex-, rádiótelefon-, személyhívó és műholdas szolgáltatás”)] hatályon kívül helyezi, vagyis e szolgáltatások a közbeszerzés-köteles szolgáltatások közé kerülnek.

- A törvény a Kbt. 29. §-a (2) bekezdésének b) pontja és 174. §-a b) pontja által szabályozott kivételi lehetőségeket (a pénzügyi szolgáltatások meghatározott körére vonatkozó kivételi lehetőség) újraszabályozta.
- A törvény a Kbt. 29. §-a (1) bekezdését egy új f) ponttal egészítette ki: nem kell közbeszerzési eljárást lefolytatni olyan beszerzésre, amelynek kizárólagos rendeltetése az, hogy lehetővé tegye az ajánlatkérő számára egy vagy több nyilvános elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtását, illetve nyilvános elektronikus hírközlő hálózat rendelkezésre bocsátását vagy igénybevételét.
- A nemzeti rezsimben a külügyi segélyezés keretében humanitárius segítségnyújtás céljából, válságkezelés során történő beszerzések kikerültek a törvény hatálya alól, tekintettel arra, hogy a válságkezelés sürgőssége ilyen esetekben nem teszi lehetővé a Kbt. alkalmazását. A törvény alapján azonban a Kbt. rendelkezéseitől való ilyen eltérésre a nemzeti rezsimben csak az Országgyűlés illetékes bizottságának előzetes döntése alapján nyílik lehetőség. (Mivel az európai közösségi jog nem ismer ilyen kivételt, a közösségi rezsim kivételi köre nem egészül ki ezzel az új kivételi okkal. Az ilyen értékű beszerzéseknél a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazása megfelelő megoldást kínál.)
- A törvény az egyszerű közbeszerzési eljárás tárgyi hatálya tekintetében is módosít: a Kbt. 4. melléklete szerinti szolgáltatások megrendelését, a központi költségvetési szervek esetében is a kivételek körébe emeli (jelenleg csak a nem központi költségvetési szervek esetében kivétel e szolgáltatási kör), valamint az ajánlatkérő alaptevékenysége ellátásához szükséges irodalmi (szakirodalmi, tudományos) mű létrehozására, tanácsadói vagy személyi tolmácsolási tevékenység végzésére irányuló szolgáltatás megrendelését a nem központi költségvetési szervek esetében is bevonta a kivételek körébe.

Közbeszerzési értékhatárok

I. 2006. január 15-től 2006. december 31-ig a **közösségi eljárásrendben** irányadó közbeszerzési értékhatárok:

A Kbt. IV. fejezete (klasszikus ajánlatkérők) alkalmazásában:	
137 000 euró	34 422 973 forint
211 000 euró	53 016 404 forint
5 278 000 euró	1 326 163 884 forint
A Kbt. V. fejezete (közzolgáltatók) alkalmazásában:	
422 000 euró	106 032 808 forint
5 278 000 euró	1 326 163 884 forint

II. 2006. január 1-jétől 2006. december 31-ig a **nemzeti eljárásrendben** irányadó közbeszerzési értékhatárok (a Magyar Köztársaság 2006. évi költségvetéséről szóló 2005. évi CLIII. törvény 117. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján):

A Kbt. VI. fejezete (klasszikus ajánlatkérők) alkalmazásában:	
árubeszerzés esetében:	30 millió forint;
építési beruházás esetében:	90 millió forint;
építési koncesszió esetében:	100 millió forint;
szolgáltatás megrendelése esetében:	25 millió forint;
szolgáltatási koncesszió esetében:	25 millió forint.
A Kbt. VII. fejezete (közzolgáltatók) alkalmazásában:	
árubeszerzés esetében:	50 millió forint;
építési beruházás esetében:	100 millió forint;
szolgáltatás megrendelése esetében:	50 millió forint.

III. 2006. január 1-jétől 2006. december 31-ig az **egyszerű eljárásrendben – a Kbt. Negyedik Része alkalmazásában** – irányadó közbeszerzési értékhatárok (a Magyar Köztársaság 2006. évi költségvetéséről szóló 2005. évi CLIII. törvény 117. §-ának (3) bekezdése szerint):

A Kbt. negyedik rész: a nemzeti értékhatárok alatti értékű (egyszerű) beszerzések alkalmazásában:	
árubeszerzés esetében:	8 millió forint;
építési beruházás esetében:	15 millió forint;
szolgáltatás megrendelése esetében:	8 millió forint.

Új jogintézmények

A törvény, a rugalmasság és a kellő mozgásteret biztosítása érdekében, új jogintézményként bevezette a keretmegállapodásos eljárást, a versenypárbeszédet, a dinamikus beszerzési rendszert és az elektronikus árlejtést.

a) Versenypárbeszéd

A versenypárbeszéd célja összetett, komplex beszerzések esetében nagyobb rugalmasságot biztosítani az ajánlatkérők számára.

A versenypárbeszéd lehetőség, és nem kötelezettség. A versenypárbeszéd egy olyan sajátos közbeszerzési eljárás, amely során az ajánlatkérő már beszerzési igényét is tárgyalás, párbeszéd útján konkretizálja, határozza meg. Az eljárás során az ajánlatkérő az eljárásba jelentkező és alkalmas, összes résztvevővel párbeszédet folytat annak érdekében, hogy kialakítsák, meghatározzák a beszerzési igényeknek leginkább megfelelő egy vagy több alternatív megoldást, közbeszerzési műszaki leírást, egyéb szerződéses feltételt, amelyek alapján aztán sor kerül a végső ajánlattételre. Olyan eljárás, amelyben valamennyi érdekelt részvételi jelentkezést nyújthat be, és amelynek keretében az ajánlatkérő tárgyalásokat folytat az általa kiválasztott részvételre jelentkezőkkel.

Ez az eljárás valójában egy olyan „tárgyalásos eljárásnak” tekinthető, amelyben a tényleges tárgyalásra nem az ajánlattételi szakaszban hanem azt megelőzően kerül sor, és a párbeszéd alapvetően a megadott beszerzési igény szerinti legmegfelelőbb megoldás, illetve megoldások megajánlására, meghatározására terjed ki.

A párbeszéd (konzultációk) célja az ajánlatkérőnek a közbeszerzés tárgyával kapcsolatban támasztott követelményeinek megfelelő egy vagy több olyan változat meghatározása, amely alapján a kiválasztott jelentkezők ajánlatot tehetnek.

Alkalmazására kizárólag a „különösen összetett” szerződések, közbeszerzések esetében kerülhet sor. Különösen összetett a szerződés, ha az ajánlatkérő

- „objektíve nincs abban a helyzetben, hogy meghatározza azokat a műszaki eszközöket, amelyek igényeinek vagy céljainak megfelelnek”, illetőleg
- „objektíve nincs abban a helyzetben, hogy meghatározza egy projekt jogi és/vagy pénzügyi feltételeit”.

A párbeszéd lezárulta után az eljárás további szakaszában nincs lehetőség további tárgyalásra.

A törvény mind a közösségi, mind a nemzeti értékhatáros rezsimben biztosítja a klasszikus ajánlatkérők számára a versenypárbeszéd lefolytatásának lehetőségét. A közzolgáltatókra vonatkozó irányelv nem szabályozza ezt az eljárásfajtát, így a versenypárbeszéd intézményének bevezetésére csak a klasszikus ajánlatkérők esetében kerülhet sor.

b) A keretmegállapodás

A keretmegállapodás meghatározott, egy vagy több ajánlatkérő és egy vagy több ajánlattevő között létrejött olyan megállapodás, amelynek célja, hogy rögzítse egy adott időszakban közbeszerzésekre irányuló, egymással meghatározott módon kötendő szerződések lényeges feltételeit, különösen az ellenszolgáltatás mértékét, és ha lehetséges, az előírányzott mennyiséget.

A keretmegállapodásos eljárás két részből áll. Az első részben az ajánlatkérő (ajánlatkérők) nyílt vagy meghívásos eljárást köteles(ek) alkalmazni keretmegállapodás megkötése céljából. Az ajánlatkérő tárgyalásos eljárást is alkalmazhat keretmegállapodás megkötése céljából, amennyiben a tárgyalásos eljárás alkalmazásának a feltételei fennállnak. A második részben az ajánlatkérő a keretmegállapodásban meghatározott közbeszerzési tárgyra kér ajánlat(ka)t és köt szerződést az adott közbeszerzés(ek) megvalósítására.

c) Dinamikus beszerzési rendszer

A dinamikus beszerzési rendszer olyan, gyakori közbeszerzések lebonyolítására szolgáló, teljes mértékben elektronikus folyamat, amelynek jellemzői megfelelnek az ajánlatkérő által meghatározott követelményeknek, és amelynek működése határozott idejű, érvényességi ideje alatt bármely olyan ajánlattevő kérheti felvételét a rendszerbe, aki, illetve amely megfelel az alkalmassági követelményeknek, nem áll a kizáró okok hatálya alatt és benyújtotta a dokumentációnak megfelelő előzetes ajánlatát.

A dinamikus beszerzési rendszer alapvető újdonsága az, hogy teljes egészében elektronikus: az ajánlatkérő mind a felállítása során, mind a konkrét beszerzési igény realizálására irányuló szerződések megkötése során kizárólag elektronikus eszközöket alkalmazhat. A „dinamikus beszerzési rendszer” (fő szabály szerint legfeljebb négy évre kiterjedő) alkalmazásának lényege: a rendszerbe bármely alkalmas és kizárással nem érintett ajánlattevő folyamatosan bekerülhet a követelményeknek megfelelő ún. előzetes ajánlattétellel (indikatív ajánlat, amely folyamatosan javítható).

A konkrét közbeszerzési igényeket, szerződéskötéseket megelőzően az ajánlatkérőnek egyszerűsített hirdetményt kell közzétennie (felhívás a rendszerben való részvételre a konkrét ajánlatkérések

előtt), majd ajánlattételi felhívást kell küldenie a rendszerben résztvevő összes ajánlattevőnek az adott szerződéskötés tekintetében, az előzetes ajánlatukhoz képest a végső ajánlatuk megtételére.

A részletes eljárási kérdéseket kormányrendelet fogja szabályozni. (Az elektronikus közbeszerzés kérdéskörét, így különösen az egyes eljárási cselekmények elektronikus úton történő gyakorlásának részletes szabályait eddig is alacsonyabb szintű jogszabályra, kormányrendeletre utalta a Kbt.)

Az elektronikus közbeszerzés területén a jogi szabályozás mellett szükséges a rendszer megfelelő informatikai, műszaki háttérének kialakítása, illetve a rendszer működtetése személyi, tárgyi feltételeinek megteremtése. Ezért a törvény a dinamikus beszerzési rendszerre vonatkozó rendelkezései 2007. január 1-jén lépnek hatályba.

d) Elektronikus árlejtés

Az elektronikus árlejtés a közbeszerzési eljárás részét képező olyan ismétlődő folyamat, amely az ajánlatoknak az értékelését követően új, az ellenszolgáltatás mértékére, illetőleg az ajánlatnak a bírálati részszerzőpontok szerinti egyes tartalmi elemekre vonatkozó kedvezőbb ajánlat megtételét, és az ajánlatok rangsorolását elektronikus eszköz segítségével, automatizáltan teszi lehetővé. (Kvazi fordított árverés.)

Az elektronikus árlejtés tehát egy olyan ismétlődő folyamat, amelynek során – a nyílt, a meghívásos vagy meghatározott tárgyalásos, illetve egyéb eljárásban benyújtott ajánlatok előzetes és teljes értékelését követően – elektronikus úton újabb árajánlatokat, illetve egyéb számszerűsíthető ajánlati feltételeket tesznek, amelyeket automatikusan rangsorolnak. (Egyes szolgáltatásnyújtásra és egyes építési beruházásra irányuló szerződések, amelyek tárgya szellemi teljesítmény, például építési terv, nem képezhetik elektronikus árlejtés tárgyát.)

A módosítás meghatározza, hogy az ajánlatkérő milyen eljárásfajták esetében alkalmazhat elektronikus árlejtést. A törvény nem szabályozza elektronikus árlejtéssel kapcsolatos eljárási kérdéseket, azokat alacsonyabb szintű szabályozás keretében fogják szabályozni.

Az elektronikus árlejtésre vonatkozó rendelkezések 2006. július 1-jén lépnek hatályba, a részletes eljárást rendelet fogja szabályozni.

Lapunkat rendszeresen szemléli Magyarország legnagyobb médiafigyelője az

» **OBSERVER** «
BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1064 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738, Fax: 303-4744
E-mail: marketing@observer.hu
http://www.observer.hu

Újabban rendszerbe állított haditechnikai eszközök üzemeltetési tapasztalatai

Balogh János mk. ezredes*

A rendszeresítés és az azt megelőző eljárások meglehetősen kötött rendje mindig azt a célt szolgálja, hogy a Magyar Honvédség (MH) rendszerébe csak olyan haditechnikai eszközök és anyagok kerüljenek, amelyek kielégítik az alábbi feltételeket:

- az eszközök feleljenek meg az adott katonai feladat végrehajtásának;
- a kor elérhető legmagasabb szintű műszaki, technikai, technológiai eredményeit reprezentálják;
- kompatibilisek legyenek a szövetségi államokban használatban lévő, azonos rendeltetésű eszközökkel. Tegyük megvalósíthatóvá az együttműködést és a kommunikációt, logisztikai támogatásuk feleljen meg a közös elveknek;
- kezelésük, az eszköz szolgáltatásaihoz mérten a lehető legalacsonyabb képzettséget igényelje;
- alkalmazásuk év, napszak és időjárás-független legyen;
- életciklusuk, rendszerben tartásuk gazdasági-műszaki feltételrendszere tervezhető, ehhez kapcsolódó működési és fenntartási igényei az alkalmazók által kielégíthetők legyenek;
- gyártójuk hosszú távon rendelkezésre álljon, az általuk nyújtott szolgáltatások kapacitásában és minőségben, valamint béke- és békétől eltérő időszakban egyaránt biztosíthatók legyenek;
- bekerülési értékük, vételáruk arányos legyen a konstrukciók képességeivel, életciklus költségeik feleljenek meg az alkalmazók anyagi-pénzügyi lehetőségeinek, és összemérhetőek legyenek az eszközök nyújtotta szolgáltatásokkal.

A fenti alapelvek figyelembevételével a Honvédség 2002-től napjainkig az alábbi főbb haditechnikai eszközöket és anyagokat rendszeresítette.

Fegyverzettechnikai eszközök

Az 1. táblázat szerinti eszközök, anyagok elsősorban a külföldön szolgálatot teljesítő kontingensek,

különböző missziók, a szárazföldi erők lövés-, felderítő- és speciális alegységei részére kerültek rendszeresítésre. (1. táblázat)

Főbb üzemeltetési tapasztalatok:

A kézfegyverek vonatkozásában számottevő meghibásodás nem fordult elő, meg kell említeni azonban a Parabellum pisztolyoknál gyakran előforduló lőszer-adogatási gondokat.

Az optikai eszközök megbízhatóak, pontosak, gyakorlatilag meghibásodások nem fordultak elő.

A golyóálló védőmellény – a katonák megítélése szerint – túl nehéz, ugyanakkor jól bevált, hasznos.

A MISTRAL-2 légvédelmi rakéta komplexum technikai kiszolgálási és logisztikai rendszere jelentős mértékben eltér a hagyományostól. Üzembentartása a gyártóval kötött, és a hazai karbantartási-alkatrészellátási keretszerződésekkel biztosított.

A P-37 M radar üzemi paraméterei stabilizálódtak, nőtt a megbízhatóság, csökkentek az üzemeltetési költségek.

A védő-, és támadó kézigránatok korszerűek, hatékonyak, megbízható működésűek, jól kezelhetők.

A 7,62x39 mm AP páncéltörő (pct.) karabély-, illetve a 7,62x54R mm AP pct. puska töltények átütési tulajdonságai kiválóak, működésük megbízható.

Páncélos- és gépjárműtechnikai eszközök

A Bundeswehr-től vásárolt (BW) gépjárművek:

2002 szeptemberében az MH több mint 500 db különböző fajta, jellemzően közúti összkerék-meghajtású szállító járművet vásárolt a német hadseregtől. A 2. sz. táblázatban látható típusú és mennyiségű járművek 2003-ban lettek alkalmazásba véve. Jelenleg valamennyi katonai szervezet 5 – 30 BW járművet használ.

Hazánk a nemzetközi iraki ENSZ misszióban egy szállító zászlóaljjal vett részt. A zászlóalj járműveinek zömét (75-80 %) a BW gépjárművek alkották.

*MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság, MH Haditechnikai Főnökség Tervezési és Szervezési Osztály osztályvezető (haditechnikai főnök helyettes) – Budapest

Fsz.	Típus, megnevezés	Rendszerezés célja, képességsomag
1.	9 mm KGP-9 géppisztoly	Élő erők leküzdésére kisméretű tűzfegyver
2.	9 mm 96M P9RC pisztoly	A PA-63 pi. kiváltása
3.	95M DHH-HM-UP védőmellény UP-HTC kerámia betéttel	Biztosítani a védendő testfelület megóvását, egy megengedett mértéken túli sérülés elkerülését
4.	MISTRAL-2 lérak. komplexum	Földközeli és kismagasságú légi hadviselési eszközök megsemmisítése
5.	P-37 M radar	A P-37 elektroncsöves berendezéseinek kiváltása korszerű, félvezetős berendezésekre, a megbízhatóság növelése
6.	40 mm-s DT 1325 gránátvető	Rendvédelmi feladatok biztosítása
7.	12/70 Remington M 870 Marine Magnum puska	
8.	HALEM-2 kézi lézertáv mérő	Gyors és pontos távolságmérés
9.	ORION 80B II éjszakai figyelő távcső	Terep és célok éjszakai megfigyelése
10.	AN/PVS-14 éjszakai figyelő műszer	Egyéni éjjellátásra
11.	93M NF védő kézigránát	Alkalmos élőerő megsemmisítésére és műszaki akadályok könnyen páncélozott hjmű-vek rongálására, védelemben
12.	96M NF támadó kézigránát	Alkalmos élőerő megsemmisítésére és egyszerűbb műszaki akadályok és páncélozatlan jmű-vek rongálására.
13.	12/70 puskatöltény	12/70 Remington M 870 Marine Magnum puskához
14.	03M RH robbanó hangjelző	Kiképzési segédanyag, éles anyagok helyettesítésére
15.	03M RHT többször felh. Robbanó hangjelző	
16.	7,62x39 mm AP pct. Karabély töltény	7,62 mm-s gépkarabélyok, képessé tétele a harctéri „kemény célok elleni hatásos alkalmazhatóságára”
17.	7,62x54R mm AP pct. Puska töltény	7,62 mm-s gpu-k, távcsöves pusokák képessé tétele a harctéri „kemény célok elleni hatásos alkalmazhatóságára”
18.	M961 Éjszakai figyelő távcső	Éjszakai műveletek során nagytávolságú célpontok megfigyelésére
19.	26,5 mm-s NF világító jelzőtöltet készlet	Jelzések leadására és kijelölt terepszakaszok helyi rövididejű megvilágítására

1. táblázat: Rendszerezett fegyverzettechnikai hadfelszerelések

típus	mennyiség (db)	teljesítés (km)	javítások száma	javítások költsége (eFt)	km/1 javítás	egy járműre eső javítás (jav./1 jmű.)	javítási költség járművenként (eFt/1 jmű.)
MB G-250	19	221315	70	646	3161	0,27	34
MB U-435	88	56285	95	10155	592	1,08	115
MB 1017A	155	625931	231	6304	2709	1,49	41
IVECO	70	306859	132	4992	2324	1,88	37
MAN	75	472257	87	6951	5428	1,16	80

2. táblázat: BW járművek üzemeltetési tapasztalatai

típus	mennyiség (db)	teljesítés (km)	javítások száma	km/1 javítás	egy járműre első javítás (jav./1 jmf.)
MB G270	130	939494	223	4 213	1,71
MB U4000	40	135004	35	3 857	0,87
H14	101	292223	236	1 238	2,33
H18	76	55334	17	3 255	0,22
H25	25	2926	0	0	0
E95	18	331965	89	3 729	4,94

3. táblázat: A GBP eszközök meghibásodásainak jellemző adatai

A járművek előzetes felkészítését rendkívüli időjárási és igénybevételi körülményekre a HM CURRUS Zrt. hajtotta végre. A felkészítés többek között kiterjedt a járművek üzem és kenőanyagának cseréjére, védőrácsokkal történő felszerelésére, valamint egyéb kiegészítő (pl.: klíma-) berendezések beépítésére.

Az iraki missziós-, és hazai üzemeltetési tapasztalatok alapján a BW gépjárművek üzemeltetési tapasztalatai igen kedvezőek. E tény az elmúlt évi MH SZFP-ság katonai szervezeteinek 2. táblázatban kimutatott igénybevételi és költségvetési számai is jól jellemezznek. (2. táblázat)

Összességében a járművek javítási igénye futásteljesítményükkel, valamint 15-20 éves átlagéletkorukkal arányos. A javításokkal és technikai kiszolgálással összefüggő költségek szintén megfelelnek a futott kilométernek és a kor-összetételnek.

A Gépjármű Beszerzési Program (GBP) eszközei: A 2003-tól kezdődő GBP tender célja az MH fizikailag és erkölcsileg elavult járműparkjának cseréje, a nemzetközi felajánlásokban vállalt kötelezettségek teljesítése, valamint megfelelés a folyamatosan szigorodó környezetvédelmi előírásoknak. 2005-ig bezárólag 391 jármű érkezett a program keretében.

A program első két évében (2003., 2004.) alapvetően szállítójárművek érkeztek. A szakági felépítménnyel rendelkező ún. bázisjárművek a GBP a 2005. és a 2006. évi megrendelésétől kezdődően jelentek meg elsősorban a külföldön szolgálatot teljesítő katonai kontingenseknél és a hazai szárazföldi katonai szervezeteknél.

A szakfelépítménnyel szerelt bázisjárművek alapvetően önrakodó darus, emelőhorgos, oldalrakodós, mentő-vontató, különféle konténer (hűtő, kenyeres, általános ellátó) szállító, továbbá vízszállító, üzemanyag-töltő-szállító, valamint sebesültszállító változatokban készülnek.

A járművek szállító által vállalt garanciája 24 hónap, vagy 100 000 km. A GBP 2003. évi kiegészítő

megállapodás alapján leszállított járművek garanciája 2005 novemberében lejárt. A lejárt garancia 40 db eszközt érint, melyből 27 db az Afganisztánban szolgálatot teljesítő század állományába van vezényelve.

A garanciaidőszak feldolgozása alapján megállapítható, hogy a bekövetkezett meghibásodások száma kisebb, mint a hasonló kategóriájú, idősebb járművéké. (3. táblázat)

A G270 és U4000 típusoknál a jellemző meghibásodások 70%-a elektromos jellegű. A „H” sorozatnál és az E95 típusnál a meghibásodások több részegységet érintő meghibásodások, azonban előfordulásuk gyakorisága 5% körüli.

Összességében a GBP terv szerint halad, sikeres a program, az eszközök megfelelnek a követelményeknek.

Elektronikai eszközök

A híradó fejlesztési program keretében első körben, az idén került rendszeresítésre 88 db MP-300 típusú URH MRR (Multi Role Radio) hordozható rádió, 351 db MH-300 típusú URH MRR kézi rádió, valamint néhány Kommunikáció Tervező Rendszer (KTR).

A rádiók biztosítják az alegységek megbízható, operatív vezetését. A bázisukon megszervezett összeköttetések a felhasználók részére új, integrált szolgáltatások (pl.: BIZALMAS minősítésű információk továbbítása, adattovábbítás, számítógéppel támogatott híradástervezés, stb.) bevezethetőségét teszik lehetővé.

A Kommunikáció Tervező Rendszer biztosítja a rádióhálózatok tervezését, a frekvencia kiosztást és az információ-védelmi adatok generálását a rádiók és a rádiórendszerek számára, valamint a rádiók ezen adatokkal történő feltöltését.

A MH-300 és MP-300 típusú rádiók megfelelnek a harcászati URH rádiókkal szemben támasztott követelményeknek. Hatótávolságuk biztosítja a megbízható összeköttetéseket a harcászati alkalmazás során.

A rádiók rendkívül üzembiztosak. Az akkumulátortöltők rövid idő alatt feltöltik az akkumulátorokat, a rendszeresített akkumulátorok csatlakoztatása egyszerű, legalább 2 napig biztosítják a rendelkezésre állást.

A rádiók üzemmodjai biztosítják a hagyományos rádiókkal való együttműködést nyílt üzemmódban, a hagyományos és digitális rádióhálókat összekapcsolásának lehetőségét.

Az adatok kézi feltöltése gyors, és egyszerű.

A kezelői felkészítés 5 nap (30 óra) alatt végrehajtható, a gyakorlati jártasság alegység szintű felkészítésen megszerezhető.

A kezelő, alkalmazó állomány a kiképzés, valamint a csapatpróba és az azt követő harcászati kiképzések során örömmel fogadta és alkalmazta a rádiókat.

A jelenleg is alkalmazási próbán lévő Kommunikáció Tervező Rendszer lehetővé teszi a rádióhíradás számítógépes tervezését, ezen belül a rádióháló és irányok megtervezését, a hatótávolságok kiszámítását, a hívónevek, rádióállomások azonosítását, frekvencia- és kulcs-elosztást, a rádióhíradás megbízhatóságának, üzemének tesztelését a terep digitális térképének felhasználásával, elősegítve ezzel az optimális rádiórendszer megtervezését az adott feladatra és terepre.

A rendszer biztosítja az MRR URH rádiók részére a frekvencia- és kulcsgenerálást, azok

gyors és hatékony betöltését a rádió-eszközökbe.

A szoftver összetettsége és a rendelkezésre álló idő rövidsége miatt nem volt lehetőség a rendszer teljes körű kipróbálására. Ilyen például a különböző rétegek alkalmazása, amelyekre eltérő harc helyzeteket lehet rögzíteni. A szoftver segítséget nyújthat nem csak híradó, de hadművelleti tervezésben is.

Műszaki-technikai eszközök

A 4. táblázatban szereplő új műszaki-technikai eszközök felépítésének bonyolultsága, műszerezettsége katonai szervezet szinten csak az alkalmazás előtti, alatti és utáni karbantartást teszi lehetővé, magasabb szintű technikai kiszolgálás a nagymértékű műszer- és eszközigény miatt többnyire a gyártó (forgalmazó) által működtetett szakszervezetekben lehetséges.

Az eszközök technikai kiszolgálása a gyártókkal (forgalmazókkal) kötött szerviz-szerződésekkel biztosított, a gyártók vállalják az eszközök helyszíni szervizelését Magyarország bármely pontján, sok esetben nemzetközi partnerek útján Európában és Európán kívüli területen is.

Az üzemeltetés tapasztalatai rendkívül pozitívak: gazdaságos üzemeltetés, nagyfokú kihasználtság, hatékony feladatvégrehajtás.

A többfunkciós, univerzális gépek kiválasztása, rendszeresítése sok esetben létszám-megtakarítást jelentett.

típus	mennyiség	
Zászlóalj szintű mobil víztisztító állomás	13	klt
Közepes teljesítményű univerzális műszaki földmunkagép	15	db
Kisteljesítményű, univerzális kompakt műszaki földmunkagép	12	db
Jelzőtöltet	700	klt
Irányított hatású repesztöltet IHR-60	1590	klt
Többcsatornás elektromos robbantógép TER-6	35	db
Műszaki páncélozott felderítő jármű (BTR-80)	3	db
Műszaki páncélozott akadályelhárító jármű (BTR-80)	11	db
Tűzszerész felszerelés gépkocsin	4	db
Páncélozott járművek elleni területvédő töltet elektronikus gyújtóval	500	klt
Nagyteljesítményű tábori víztisztító állomás	6	klt
Ivóvíz csomagoló berendezés	4	klt
Multispektrális álcahaló	367	klt
Műszaki mentő felszerelés gépkocsin	3	klt
BRW(F) villamos gyutacs	49000	db
Nem elektromos iniciálású gyújtórendszer (NONEL):	1000	db
Tábori térvilágító felszerelés utánfutón	8	klt
Könnyű típusú óvóhely(PÁHOLY)	17	klt
TÁVISZ-03 Tábori világító szerelvény	1	klt
Mercedes-Benz U-400 önjáró univerzális repülőterti munkagép	12	db
Multispektrális álcaruha	82	klt

4. táblázat: Rendszeresített műszaki technikai eszközök, anyagok

típus	mennyiség	
Repülőtéri Nehéz Tűzoltó Gépjármű (RNTG)	12	klt
Zászlóalj Autonóm Tűzoltó Utánfutó (ZATU)	15	klt
Egyedi Mentésítő Készlet (DS-10)	600	klt
PATRIK tűzoltó család	19330	klt
Terepjáró Tűzoltó Gépjármű Fecskendő (TTGF)	5	klt
93M egyéni védőeszköz készlet (védőruha)	26500	klt
93M egyéni védőeszköz készlet (gázálarc)	23720	klt
93M kiképzési ruha	2730	klt
SOR/T harcászati sugáradag mérő	365	klt
XOM/T adatleolvasó készülék	19	klt

5. táblázat: Rendszeresített vegyivédelmi technikai eszközök, anyagok

Vegyivédelmi eszközök

Az 5. táblázatban szereplő vegyivédelmi hadfelszerelések magasabb szintű technikai kiszolgálása, javítása a polgári életből vett szolgáltatások keretében valósulnak meg. A beszerzések során nemcsak a termék, hanem egy olyan komplex képesség megvásárlása a cél, amely végigkíséri az eszközt a rendszeresítéstől a kivonásig.

Ez a tendencia viszonylag újnak tekinthető, a feladatok végrehajtásával kapcsolatban már most is pozitív tapasztalataink vannak.

A vegyivédelmi fejlesztési programok terv szerint haladnak, a beszerzett, rendszeresített eszközök, anyagok megfelelnek a követelményeknek, az üzemeltetési tapasztalatok kedvezőek.

Látható, hogy a fentiekben leírt, igencsak nagyvonalakban jellemzett főbb haditechnikai eszközök üzemeltetési tapasztalatai összességében pozitívak. A bevezetőben említett követelményrendszer, illetve az eljárási rend (itt elsősorban a haditechnikai ellenőrző vizsgálatra és a csapatpróbára gondolok) miatt ez nem is lehet kétséges. Bízom abban, hogy az elmúlt években a hosszú távra betervezett és folyamatban lévő haditechnikai fejlesztések megvalósításával az MH a közeljövőben még több, elsősorban a saját, de a NATO és az EU elvárásoknak is megfelelő, a hivatásos hadsereghez méltó korszerű haditechnikai eszközzel fog rendelkezni.

MAGYAR MINŐSÉG

A Magyar Minőség Társaság havi folyóirata.

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Vezetője: dr. Róth András.

Tagjai: dr. Ányos Éva, Földesi Tamás, dr. Helm László, Pákh Miklós, Pónyai György, dr. Ring Rózsa, Szódi Sándor.

Technikai szerkesztő: Herr Györgyi.

Felelős kiadó: Takáts Albert.

Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 25. III. emelet.

Tel.: (36-1) 456-6956. Fax: 456-6954. E-mail: ujsag@quality-mmt.hu, web: www.quality-mmt.hu.

A folyóirat címlapját és a Magyar Minőség Társaság új arculatát a *Marketing Management Service* tervezte.

1132 Budapest, Victor Hugo u. 35. Tel.: 339-5339, 20/915-6203.

E-mail: mest1@elender.hu.

Nyomda: FOLIUM Nyomda Kft., 1033 Budapest, Huszti út 34.

Felelős vezető: Nagy Tamás ügyvezető igazgató.

Egy szám ára: 652 Ft + áfa + postaköltség.

Éves előfizetés tagoknak 5652 Ft + áfa + postaköltség, nem tagoknak 7826 Ft + áfa + postaköltség.

Megrendelés, publikáció- és hirdetésfelvétel a szerkesztőségben.

Engedélyező szerv: Művelődési és Közoktatási Minisztérium. NYTSZ: B/SZI/1687/1993.

HU ISSN-szám: 1416-9576.

BS 7799-2 alapú Információ-biztonsági irányítási rendszer alkalmazásának tapasztalatai a HM EI Zrt.-ben

Nagy József*

A Honvédelmi Minisztérium Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság (HM EI Zrt.) Elektronikai Igazgatósága központi és divíziós szervezetekből tevődik össze. Központi egysége az Igazgatási és Gazdasági részleg, üzletági szervezetei a GPS Termék Divízió, a Hírközlési Divízió, a Kiképzés Technikai Termék Divízió, az Információ Védelmi és Biztonsági Termék Divízió.

A szervezeti felépítésből is jól látszik, hogy a MH EI Zrt. Elektronikai Igazgatósága tevékenységének jelentős része az információ-biztonság és információ-védelem körébe, tehát az utolsóként felsorolt Divízió tevékenységi körébe tartozik.

Az információ-védelmi és információ-biztonsági munkát különböző állami és helyi előírások szabályozták. Ezek a szabályozások jól lefedték a tevékenységet, de hiányzott az egységes rendszerbe foglalásuk. A HM EI Zrt. rendelkezik az MSZ EN ISO 9001:2000 tanúsítvánnyal, tevékenysége ennek a szabványnak megfelelően folyik. Kézenfekvő volt, hogy az információs és informatikai rendszer is egy ennek megfelelő szabvány szerint működjön, ezért az Igazgatóság elhatározta az MSZ ISO/IEC 17799:2002 nemzetközi szabvány bevezetését.

Az Igazgatóság vezetése és szakemberei tanulmányozták a szabványt és annak tanúsítási feltételeit, és úgy ítélték meg, hogy a szabvány követelményeinek alkalmazása rendszerbe foglalja és jórészt egysegésíti az információ-védelem, és információ-biztonság követelményeit és teljesítési feltételeit. Meg kell jegyeznünk, hogy a magyar fordítás informatikai biztonságról szól. Véleményünk szerint a szabványban foglaltak sokkal tágabb értelműek, túlmutatnak a szigorúan vett informatikán. A környezeti, szervezeti, és személyzeti biztonság követelménye jogossá teszi az információ-biztonság fogalom használatát. Ezt felismerve a 2004 decemberében kiadott MSZE 17799-2 Magyar Előszabvány már az információ-védelem fogalmát használja.

Az Elektronikai Igazgatóság igazgatójának döntése értelmében megkezdődött a felkészülés az IBIR rendszer bevezetésére. Bonyolította a helyzetet, hogy ebben az időszakban nem volt, és jelenleg sincs a NAT által akkreditált tanúsító szervezet az országban. Ezért a HM EI Zrt. Elektronikai Igazgatóság felkészítését a Hollo-Tas, Liles & Partners (HTLP) végezte, és 2002 decemberében a Nagy-Britanniában akkreditált URS tanúsította a BS 7799:2002 szabvány szerint.

A rendszer létesítése

A rendszer működtetését – a szabvány ajánlásának megfelelően – a HM EI Zrt. Elektronikai Igazgatóság vezetője által megbízott munkacsoport, az Információ-biztonsági Fórum végzi. Ennek feladata a rendszer folyamatos működésének felügyelete, a dokumentumok kezelése, jelentés összeállítása a vezetőségi értekezletre és az igazgató folyamatos tájékoztatása a rendszer működéséről, a vezetői döntések végrehajtásának biztosítása céljából. Ehhez a csoport, illetve annak vezetője a szükséges felhatalmazást megkapta.

A rendszer kialakításakor elkészült a kézikönyv, az információ-biztonsági irányítási eljárások dokumentuma és egy munkautasítás, az üzletmenet folytonosságának biztosítására.

A gyakorlati munka az „Eljárások” dokumentum szerint folyik. Ebben szerepelnek azok az elvek, eljárások, melyek a rendszer működtetéséhez szükségesek. A vezetés által meghatározott „Információbiztonsági politika” megfelelőnek és időtállóknak bizonyult. A szabványban, illetőleg az eljárásban lefektetett kockázatfelmérés, -elemzés több olyan kockázati tényezőre hívta fel figyelmünket, melyet kezelni kellett. Az első tanúsítás óta a szervezet telephelye változott. A korábban megállapított kockázatok az új elhelyezés alkalmával részben csökkentek, részben növekedtek. Ehhez kellett igazítani a szabályozásokat.

*IVBT divízió osztályvezető, HM EI Zrt. Elektronikai Igazgatóság – Budapest

A megváltozott elhelyezés, az informatikai szolgáltatás rendszere, a dokumentumok módosítását kívánta, hiszen megváltozott, javult a környezeti biztonság, az informatikai hálózati szolgáltatás. Együttműködve a Társaság többi Igazgatóságával az Elektronikai Igazgatóságon bevezetett intézkedések növelték a biztonságot. Ezen felül naprakész információink vannak az informatikai rendszerünkről, szoftver- és hardver-, valamint információs vagyonunkról.

A dokumentumok kezelése egységesebb lett. Minden, a biztonsághoz kapcsolódó eseményhez, intézkedéshez nyomtatvány készült. Ezzel lehetővé vált, hogy az Információ-biztonsági munkacsoport egyes eseményeket dokumentáljon, kezeljen, és javaslatot tegyen. Nagyon fontos a rendszerben a „nem-megfelelőségek” kezelése. Ezen a nyomtatványon jelzik a munkatársak azokat a problémákat, amelyek a rendszer működése közben felmerülnek és helyesbítő, vagy megelőző intézkedést igényelnek. Az eltelt négy év alatt, az egyes felügyeleti auditok között százas nagyságrendben készültek ilyen jelentések. Ezeket a munkacsoport kezeli, a rendszeres vezetőségi átvizsgáló értekezleteken beszámol róluk és javaslatokat tesz. Ezzel a módszerrel számos hiányosságot számoltunk fel, elsősorban a biztonság érdekében.

Rendszeresek a belső auditok. Ezeket saját erőből, és a felkészítő HTLP segítségével végzük, amellyel szerződöttünk a rendszer működtetésének és továbbfejlesztésének, valamint a belső auditok lebonyolításának segítésére. A belső auditot évente kétszer végzük el az éves auditterv szerint. Külső cég eseti bevonása azért előnyös, mert olyan hiányosságot is feltár, amit a belső auditorok nem minden esetben tesznek szóvá. Ezért ezt a módszert nagyon hasznosnak tartjuk. A felügyeleti auditok előtt nagyobb hangsúlyt kap a külső partner, bár olyan hiányosságot eddig nem tárt fel, amely a felügyeleti, vagy a tanúsító audit eredményességét veszélyeztette volna.

Az igazgató és a vezetés elkötelezettsége a rendszer működtetése iránt meghatározó tényező. A vezetőségi átvizsgáló értekezletek, melyeket az „Eljárás” szerint évente kétszer tartottak, hatékonyan segítették a rendszer működtetését. Szükség esetén a munkacsoport javaslatára igazgatói intézkedéseket adtak ki. A rendszer folyamatos fejlesztése során további „Munkautasítás”-ok készültek, pl.: úrlapok, nyomtatványok egységes kitöltésére. Ezt azért tartottuk fontos-

nak, mert az évek folyamán bekövetkezett fejlesztések, bővítések eredményeként eddig hét alkalommal adtuk ki a dokumentumok tárgymutatóját, és ezek egységes kezelését célszerűnek tartottuk szabályozni. Elsősorban azt a célt szolgálják, hogy a működéshez szükséges iratok egységesen legyenek kezelve, valamint a vagyontártyak, a cég vagyona, illetőleg annak változásai nyomon követhetőek legyenek.

Fontos dokumentum az „Informatikai fenntartási és üzemeltetési utasítás (Munkautasítás-3)”. Kiadásának az volt a célja, hogy az ebben előírt követelményeknek megfelelően végezzék az eljárásrendben hivatkozott informatikai fenntartási és üzemeltetési feladatokat. Az előírtak az előállítandó termékekkel, szolgáltatásokkal kapcsolatos, informatikai fenntartási és üzemeltetési feladatokat teljesítő, a folyamatban résztvevő divíziókra, részlegekre, illetve közreműködőkre vonatkoznak az Igazgatóság teljes területén.

Szervezeti felépítés

Az Informatikai Igazgatóság szolgáltatóként végzi az egész vállalat részére az informatikai rendszerhez kapcsolódó tennivalókat. Ilyen a levelező rendszer üzemeltetése, a rendszergazdai feladatok ellátása, a hálózati végpontok felügyelete és nyomon követése, a vírusvédelem, a szoftver-jogtisztaság fenntartása. Ez utóbbi téren együttműködik az Elektronikai Igazgatósággal, mely az alapszoftvereket kezeli. Az Elektronikai Igazgatóság minősített eszközöket is kezel és alkot, ezt a tevékenységet törvényi, részvénytársasági előírások szabályozzák. Ennek rendszere nem tartozik az IBIR hatálya alá.

Az informatikai tevékenység zökkenőmentes és hatékony végzése érdekében az igazgató létrehozta az Informatikai Fenntartási Csoportot. Ennek tagjai az Igazgatóság állományában lévő személyek, akik munkakörük mellett vesznek részt az informatikai rendszer fenntartásában. Feladatuk a munkatársak által jelzett igények, hibák, észrevételek kezelése és tevékenyen részt vesznek a beszerzési, készletezési, leltározási és a használatból történő kivonás folyamataiban.

Az informatikai rendszer fenntartási tevékenységét az igazgató által megbízott informatikai menedzser végzi, aki egyben tagja az Információ-biztonsági Fórumnak. A rendszerben a szoftverek és hardverek kezelése két szálon fut. Az egyik a gazdasági részleg nyilvántartása, míg a beszerzett és előállított szoftverek és a licencek

kezelése az informatikai menedzser közvetlen feladata. Erről a „Munkautasítás-3” külön fejezete rendelkezik, meghatározza azokat az űrlapokat, nyomtatványokat, amelyeket a menedzsernek kezelni, nyilvántartani, tárolni kell. Ez a folyamat az új munkahely kialakításának kezdeményezésétől, a meglevő eszközök cseréjén, bővítésén keresztül, a használatból történő kivonás kezdeményezéséig tart. Mindenfajta telepítést, változtatást az informatikai menedzserrel közölni kell. Ez a szabályozás biztosítja azt, hogy az Igazgatóságon egy ellenőrzött, az Informatikai Igazgatósággal egyeztetett, naprakész informatikai rendszer üzemel, melyben a változásokat folyamatosan átvezetik. Ezt a munkautasítást is rendszeresen felülvizsgálják, legutóbb 2006. elején adták ki, így most a 3. kiadás van érvényben. A dokumentumok átvizsgálása évente egy alkalommal kötelező, de ha szükséges, akkor az Információ-biztonsági munkacsoport soron kívül elvégzi a felülvizsgálatot és javaslatot tesz a módosításra, illetőleg az új kiadásra.

Az informatikai biztonság egyik fontos láncszeme a hozzáférés. Ennek egyik fontos pillére a munkaterületek fizikai biztonsága. Az Információ-biztonsági Fórum munkacsoport feladata figyelemmel kísérni a fizikai védelem célszerűségét, és feladata kezdeményezni, ha intézkedést lát szükségesnek. A cég helyzete ebből a szempontból megfelelő, mivel központi telephelyen működik, ahol a belépés szabályozott, az őrzést és a recepciószolgálatot fegyveres szolgálat látja el. Az IBIR 2002. évi bevezetésekor rendszeresítették a személyi azonosító kártyákat, melyek viselését vezérigazgatói utasítás rendelte el. A jelenlegi telephelyen kártyás beléptetés működik, mindenki hord kitűzött. A látogatók, más cégek munkatársainak beléptetése, kísérete az épületekben a szabályoknak megfelelő. Úgy ítéljük meg, hogy ez a tevékenységünk biztonságos, a körülmények rendezettek.

Cégünk egy vidéki városban is üzemeltet telephelyet. A biztonsági szabályok rendszere megegyezik a budapesti központ telephelyével. A két telephelynek jelentősége van nemcsak a különféle munkafolyamatok végzésében, hanem informatikai szempontból a mentett anyagok tárolásában is.

Kiemelt figyelmet fordítunk információtartalék-képzésre, melynek célja, az üzletmenet folytonosságának fenntartása, a rendszerek leállása, meghibásodása esetén. A rendszert úgy építettük fel, hogy az informatikai rendszerben keletkezett

adatokat hetente adatkazettákra, CD lemezekre mentjük. A központi telephelyen mentett adatokat a vidéki telephelyen, míg a vidéki telephelyen mentett adatokat a központi telephelyen tároljuk, biztonságos körülmények között. Ezt a folyamatot az informatikai menedzser felügyeli. Az a tapasztalatunk, hogy az így kialakított rendszer biztosítja katasztrófális meghibásodások esetén az üzletmenet folytonosságát, a folyamatos munkavégzést, és tapasztalataink szerint megfelelően működik. A fent említett mentésekkel szorosan összefügg a mágneses adathordozók szállítása. Ez a vezérigazgató által, az ügyviteli szabályzatnak megfelelően szabályozott. Ezt az eljárást is célszerű volt az általános szabályzatból az IBIR-be áttemelni.

Megkezdtük integrált irányítási rendszer kialakítását, azaz a MIR (Minőségirányítási rendszer), AQAP (NATO Minőségbiztosítás követelményei) rendszerek kapcsolódó fejezeteinek összehangolását az IBIR megfelelő fejezeteivel. Ezt azért is fontosnak tartjuk, hogy megszüntessük a párhuzamosságokat, a dokumentálás duplikálását, és ezzel csökkentjük az állomány leterheltségét. Részvénytársasági szinten már működik MIR rendszer. Ez szükségképpen tartalmaz olyan előírásokat, folyamatleírásokat, utasításokat, amelyek az IBIR működésének is követelményei. A Részvénytársaság iratkezelési rendszere is szabályozott, illeszkedik a HM rendszeréhez, ezeket integráltuk az IBIR rendszerébe.

A humán erőforrás

Az információ biztonságának és védelmének egyik – véleményünk szerint –, gyenge láncszeme az ember. A szabvány ezért kiemelt fontosságot szentel a személyzeti kérdések kezelésének. Ez a munkaerő-felvételi eljárással, az adott feladatra megfelelően képzett, alkalmas személy kiválasztásával kezdődik. Nagy jelentőséget tulajdonít a szabvány a titoktartási kötelezettségvállalásnak. Cégünk ebből a szempontból megfelel a szabvány előírásainak, a Biztonsági és Vagyonvédelmi Igazgatóság elvégzi a jelölt megfelelő ellenőrzését. Ezen felül a törvényben kiemelt feladatok megkövetelnek egy magasabb fokú ellenőrzést is. Ezt az eljárást a MIR is szabályozza, ez is egy olyan közös pont, ahol a két rendszer integrálódik. Az a tapasztalatunk, hogy ez a rendszer megfelelően működik nálunk.

A személyzeti munka fontos eleme a képzés, ezt az éves képzési terv szerint végezzük. Az évi tűz- és munkavédelmi oktatás mellett iratkezelé-

si, és az információbiztonsági irányítási rendszer működtetésével kapcsolatos oktatást tartunk, évente legalább két alkalommal, a teljes munkavállalói állomány számára. Tapasztalatunk szerint az IBIR oktatások elősegítik a rendszer szabályos működtetését, és felhasználhatók az esetleges változtatások megbeszélésére is. Az oktatás lehetővé teszi a rendszerrel kapcsolatos kérdések feltevését, megválaszolását. Ezzel a lehetőséggel az igazgató, az Információbiztonsági munkacsoport, valamint a munkatársak egyaránt élnek. A fenti megállapítások a felhasználók képzésére is igazak. Itt a hagyományos felhasználói ismeretek mellett hangsúlyozzuk a biztonsággal kapcsolatos veszélyeztetettségeket és esetleges aggodalmakat. Úgy ítéljük meg, hogy ügyfeleink ezt a figyelemfelhívást hasznosnak ítélték meg.

A 2002. évi tanúsítása óta, az évenkénti felületei auditokon cégünk megfelelt a követelményeknek, a minősítő megfelelőnek találta információbiztonsági rendszerünket. Az ismételt tanúsító auditra 2006 áprilisában került sor. Időközben változott a nemzetközi szabvány. 2005. június 15-én jelent meg az ISO/IEC 17799:2005(E) 2. kiadása angol nyelven, míg 2005. október 15. napján az ISO/IEC 27001:2005 első kiadása szintén angol nyelven. Az IBIR rendszer auditálása eszerint folyt mindkét telephelyen, az auditor cég javaslatot tett az UKAS akkreditáló szervezetnek az új tanúsítás kiadására.

Vezetésünk úgy ítéli meg, hogy az Információbiztonsági Irányítási Rendszer bevezetése és működtetése hasznos és előnyös a szervezet számára, tovább folytatja a rendszer működtetését, korszerűsítését és integrálását a többi irányítási rendszerrel.

Az Elektronikai Igazgatóság IBIR-tanúsítása a Részvénytársaság többi szervezeti egységére is hatással volt. Annak ellenére, hogy ezeket a szervezeteket nem tanúsították, számos olyan intézkedés született, mely az IBIR rendszer bevezetésének következménye. Javult az információ-biztonsági tevékenység, egységes arculatot öltött az informatikai rendszer. A biztonság érdekében szigorúan elkülönítettük a belső- és a külső hálózatot.

Az Elektronikai Igazgatóság felhasználta tanúsítását üzleti tevékenységének fejlesztésére is. A tanúsítás lehetővé tette, hogy elvállaljuk állami szervezetek, cégek megbízását szervezetük információ-biztonsági szabvány szerinti átvizsgálására, átvilágítására. Ezeket a feladatokat sikeresen elvégeztük, és ez az Igazgatóságnak bevételt jelentett. Ezt az üzleti lehetőséget továbbra is ki akarjuk használni. Ennek érdekében folyamatosan fejlesztjük IBIR rendszerünket és az integrációs tevékenységet. Célunk a komplex minőségirányítási rendszer kialakítása. Folyamatos kockázatelemzésekkel csökkentjük a rendszer kockázati tényezőit, és ezt felhasználjuk üzleti tevékenységünkben is.

A szolgáltatásminőség fejlesztésének elmélete és gyakorlata

III. rész

Becser Norbert*

A döntéstámogatás szerepe a minőségfejlesztésben

A cikksorozat korábbi részeiben az elégedettség és a szolgáltatásminőség kapcsolatát, illetve a döntés és a minőségfejlesztés közötti összefüggéseket tekintettük át. Ahhoz, hogy a szolgáltatásminőség fejlesztéséhez egy jól és ugyanakkor egyszerűen alkalmazható eszközt tudjunk a döntéshozók kezébe adni, szükség van arra, hogy röviden áttekintsük a kialakítandó modell

számítógépes megvalósításának lehetőségeit is. A termelésirányítás pl. ma már nem képzelhető el minőség-ellenőrzés, -irányítás nélkül, amihez egyértelműen kapcsolódnak jól meghatározott számítógépes irányító- és támogatórendszerek, amelyek stabil környezetben, operacionális modellekkel működnek. A minőségmenedzsment hibaanalízist, teszt eredmények kiértékelését végző és helyesbítő intézkedéseket (corrective action) megtervező modelleket,

*ALFA-CON Minőség és Menedzsment Tanácsadó Kft. – Budapest

szakértői rendszereket is használ, ugyanakkor döntéstámogató rendszerek alkalmazhatóak a minőségköltségek meghatározására is (Davis, Hamilton, 1993).

Ezzel szemben a szolgáltatás minőségének fejlesztésére vonatkozó cselekvési alternatívák közötti választás korántsem lehet optimális. A szolgáltatások jellemzői (a nem kézzelfogható jelleg, a heterogenitás, a nem elválasztható jelleg, az összemérhetetlenség) már önmagukban hordozzák, hogy a szolgáltatások minőségének fejlesztésére irányuló döntési helyzetek *rosszul strukturált* problémahelyzetek, ahol a megoldás nem adott, illetve nem triviális. Az ilyen jellegű problémahelyzeteken a hatékony és megfelelően alátámasztott döntések meghozatalához szükséges, hogy a döntéshozatal folyamatának lépései maradéktalanul megvalósuljanak, ezért a szolgáltatásminőség fejlesztésére irányuló számítógépes rendszernek biztosítania kell a következő funkciókat:

- az adott szolgáltatást jellemző dimenziók meghatározása,
- a dimenziók szerinti mérés lehetőségének megteremtése,
- az adott szolgáltatás érintettjeinek meghatározása és értékelések az érintettek által (adatgyűjtés),
- adatbázis kidolgozása,
- elemzések végrehajtása az adatok alapján,
- javaslatok elkészítése a döntéshozók számára az elemzések alapján,
- folyamatos adatbázis-fenntartás, karbantartás,
- az adatok hozzáférhetővé tétele a funkcionális területek számára.

Mindezen feladatok biztosítására egy megfelelő *döntéstámogató rendszer (DSS)* lehet a legalkalmasabb, amely kezeli és rendszerezi a bejövő adatokat, az elemzéshez használt modelleket, illetve az eredményeket szűkebb (felső vezetők), vagy szélesebb kör (operatív vezetés) számára hozzáférhetővé teszi valamilyen felhasználói interfészen keresztül.

A döntéstámogató rendszer segítségével az információk összegyűjtésén, rendszerezésén és elemzésén keresztül elérhető a szervezet céljait és lehetőségeit „kielégítő” megoldás.

A döntéstámogató rendszerek (DSS) áttekintése

A döntéstámogató rendszerek (Decision Support Systems – DSS) olyan számítástechnikát alkalmazó megoldások, amelyek az összetett problé-

mák megoldásában és a döntés meghozatalában nyújtanak segítséget. A döntéstámogató rendszerekről először Michael Scott Morton tett említést még 1965-ben, doktori disszertációjában pedig már megadta a DSS első definícióját, mint egy *új, számítógép alapú információs rendszert, amely félig strukturált, vagy strukturálatlan (rosszul strukturált) problémák megoldásában segíti a döntéshozókat*. Keen és Scott Morton (1978) megfogalmazása szerint „a döntéstámogató rendszerek a menedzserek döntéshozatali tevékenységére és igényeire koncentrálnak, miközben kiterjesztik képességeiket”. A döntéstámogató rendszerek véleményük szerint:

- a szemi-strukturált feladatokkal kapcsolatos döntéshozatal során segítik a menedzsereket,
- támogatják, és nem helyettesítik az ítéleteiket,
- inkább a döntéshozatal hatásosságát, mintsem hatékonyságát növelik.

Ezt az alábbi jellemzőik révén érik el:

- az egész döntési folyamatot támogatják,
- modelleket használnak,
- hasznos információkkal látják el a menedzsereket,
- egyszerű, de hatásos nyelven lehet velük kommunikálni (Zoltayné, 1994)

Az 1970-es évek végétől több kutató és vállalat is kialakított olyan interaktív információrendszereket, amelyek adatbázisok és modellek alkalmazásával segítették a menedzsereket félig strukturált problémák megoldásában.

A döntéstámogató rendszereket meg kell különböztetnünk a hagyományos vezetői információs rendszerektől. A döntéstámogató modulok részét képezhetik egy integrált információs rendszernek, de jól meghatározható, az általános számítógépes rendszerektől egyértelműen megkülönböztető jellemzői vannak:

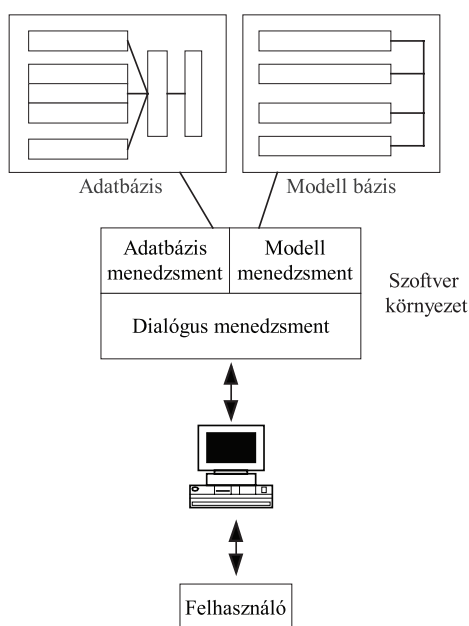
- fókusza a döntésen van,
- a számítástechnikában kevésbé jártas felhasználók számára is egyszerűen kezelhető,
- felhasználó által meghatározott (initiated) és kontrollált,
- fontos jellemzője a rugalmasság, adaptálhatóság és a gyors reakciók,
- modellek és elemző technikák alkalmazását kombinálja a hagyományos adat hozzáférés és kinyerés (retrieval) funkcióival (Carter, Murray, Walker és Walker, 1992).

A döntéstámogatás lényegének meghatározásakor Larry Phillips (1984, 1988) annak három fő összetevőjeként a *döntéshozót*, az *információtechnológiát* és az *értékelési technológiát* határozta meg. A döntéshozó szerves része a döntéstámogató modellnek, az ő tapasztalatait, ismereteit kell, hogy kiaknázza. Az információtechnológia az adatok összegyűjtésében, tárolásában, aggregálásában, értékelésében, és az eredmények megjelenítésében nyújt segítséget. Az értékelési technológiák alapján az alternatívák közötti választást meghatározó értékelési szempontokat lehet előhívni, ezen keresztül valósul meg a döntés szubjektív összetevőinek tudatosítása és kezelése.

A hagyományos döntéstámogató rendszerek három alapelemből épülnek fel (Sprague és Carlson, 1992):

- adatbázis: kezelési lehetőségek a belső és külső adatokhoz, információkhoz való hozzáféréssel,
- modellbázis: hatékony modellező funkció,
- felhasználói interfész: lehetővé teszi az interaktív lekérdezés, jelentéskészítés és grafikai funkciókat.

Mindhárom elem interakcióban van egymással és a döntéshozóval, azaz a számítógép alapú döntéstámogató rendszer egy szoftver által irányított modell, egy szoftver által vezérelt adatbázis és egy, a felhasználó, az adatbázis és a modell közötti interakciót megteremtő dialógus rendszerből épül fel. (1. ábra)

1. ábra: A hagyományos DSS elemei
(Forrás: Carter, Murray, Walker és Walker, 1992.)

A DSS legfontosabb összetevői az abban alkalmazott modellek. Feladatuk, hogy értelmezzék, rendszerezék az adatokat (statisztikai modellek), értékeljék az alternatívákat (leíró modellek) és elfogadható megoldásokat javasoljanak (normatív modellek).

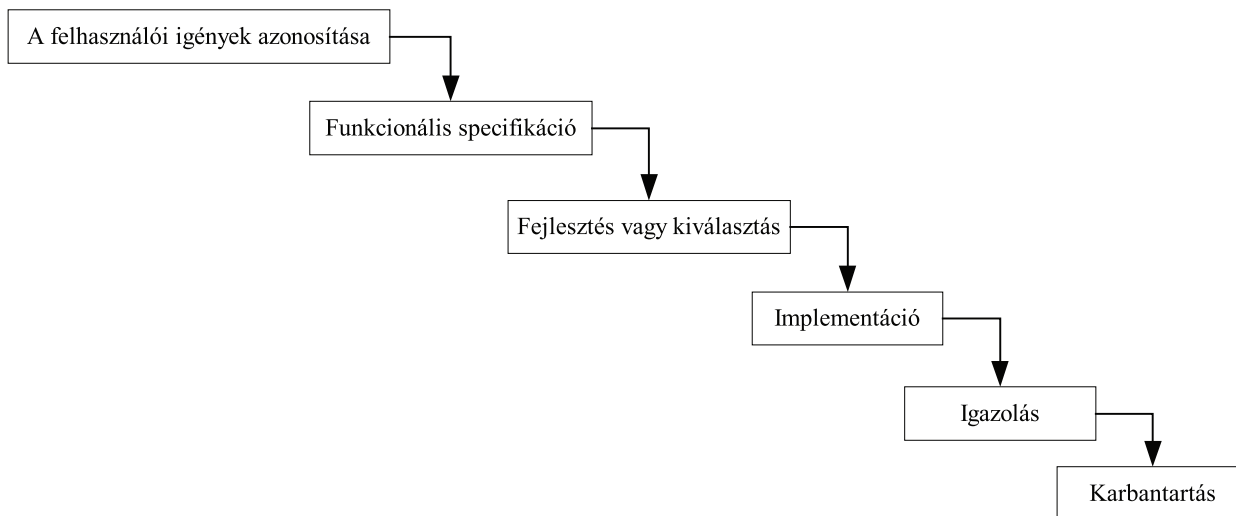
Minél bonyolultabb a probléma, annál több segítséget nyújthatnak a döntéshozatalt segítő technikák. Ezek a döntéstámogatás eszközeivé válnak amennyiben megbízható, elfogadható és lényeges részévé válnak a döntéshozatal folyamatának. A döntéstámogató rendszerek a döntéshozatalt segítő technikák számítógépesített változatai (Carter, Murray, Walker és Walker, 1992).

Ahogy azt Emery megfogalmazta „a döntéstámogató rendszerek célja az, hogy az ember döntéshozó-erejét kiegészítse a számítógép adatkezelő képességével” (Zoltayné, 1994). A DSS célja, hogy a felhasználó döntéshozatalának minőségét fejlessze, ami egyaránt jelenti a hatékonyságot és a hatásosságot. A döntéshozatal hatékonyságának fejlesztése a döntési folyamat adott egységének végrehajtása gyorsabb, kevesebb erőforrás felhasználása által (például: gyorsabb, olcsóbb döntések), míg a hatásosság a döntések minőségének fejlesztését jelenti (jobb döntések). A döntéstámogatás a döntéshozó preferenciáinak tisztázásában hatékony segítséget tud nyújtani, és akár azt is biztosíthatja, hogy komplex problémák esetén egyszerre több szakembert vonjanak be a megoldás keresésébe.

Döntéstámogató modell (DSS) fejlesztése

Zoltayné (1994) a DSS fejlesztés folyamatát a „Vizesés-modellel” írta le, (2. ábra) amely egymást követő lépések sorozatán keresztül határozza meg a teendőket:

- *A felhasználói igények azonosítása*: mindazon elvárások meghatározása, amelyeket a rendszernek ki kell elégítenie.
- *Funkcionális specifikáció*: a rendszer által végrehajtandó feladatok pontos meghatározása, a rendszer belső, vagy funkcionális természetének leírása.
- *Fejlesztés vagy kiválasztás*: a teljes és verifikált rendszer kialakítása.
- *Implementáció*: a rendszer átültetése a gyakorlatba, installálás, betanítás.
- *Igazolás*: a DSS verifikálása, azaz annak igazolása, hogy képes ellátni az elvárt feladatokat.
- *Karbantartás*: a finomítások elvégzése, a programba történő lényeges beavatkozás nélkül.

2. ábra: A Vizesés-modell (Forrás: Zoltayné, 1994.)

Elméletileg minden egyes fázis outputja a következő fázis inputjaként szolgál, bár a gyakorlatban sokkal inkább iteratív folyamatról kell beszélnünk.

A hatékony döntéstámogató rendszereknek az alábbi követelményeket kell kielégíteni (Zoltayné, 1994):

- *interaktivitás*: a rendszer és a döntéshozó között a teljes döntési folyamat során hatékony, kétoldalú kommunikáció valósulhat meg,
- *áttekinthetőség*: a rendszernek biztosítani kell az információk áttekinthetőségét, szervezését, alkalmazhatóságát,
- *konzisztencia*: a rendszer és a felhasználó közös nyelvet beszéljenek, a rendszer a döntéshozó kérdéseire megfelelő módon reagáljon,
- *érthetőség*: a rendszernek a felhasználó szempontjából érthető formában kell prezentálnia az adatokat,
- *érzékenység*: a rendszer különböző szimulációs technikák beépítésére is nyújtson lehetőséget.

A szolgáltatásminőség fejlesztésre irányuló döntéstámogató modell fejlesztése során ezen kritériumokat messzemenően figyelembe kell venni. Biztosítani kell, hogy a döntéstámogatási folyamatban a döntéshozó és a számítógépes rendszer folyamatos interakcióban legyen egymással: a szolgáltatásminőség mérésére szolgáló központi modell kialakítása, az információk tárolása és elérése, azok feldolgozása, értékelése és prezentálása a döntéshozó és a program közötti kölcsönös munkafolyamatokban valósuljon meg.

Döntéstámogató rendszerek napjainkban, a web szerepe

Az infrastrukturális lehetőségek miatt a döntéstámogató rendszerek kezdetben DOS és UNIX környezetben működtek, majd később inkább a Windows-alapú környezet lett a meghatározó. Az 1990-es évek kezdetén négy eszköz jelent meg, amelyek a döntéstámogató rendszerek fejlesztésében hatalmas jelentőséggel bírtak. Az adattárházak (data warehouse) megjelenése tökéletesítette az adatbázis technológiákat. Az adattárház egy téma-orientált, integrált, stabil adatgyűjtemény. Az *OLAP* (On-line Analytical Processing) és az adatbányászat (data mining) megjelenésével az adatfeldolgozás tovább fejlődött. Az *OLAP* a szoftvertechnológia egyik kategóriája, ami képessé teszi az elemzőket, menedzsereket és felsővezetőket, hogy bepillantást nyerjenek az adatokon keresztül a gyors, konzisztens, interaktív lehetőségek széles választékába az információk eléréséhez. Az *OLAP* eszközök mostanában sokkal erőteljesebbé váltak, de többen előnyben részesítik az adatbányászati eszközöket, mint a mesterséges intelligencia és statisztikai technikák egész sorát, mint kifinomultabb adatelemző eszközöket.

A *webes környezet*, mint a döntéstámogató rendszer nagyon fontos fejlesztési és továbbítási közege jelenik meg. A XXI. század kezdetén a web a döntéstámogató rendszerek fejlesztési tevékenységének középpontjában van. A web-alapú DSS-ek csökkentik a technológiai akadályokat és könnyebbé, olcsóbbá teszik a döntésekhez szükséges jelentős információk elérését. A modell vezérelte döntéstámogató rendszerek egyszerűen hozzáférhetővé válnak a menedzserek és az alkalmazottak széles köre számára, még akkor is, ha földrajzilag

eltérő helyeken vannak. A szolgáltatásminőség fejlesztésére irányuló döntéstámogató modellnek is webes környezetre kell épülnie, hiszen így a döntéshozók a saját intranet hálózatukon keresztül jutnak a döntéseik meghozatalában segítséget nyújtó eszközhöz, illetve az interneten keresztül az ügyfelek, szállítók és egyéb érintettek is aktív részesei lehetnek a rendszernek.

Összefoglalás

A szolgáltatásminőségre vonatkozó stratégiai döntések egyre fontosabbak a vállalatvezetők, menedzserek számára a szolgáltatók között fennálló és egyre inkább erősödő versenyben. Minden menedzser számára fontos, hogy megismerje vállalata szolgáltatásminőséggel kapcsolatos hiányosságait, és erősségeit, válaszokat kapjon a lehetséges fejlesztési irányokra vonatkozó kérdéseire. Ittner és Larcker (2003) megállapítása szerint a menedzserek számára sokkal hasznosabb, ha a vevők megkérdezésével, az adott szolgáltatással kapcsolatos elégedettségük felmérésevel egyéni megoldásokat tudnak kialakítani a felmerült problémákra, semmint készen kapott, sablonos, vagy az esetek többségében kockázatosabb, kevésbé megalapozott, intuitív megoldásokkal próbálkoznak.

A cikksorozatban a minőségmenedzsment – szolgáltatásmenedzsment (szolgáltatásmarketing) – döntéstámogató kapcsolata röviden bemutatva törekedtünk egy olyan modell alapjait lerakni, amely segítséget nyújthat a döntéshozóknak a megalapozott, az adott helyzetre alkalmazható beavatkozás megtervezésére, a szolgáltatásminőség fejlesztése érdekében.

A kapcsolódó elméletek vizsgálata során megállapítottuk, hogy a vevői elégedettség és a szolgáltatásminőség kapcsolata nem egyértelmű, ugyanakkor az elvárásokkal, az észleléssel kapcsolatos viták ellenére a szolgáltatásminőség és a vevői elégedettség közötti kapcsolat létezik: a szolgáltatásminőség fejlesztésére irányuló modell támaszkodhat a vevői elégedettség mérésre.

A megfelelő döntéstámogató rendszer fejlesztéséhez elengedhetetlenül szükséges egy olyan központi modell, amely minden szempontból megbízható eredményeket képes szolgáltatni a döntéshozónak. A központi modellt a vevői elégedettségmérés módszertanának, a szóba jöhető modellekre épülő lehetséges módszerek vizsgálatával kell megkeresni. A vevőorientált, többtényezős mérési módszerek közé sorolható SERVQUAL-módszer* az elemzések és a kutatások áttekintése során egy

lehetséges, a meghatározott követelményeknek megfelelő eszközként vehető számításba.

A kialakítandó SQI-DSS egy átfogó, a szolgáltatásminőség mérésén keresztül a minőség fejlesztés támogatására irányuló, web-alapú döntéstámogató rendszer. Fontos, hogy az SQI-DSS adatbázisban gyűjtse össze, tárolja és rendszerezze az adatokat, és azokból központi modellje segítségével statisztikailag is megbízható és érvényes eredményeket szolgáltatson a felhasználó számára, amelyekre bizalommal lehet alapozni stratégiai vagy operatív döntéseket. Az SQI-DSS rendszernek gyorsan, on-line módon elérhető információkat kell produkálni, ahhoz, hogy a döntéshozók számára olyan támogatást nyújtson, amellyel döntéseik hatékonysága és hatásossága javítható.

Reményeink szerint az elméleti háttér alapos feldolgozását követően egy olyan, a gyakorlatban hatékonyan alkalmazható eszközt sikerül kialakítani, amely a döntéshozók számára jelentős segítséget nyújt a megfelelő fejlesztési irányvonalak kialakításához, ezzel hozzájárulva a szolgáltató szektor vállalatainak eredményességéhez, sikeréhez.

A cikksorozatban felhasznált irodalom

- Babakus, E. (2004): Linking Perceived Quality and Customer Satisfaction to Store Traffic and Revenue Growth. *Decision Sciences, Fall/2004*.
- Bagozzi, R. P. (1992): The Self Regulation of Attitudes, Intentions and Behavior. *Social Psychology Quarterly, 55(2), 178-204*.
- Becser, N. (2005): A szolgáltatásminőség-fejlesztés új lehetősége. *Magyar Minőség, 14. évfolyam, 8-9. szám, 29-37*.
- Berács, J. – Keszei, T. – Sajtos, L. (2001): A marketingorientáció elméleti megalapozása a magyarországi marketing helyzet alapján. Kézirat
- Bernhardt, K. L. – Donthu, N. – Kennett, P. A. (2000): A Longitudinal Analysis of Satisfaction and Profitability. *Journal of Business Research, 47, 161-171*.
- Berry, L. L. – Parasuraman, A. (1991): *Marketing Services: Competing Through Quality*. The Free Press, New York
- Bitner, M. J. (1990): Evaluating Service Encounters: The Effects of Physical Surroundings and Employee Responses. *Journal of Marketing, 54(4), 69-82*.
- Bitner, M. J. – Hubert, A. R. (1994): Encounter Satisfaction Versus Overall Satisfaction Versus Quality. The Customer's Choice. In: R. T. Rust,

*E modellt a szerző lapunk 2005/8-9. számában (pp. 29-37.) részletesen ismerteti. (szerk)

- L. L. Oliver (eds.) *Service Quality, New Directions in Theory and Practice*, Thousand Oaks: Sage, 73-93.
- Bolton, R.N. – Drew, J.H. (1991): A Multistage Model of Customers' Assessments of Service Quality and Value. *Journal of Consumer Research*, 17(4), 375-384
- Buzzel, R. D. – Gale, B. T. (1987): *The PIMS Principles: Linking Strategy to Performance*. Free Press, New York
- Carter, G.M. – Murray, M.P. – Walker, R.G. – Walker, W.E. (1992): *Building organizational decision support systems*, Academic Press, Washington
- Cronin J. J. – Brady, M. K. – Hult, G. T. M. (2000): Assessing the Effects of Quality, Value, and Customer Satisfaction on Consumer Behavioral Intentions in Service Environments. *Journal of Retailing*, 76(2), 192-218.
- Cronin, J. J. – Taylor, Jr., S. A. (1992): Measuring Service Quality: A Re-examination and Extension. *Journal of Marketing*, 56, 55-68.
- Dabholkar, P. – Shepherd, C. D. – Thorpe, D. I. (2000): A Comprehensive Framework for Service Quality: An Investigation of Critical Conceptual and Measurement Issues Through a Longitudinal Study. *Journal of Retailing*, 76(2), 139-173.
- Das, A. – Handfield, R. B. – Calantone, R. J. – Ghosh, S. (2000): A Contingent View of Quality Management – The Impact of International Competition on Quality. *Decision Sciences*, 37(3), 649-690.
- Davis, G.B. – Hamilton, S. (1993): *Managing Information*, Business One Irwin, Boston
- Deming, W.E. (1982): *Quality Productivity and Competitive Position*, MIT Center for Advanced Engineering Study, Boston
- Fornell, C. – Johnson, M. D. – Anderson, E. W. – Cha, J. – Bryant, B. E. (1996): The American Customer Satisfaction Index: Nature, Purpose, and Findings. *Journal of Marketing*, 60 (October), 7-18.
- Gale, B. T. (1994): *Managing Customer Value*. The Free Press, New York
- Gotlieb, J. B. – Grewal, D. – Brown, S. W. (1994): Consumer Satisfaction and Perceived Quality: Complementary or Divergent Constructs? *Journal of Applied Psychology*, 79(6), 875-885.
- Grandzol, J. R. – Gershon, M. (1997): Which TQM Practices Really Matter: An Empirical Investigation. *Quality Management Journal*, 4(4), 43-59.
- Grönroos, C. (1991): Facing the Challenge of Service Competition: The Economies of Service.
- Hofmeister Tóth, Á. - Simon, J. - Sajtos L. (2003): *A fogyasztói elégedettség*. Alinea Kiadó, Budapest
- Ishikawa, K. (1985): *What is a total quality control? The Japanese way*, Prentice-Hall, New York
- Ittner, C. D. – Larcker, D. F. (1998): Are Nonfinancial Measures Leading Indicators of Financial Performance? An Analysis of Customer Satisfaction. *Journal of Accounting Research*, 36 (Supplement), 1-36.
- Ittner, C. D. – Larcker, D. F. – Meyer, M. W. (2003): Subjectivity and the Weighting of Performance Measures: Evidence from a Balanced Scorecard. *The Accounting Review*, 78(3), 725-758.
- Ittner, C. D. – Larcker, D. F. (2003): Coming up Short on Nonfinancial Performance Measurement. *Harvard Business Review*, 81 (November), 88-95.
- Kalapács, J. (2000): *Minőségirányítás technikák*. X-level Kft., Budapest
- Keen, P. G. W. – Scott-Morton, M. S. (1978): *Decision Support Systems: An Organizational Perspective*. Addison-Wesley, Inc., Reading, MA
- Liljander, V. – Strandvik, T. (1994): *The Nature of Relationship Quality*. Advances in Services Marketing and Management, JAI Press Inc., London
- Mittal, V. – Kamakura, W. A. (2001): Satisfaction, Repurchase Intent, and Repurchase Behavior: Investigating the Moderating Effect of Customer Characteristics. *Journal of Marketing Research*, 38 (February), 131-142.
- Neely, A. - Adams, C. - Kennerley, M. (2004): *Teljesítményprizma*. Alinea Kiadó, Budapest
- Oliver, R. L. (1997): *Satisfaction: A Behavioral Perspective on the Consumer*. McGraw-Hill Co., New York.
- Oliver, R. L. (1999): Whence Consumer Loyalty? *Journal of Marketing*, 63(Special Issue), 33-44.
- Parasuraman, A. – Zeithaml, V. A. – Berry, L. (1988): SERVQUAL. A Multiple-Item Scale for Measuring Consumer Perceptions of Service Quality. *Journal of Retailing*, 64. (Spring)
- Parányi Gy. *Magyar Minőség*, 2005/7.
- Phillips, L. D. (1984): *Bevezetés a döntéselemzésbe*. LSE kézirat, Decision Analysis Unit
- Phillips, L. D. (1988): People-centered Group Decision Support. In: Doukidis, G. – Land, F. – Miller, G. (eds.): *Knowledge Based Management Support Systems*, Ellis Horwood
- Reeves, C. A. – Bednar, D. A. (1994): Defining Quality: Alternatives and Implications. *Academy of Management Review*, 19(3), 419-445.

- Rust, R. T. – Zahorik, A. J. – Keiningham, T. L. (1995): Return on Quality (ROQ): Making Service Quality Financially Accountable. *Journal of Marketing*, 59 (2), 58-70.
- Schlesinger, L. A. – Heskett, J. L. (1992): Breaking the Cycle of Failure in Services, in: Lovelock (ed.): *Managing Services* (2nd edition), Prentice-Hall, Englewood Cliffs, N. J.
- Schmid, D. C. (1992): *Qualitätsmanagement in Banken*. Service Fachverlag, Wien.
- Sousa, R. – Voss, C. A. (2002): Quality Management Revisited: A Reflective Review and Agenda for Future Research. *Journal of Operations Management*, 20, 91-109.
- Sprague, R. H. – Carlson, E. D. (1982): *Building Effective Decision Support Systems*. Prentice Hall, Englewood Cliffs, N. J.
- Veres, Z. (2005): *Szolgáltatásmarketing*. KJK-Kerszöv Kiadó Kft, Budapest
- Voss, C. A. - Roth, A. V. – Rosenzweig, E. D. – Blackmon, K. – Chase, R. B. (2004): A Tale of Two Countries' Conservatism, Service Quality and Feedback on Customer Satisfaction, *Journal of Service Research*, 6(3), 212-230.
- Zeithaml, V. A. – Berry, L. L. – Parasuraman, A. (1996): The Behavioral Consequences of Service Quality. *Journal of Marketing*, 60 (April), 31-46.
- Zeithaml, V. A. – Parasuraman, A. – Berry, L. (1990): *Delivering Quality Service: Balancing Customer Perceptions And Expectations*. The Free Press, New York
- Zoltayné, Paprika, Z. (2005): *Döntélmélet*. Alinea Kiadó, Budapest
- Zoltayné, Paprika, Z. (1994): *Döntéstámogatás*. Egyetemi Jegyzet, BKE Posztgraduális Kar

EFQM-önértékelés tapasztalatai a Széchenyi István Egyetemen

Kovács Miklós*, dr. Nyéki Lajos**

Bevezetés

A Dunaújvárosi Főiskola által koordinált „Partnerszempontú önértékelési modell megalkotása és továbbképzések a felsőoktatási intézmények humán erőforrásainak fejlesztéséért” című HEFOP 3.3.1 projekt keretében a résztvevő intézmények az EFQM-modell szerinti önértékelést végeznek. Egyetemünk is résztvevője a programnak. A tanulmányban egy kérdőíves felsőoktatási EFQM-önértékelés tapasztalatairól számolunk be.

Az önértékelést kérdőív segítségével végeztük el. A kérdőívet a SZTAKI (www.sztaki.hu/services/voting/) szabadon felhasználható online szavazási rendszerére vittük fel. A résztvevők a kérdőívet online módon töltötték ki. A SZTAKI szavazási rendszere lehetővé tette a kitöltött kérdőívek automatikus értékelését, így mentesültünk a manuális feldolgozás fáradságos munkájától.

A felsőoktatási önértékelési modell

A HEFOP projekt keretében az IFKA közreműködésével került sor a felsőoktatási önértékelési

modell kidolgozására. Ez a modell képezte az önértékelés elméleti hátterét.

A modell „adottságok” alatt az intézmény lehetőségeit érti. Ha az EFQM-modellt oktatásra alkalmazzuk, óhatatlanul szembekerülünk bizonyos terminológiai kérdésekkel. A pedagógiában az adottság szó foglalt alapfogalom, veleszületett diszpozíciókat, a személyiségfejlődés kiindulási alapját jelenti. Ennek megfelelően a felsőoktatási önértékelési modellben is célszerű lenne adottságok helyett lehetőségeket szerepeltetni. A minőségirányítási terminológia számos hasonló fordítási pontatlanságot tartalmaz***.

Az EFQM-önértékelés módszerei

Az öt kulcsfontosságú önértékelési módszer a következő:

- kérdőív
- mátrix
- kiértékelési workshop
- pro-forma
- díjszimuláció

* tanszéki mérnök, mérnöktanár, informatika tanár, SZE Műszaki Tanárképző Tanszék

** docens, okl. mérnöktanár, SZE minőségirányítási vezető, SZE Műszaki Tanárképző Tanszék

*** Ez a megállapítás egybevág a szerkesztő véleményével. Lásd bővebben: Magyar Minőség 2001/6 p.28. és 2006/3 p. 9. A modell ábrázolásától eltérően, mert közismertnek tartjuk. Legutóbb lapunk 2006/3 számában, a 10. oldalon jelent meg. (szerk.)

Érett szervezet	Megfelelő kérdőív	A versenytársakkal összevetett Pro-forma	Díjszimuláció
Fejlődő szervezet	Kérdőív és workshop Mátrix és workshop	Pro-forma Irányított workshop	Próba díjszimuláció Pro-forma és workshop
Új szervezet	Elemi kérdőív Standard mátrix	Standard kérdőív	Részletes kérdőív vagy testreszabott mátrix
	Alacsony erőfeszítés	Közepes erőfeszítés	Magas erőfeszítés

1. táblázat

A felsőoktatási intézmények bármelyik módszert választhatják. Döntésüket az is befolyásolja, hogy hol tartanak a minőségirányítási rendszer kiépítésében, és az is, hogy milyen erőforrások állnak rendelkezésre az önértékelés elvégzéséhez.

A szervezet fejlettsége és az önértékeléshez szükséges erőfeszítések nagysága közötti kapcsolatot összegzi az 1. táblázat.

Az önértékelési módszerek jellemzőit foglalja össze a 2. táblázat.

Az önértékelés bármelyik módszerét választjuk is, azzal a nehézséggel találkozunk, hogy a szakirodalomban nem közölnek mintákat az egyes mérőeszközökre. A kidolgozott mérőeszközök általában nem ingyenesek, angol nyelvűek, és általában vállalati felhasználásra készültek.

A hazai gyakorlatban két online kérdőíves önértékelési módszert találtunk. Az egyik a Belügyminisztérium CAF (Common Access Framework) kérdőíve, a másik a Qualinfo CAF illetve CAF-PE (Common Access Framework for Public Education) kérdőíve. Az első a BM-hez tartozó intézmények számára elérhető, a második az X-level előfizetőinek áll rendelkezésére. A BM CAF kérdőíve a BM Közigazgatásszervezési és Közszolgálati Hivatal honlapján, a http://www.bm.hu/bmkkh/kkhweb.nsf/minoseg_cim/ címen, a Qualinfo CAF kérdőíve a http://qualinfo.hu/caf_menu.php, a CAF-PE kérdőíve pedig a http://qualinfo.hu/caf_pe_menu.php címen érhető el.

A CAF és a CAF-PE modell nem teljesen azonos az EFQM-moddal, ezért e két lehetőséget

elvetettük. Egy EFQM alapú önértékelés mellett kellett döntenünk.

Mivel intézményünk több évtizedes múltra tekinthet vissza, ezért az érett szervezet kategóriánál felsorolt módszerek közül választhattunk. Mivel a minőségirányítási rendszerünket most szándékozunk kiépíteni, ezért a legegyszerűbben kivitelezhető önértékelési formát, a kérdőíves önértékelést választottuk. Jól működő minőségirányítási rendszerrel rendelkező intézmények számára a díjszimuláció lett volna a kézenfekvő választás. Az említett HEFOP projektben részt vevő intézmények közül az ISO 9000 minősítéssel rendelkező székesfehérvári Kodolányi János Főiskola és a Dunaújvárosi Főiskola is a díjszimuláció alkalmazása mellett döntött. A Pécsi Egyetem saját készítésű kérdőív alapján végzett kérdőíves önértékelést. A megfelelő kérdőív megtalálása váratlan nehézségekkel járt. Az EFQM Kiválóság Modellhez ugyan létezik kidolgozott kérdőív, de ez a vállalatok szempontjait veszi figyelembe. A hazai felhasználásához a kérdőívet először le kellett fordítanunk, majd adaptálnunk kellett a felsőoktatás viszonyaihoz. Komoly problémát jelentett az is, hogy hogyan lehet a minőségirányítási terminológiát közérthetővé tenni az oktatók számára.

A kérdőív megszerkesztése

Kiindulásul az EFQM „Determining Excellence – a Questionnaire Approach” című kiadványában található, angol nyelvű kérdőívet használtuk fel, amely a kilenc kritériumhoz összesen ötven kér-

	Erősségek/ gyengeségek	A pontozás pontossága	A módszer ismerete	Helyi látogatás	Képzett önértékelők	Erőforrás- igény
Kérdőív	Nem	Alacsony	Nem	Nem	Nem	Közepes / Alacsony
Mátrix	Nem	Alacsony	Nem	Nem	Nem	Közepes / Alacsony
Workshop	Igen	Közepes	Igen	Nem	Irányító	Közepes
Pro-forma	Igen	Közepes / Alacsony	Igen	Opcionális	Igen	Közepes / Magas
Díjszimuláció	Igen	Magas	Igen	Opcionális	Igen	Magas

2. táblázat

dést tartalmaz. A kérdőív érdekessége, hogy a kulcsfontosságú eredményeket is kérdésekkel méri fel, a szokásos részletes adatgyűjtés helyett. A Magyar Ipari és Kereskedelmi Minőségfejlesztési Központ EFQM-önértékelés kérdőíve az eredményekkel kapcsolatban egyáltalán nem tartalmaz kérdéseket.

A kérdőív lefordítása után meg kellett határozni azokat a fogalmakat, amelyek a minőségirányítási alapismeretekkel nem rendelkező, hazai felsőoktatási szakemberek számára értelmezési nehézségeket jelenthettek. A kérdőívet adaptálni kellett a hazai felsőoktatás számára.

A legtöbb nehézséget a *folyamat*, a *beszállító* és a *vevő* fogalmak felsőoktatási értelmezése okozta. A folyamat (képzés, tervezés, fejlesztés, innováció), a beszállító (óraadó) és a vevő (hallgatók, szülők, leendő munkaadók) fogalmakat szükségesnek tartottuk definiálni. A kérdőívben ezeket az egyes kérdéseknél zárójelben magyaráztuk. Az érték fogalmat magától értetődőnek éreztük, utólag viszont kiderült, hogy egyáltalán nem az.

A kérdőív egyszerű választásos típusú. A válaszlehetőségeket D, C, B, A kódok jelölik. A kérdőív készítői szándékosan jelölték fordított sorrendben a válaszlehetőségeket annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az átgondolatlan, rutinszerű kitöltés. A D lehetőséghez 0, a C lehetőséghez 33, a B lehetőséghez 67, és az A lehetőséghez 100% súlyozó faktort rendeltek. Ennek megfelelően az egyes kritériumokhoz tartozó pontszámokat (%) egy súlyozási eljárással kaphatjuk meg. Az egyes kritériumok pontszámát (%) úgy kapjuk meg, ha a szavazatok számát megszorozzuk a faktor értékével, és hozzáadjuk az előírt korrekciós tényezőt. Ez kritériumként változó, értéke a kritérium sorszáma szerint alulról felfelé haladva 5, 4, 5, 5, 7, 9, 5, 3, 7.

Az online kérdőíves felmérés megvalósítása

A kérdőíves felmérés lebonyolításának megszervezésekor arra törekedtünk, hogy a válaszadás titkos legyen, a felmérést lehetőleg kis technikai költséggel el lehessen végezni, az eredményeket pedig egyszerűen ki tudjuk értékelni. E szempontokat figyelembe úgy döntöttünk, hogy a felmérést az Interneten keresztül tesszük kitölthetővé a célcsoport tagjai számára. A kitűzött célnak a SZTAKI ingyenesen használható véleménygyűjtő rendszere maradéktalanul megfelel. A rendszer a <http://www1.sztaki.hu/servlets/voting> címen érhető el. A felmérést kezdeményező felhasználó (szervező) kérdőívet

állíthat össze, a felmérés lefolytatását pedig a rendszer végzi el a szervező által megadott forgatókönyv alapján. A kérdőív többféle kérdéstípusból állítható össze (1. ábra):

- egyszerű választás,
- többszörös választás,
- értékelés,
- rangsorolás,
- allokatív kérdés.

1. ábra: Kérdőív

Az egyszerű választásnál a szavazó egyet, a többszörös választásnál a szavazó többet is választhat a felsorolt lehetőségek közül. Az értékelés azt jelenti, hogy a szavazó az egyes választási lehetőségeket valamilyen címkével (pl. szeretem, közömbös, nem szeretem) jelöli meg. A rangsorolás esetén a szavazónak sorba kell állítania a megadott lehetőségeket, a legszimpatikusabbat téve legelőre. A választási lehetőség előtti szám a sorrendben elfoglalt helyet jelzi. Az allokatív kérdés esetén a szavazónak megadott számú pontot (pl. százat) kell elosztania a lehetőségek között. A rendszer fontos eleme, hogy lehetőséget ad a válaszadástól való tartózkodás kizárására, azaz csak akkor fogadja el a kérdőívet kitöltöttnek, ha az adott kérdést a kitöltő megválaszolta. Előnyös tulajdonságként említhető továbbá, hogy a válaszadónak lehetőséget adhatunk szöveges megjegyzés írására, akár minden kérdésre. Egy egyszerű választásos kérdés a rendszerben az alábbi módon jelenik meg a kitöltők számára (2. ábra). A forgatókönyvben azt adhatjuk meg, hogy az egyes, sza-

2. ábra: Egyszerű választásos kérdés mintája

vazással kapcsolatos események mely időpontokban történjenek meg. Felmérésünk az alábbi forogatókönyv alapján zajlott (3. ábra):

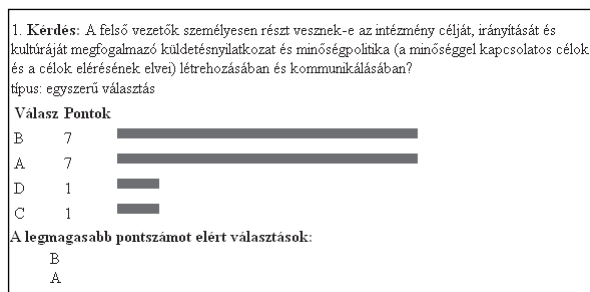
EFQM kérdőív	A forgatókönyv
Nyelvek: magyar	
Titkos szavazás	
Szavazat megváltoztatása nem engedélyezett	
2006.03.27. 14:00: Értesítő küldése a "szavazók" csoportnak	
Szavazatok gyűjtése azonnal kezdődjön az elindítás után	
2006.03.31. 8:00: Emlékeztető küldése a szavazók csoportjának	
Szavazatok gyűjtésének befejezése: legkésőbb 2007.04.04. 23:50-kor	
Az eredmény folyamatos frissítése a szerveren	
Eredmény elküldése a "megfigyelő(k)" csoportnak	
<input type="button" value="OK"/>	

3. ábra: A felmérés forgatókönyve

A potenciális szavazókat e-mail címük alapján vittük be a rendszerbe. Titkos szavazást indítottunk, ami azt jelenti, hogy a szervező nem tudhatja meg, ki adta le a szavazatát, így természetesen az sem deríthető ki, hogy ki mit válaszolt az egyes kérdésekre. A szavazás megkezdésekor – amikor a kérdőív elérhetővé válik a szavazók számára, – a rendszer az e-mail cím alapján értesíti az érintetteket a szavazás megindulásáról, és egyben elküldi nekik azt a titkos kulcsot, amellyel beléphetnek a rendszerbe. Belépéskor regisztrálja a kitöltőt és – a forgatókönyv beállításai szerint – nem engedi újra belépni, azaz mindenki csak egy szavazatot adhat le.

Nagyon hasznos szolgáltatás az emlékeztető küldése. Előírhatjuk, hogy aki egy adott időpontig még nem adta le a szavazatát, azt a rendszer emlékeztesse a határidő lejártára. A szavazás lezárása után a szavazók már nem léphetnek be a rendszerbe, a szervezők pedig megkapják az eredményeket, ezek a szervezőkön kívül mások számára nem elérhetők. A szavazás eredményét a rendszer többféle formátumban képes előállítani. Kérhetünk egyszerű összesítést, ahol a rendszer összegyűjti az egyes válaszlehetőségekre leadott szavazatok számát, és ezt grafikusán is ábrázolja. Például (4. ábra):

Megoldható az is, hogy a rendszer kérdőívenként adja vissza az adatokat. Az így előállított

4. ábra: A szavazás eredményének összesítése

kimutatás feldolgozható Excel-lel, vagy SPSS-sel, mert ebben az esetben az adatokat TAB-szeperált szövegfájlban kapjuk.

Az eredmények értékelése

A kérdőív kitöltésével kapcsolatos feladatról e-mail útján tájékoztattuk az egyetem összes tanszékét. Az volt az elképzelésünk, hogy tanszékenként egy főt megkérdezve megfelelő képet kapunk az egyetem helyzetéről. Az e-mail felkéréseket a tanszékvezetőknek küldtük ki, mivel az ő véleményükre voltunk elsősorban kíváncsiak. Ők rendelkeznek ugyanis a tanszékeken a legtöbb információval. Szélesebb körű felmérést nem tartottunk volna a gyakorlatban kivitelezhetőnek.

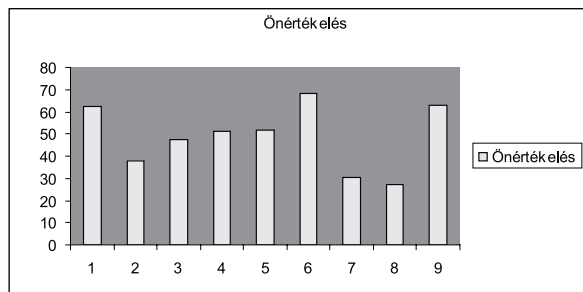
A kérdőívet a megkérdezettek egyharmada töltötte ki, ez megfelel a szakirodalomban található szokásos értéknek. A kitöltött kérdőívek arányán lehetett volna javítani akkor, ha lemondunk a névtelen kitöltés lehetőségéről. A reális önértékelés érdekében viszont a névtelen kitöltés mellett kellett döntenünk. Az online kérdőívek kitöltésére másfél hetet biztosítottunk. A határidő lejártá előtt automatikus emlékeztetőt küldtünk ki mindazoknak, akik még nem töltötték ki a kérdőívet.

A SZTAKI rendszerétől kapott adatokat a MS Excel segítségével dolgoztuk fel, a kérdőívhez tartozó kiértékelési útmutató alapján. A következő eredményeket kaptuk (3. táblázat):

Kritérium	Érték %
1. Vezetés	62,41
2. Politika és stratégia	37,67
3. Munkatársak	47,35
4. Partnerkapcsolatok	51,38
5. Folyamatok	52,00
6. Vevői eredmények	68,29
7. Munkatársi eredmények	30,20
8. Társadalmi eredmények	26,99
9. Kulcsfontosságú eredmények	62,70

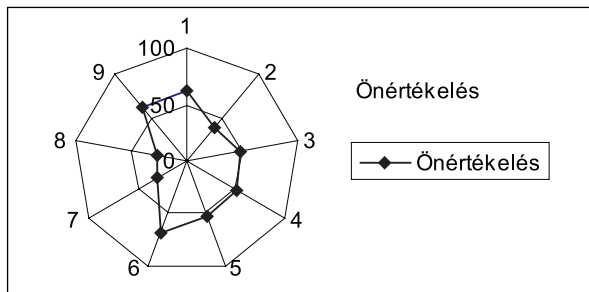
3. táblázat

A felmérés eredményét a következő hisztogram szemlélteti (5. ábra):

5. ábra: A felmérés eredménye hisztogramon

A felmérés eredménye céltábladiagramon a következő (6. ábra):

6. ábra: A felmérés eredménye céltábladiagramon

A felmérés arra irányította a figyelmet, hogy a politika és stratégia, a munkatársak, a munkatársi eredmények, és a társadalmi eredmények terén van javítani való. Az természetesen csak egy megismételt felméréssel dönthető el, hogy ezek az adatok milyen mértékben származnak a kérdőív esetleges helytelen értelmezéséből.

A kérdőívet kitöltő személyek közül utólag többen panaszkodtak a szokatlan terminológiára annak ellenére, hogy az eredeti kérdőívet megkíséreltük a felsőoktatásra alkalmazni.

Természetesen az EFQM önértékelésnek akkor van értelme, ha rendszeresen, például évente megismétlik. Csak így mérhető fel ugyanis, hogy van-e változás az adott szervezet működésében. A felmérést egy javított kérdőívvel szándékunkban áll évente megismételni. A felmérés

reprezentativitását javítani lehet azzal, ha a tanszékvezetőkön kívül az adott tanszékről még másokat is (egy-két főt) megkérdezzük. A kérdőív-kitöltési fejelem javításával további hasznos információkat nyerhetünk.

A felmérés eredményeiből az egyetem vezetésének kell levonnia az adódó következtetéseket. A tanulások hasznosítása remélhetőleg hozzájárul az egyetem működésének továbbfejlesztéséhez.

Irodalom

- Determining Excellence – a Questionnaire Approach, EFQM, Brussels, 1999
- Kalapács János: Minőségbiztosítás, minőségirányítás a közszolgáltatásban X-level Kft., Budapest, 2000.
- Kalapács János: Önértékelésen alapuló minőségfejlesztés a közigazgatásban és a közoktatásban. A CAF és a CAF-PE kérdőívek. X-Levél melléklet, 2003-2004
- Segítség a SZTAKI szavazási rendszerének használatához
<http://www.sztaki.hu/services/voting/help/index.hu.jhtml>
- Steel et al.: Applying Self-Assessment against the EFQM Excellence Model® in Further and Higher Education, Sheffield Hallam University, 2003
- Szabó Kálmán: Felsőoktatási önértékelési modell IFKA Magyar Minőségfejlesztési Központ, 2005.

**A Digart Hungary Kft. gratulál a Digart International Ltd.
által 2006. április 16-tól május 16-ig
tanúsított magyarországi szervezeteknek:**

**MSZ EN ISO 9001:2001
szabvány szerint:**

Agrofil Szaktanácsadó
Mérnöki Iroda
Kisbodak
Biosan Kft.
Budapest
Black Jet Kft.
Szombathely
Fémszerelő Ipari Kkt.
Csákánydoroszló
HTSART Kft.
Budapest
Huntechno Kft.
Budapest

ISOR 2000 Bt.

Szolnok
Komunálinfó Zrt.
Budapest
Konstrual Kft.
Székesfehérvár
Michael Kft.
Üllő
Unikorn-Épker Kft.
Bölcske
**Vasútépítő és
Karbantartó Zrt.**
Budapest
Zion Vámügynökség Kft.
Székesfehérvár
Z-Rox Nyugat Kft.
Szombathely

**MSZ EN ISO 14001:2005
szabvány szerint:**

HM Térképészeti Kht.
Budapest
Komunálinfó Zrt.
Budapest
Megoldás Kft.
Szombathely
Omegaplast Kft.
Ebes
Raszter Nyomda Kft.
Budapest
Taboo Divatház Rt.
Budapest

Újpesti Gépelemgyár Kft.
Budapest
**Vasútépítő és
Karbantartó Zrt.**
Budapest
**Velekey
Szerelvénygyártó Kft.**
Szombathely

**MSZ 28001:
2003 szabvány szerint:**

Komunálinfó Zrt.
Budapest

A **Digart Hungary Kft.** elérhetősége: 1131 Budapest, Diószegi út 37., postacím: 1519 Bp., Pf. 340.
Telefon: 279-1771, fax: 279-1772, E-mail: digart@mail.emma.hu, honlap: www.digart.hu

A MINŐSÉG JAVÍTÁSÁNAK/FEJLESZTÉSÉNEK TECHNIKÁI

Vezérfonal a probléma ismétlődését meggátló intézkedések kidolgozásához*

A problémamegoldás folyamatának algoritmus

A felmerült és feldolgozandónak ítélt problémára elemző csapat hoznak létre.

Emlékeztető kérdések a team számára a probléma újbóli fellépését meggátló intézkedések kidolgozásához

A probléma előtörténete

1. Hogyan és hol lépett be a probléma a folyamatba?
2. Miért ott lépett fel a probléma és hogyan lehetett elnézni? Miért nem tárult fel a maradt átléphető?
3. Milyen zavar vagy hiányzó szakismeret járult hozzá a hibaforrás létrejöttéhez? Milyen tényezők járultak hozzá, hogy a probléma elnézhető volt?
4. Milyen rendszer, eljárás, utasítás vagy megszokás tette ezt lehetővé?
5. Felfedezett az elemzett folyamatban látszat- vagy pótmegoldást? Hol? Mit kompenzáltak vele?
6. Valamennyi érintett részleget azonosítottak?

Megelőzési intézkedések

(az adott és a hasonló problémákra)

7. Mit kell másképpen tenni az ilyen problémák forrása újrafellépésének, illetve elnézésének megakadályozására?
8. A megelőző intézkedések keretében vevőszolgálati intézkedés is szükséges?

9. Vannak arra utaló jelzések, hogy szükség van folyamatjavító intézkedésre?
10. Ki van a legalkalmasabb helyzetben a hibaforrás fellépéséért és elintézéséért felelős rendszer, eljárás, előírás javítására és szokások módosítására?
11. Hogyan lehet ezeket a javításokat a legjobban kipróbálni?
12. Mely eljárásokat szükséges előírásokba foglalni?
13. Milyen tervek lettek kidolgozva a megelőző intézkedések koordinálására és az eljárások előírására - ki, mit és mikor?
14. A fogadó fél egyetért az elhatározott megelőzési intézkedésekkel és változtatási tervekkel?
15. Az új eljárásban érintett munkatársak hogyan lesznek a változtatásról tájékoztatva?
16. Az eljárásokat szabványosították (előírásba foglalták)?
17. Milyen eredmény-mérési pontokat állítottak be a megcélzott javítások minősítésére?

Ajánlás a rendszer javítására

18. Melyik menedzsment-rendszer, megszokások vagy eljárások voltak felelősek azért, hogy ez a probléma felléphetett és elnézhető volt?
19. Ezek a pontok a kívül esnek a jelenlegi végrehajtók hatáskörén?
20. Ki a felelős ezekért a pontokért?
21. Az érintett végrehajtó egyetért a munkacsoport által javasoltakkal?
22. Mely adatok legyenek a "tanulságok" adatbankban elhelyezve?

* A rovatban megjelenő anyag az alábbi forrásmunkán alapul: Parányi Gy. (szerk.): Minőséget – gazdaságosan

GRATULÁLUNK!

A Magyar Tudományos Akadémia IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya Logisztikai Bizottságának alelnökévé választotta **Prof. Dr. Turcsányi Károlyt**, Társaságunk Hon- és Rendvédelmi Szakbizottságának elnökét.

A Társaság és a szerkesztőség ezúton is gratulál ehhez a kiemelkedő szakmai sikerhez.

A TÁRSASÁG HÍREI ÉS PROGRAMJAI

Társaságunk 15. közgyűlése

2006. május 23.

Magyar Minőség Társaság március 23-án a Hotel Mercure Buda konferencia termében tartotta 15 éves jubileumi közgyűlését.

A közgyűlés hivatalos részét megelőzően Szódi Sándor tájékoztatta a résztvevőket a Minőségfejlesztési Központ november 6-8-ig tartandó konferenciájáról. Erről bővebben olvashatnak Hazai és Nemzetközi Hírek rovatunkban.

Az elnökség

Pónyai György, a Társaság elnöke megnyitójában méltatta a Társaság 15 éves fennállását és köszönetet mondott a szponzoroknak, a tagságnak és az apparátusnak eredményes munkájukért.

Az elmúlt év és az egyik legnagyobb eredményének azt emelte ki, hogy itt vagyunk. A múlt évben megtartott közgyűlésen rossz volt a hangulat, részben mert igen rosszak voltak a gazdasági mutatók, részben mert komoly változások történtek. Ehhez képest elég jó évet zárt a Társaság. Ez az év is nagyon kemény lesz. A Magyar Minőség Társaság új irányvonalat alakított ki. Voltak konferenciáink, rendezvényeink. Megszerveztük a Minőségszakember Találkozót, az úgynevezett Minőség Bált, amely tulajdonképpen inkább kabinet jellegű rendezvény volt. Konferenciáinkon és rendezvényeinken kb. 550 fő vett részt, ami azt jelenti, hogy a Minőség Hét konferencián már látzott a kilábalás lehetősége. A kiállításon 34 kiállító jelent meg. Voltak pályázatok, voltak nagyon jó eredmények és itt kezdett az MMT kiemelkedni abból a mély hullámvölgyből, amely részben a saját működése, részben pedig a szakmai környezet változása miatt következett be. A Társaság 7

tanfolyamán a hallgatók összlétszáma 83 fő volt. A csekély létszám főként az erős konkurenciának tudható be.

A bevételek nagymértékű csökkenése miatt a belső szervezetet megváltoztattuk. A korábbi 10-12 főről 4 fő, plusz 1 fő külső munkatársra csökkentettük a titkárság létszámát. Ebben az segített, hogy amit csak lehetett elektronikus információs szolgáltatássá tettük. Ez elég döcögve haladt, de ma már beindult, és jórészt interneten kommunikál a titkárság és a tagság. A teljes nyilvántartást felül kellett vizsgálni, sok, közel 1/3 holt lélek volt a rendszerben és ezt az új tagdíjrendszer bevezetésével sikerült kiszűrni. A tagdíjrendszer és az internetes portál ma már működik, és az első félében elértük a tavalyi egész év tagdíjbevételeit. Az idei év első negyedévének mérlege több, mint 3 millió forint pozitívumot mutat.

A közgyűlés a 2005. évi tevékenységről szóló beszámolót egyhangúlag elfogadta.

Dr. Kovács Éva, a Pénzügyi Felügyelő Bizottság elnöke beszámolójában ismertette, hogy a bizottság megvizsgálta a Magyar Minőség Társaság számviteli törvény szerinti egyszerűsített éves beszámolóját, a mérleget és az eredmény-kimutatást, valamint az ezek alátámasztására szolgáló dokumentumokat. Megállapította, hogy mindezek megfelelnek a számvitelről szóló, többször módosított 2000. évi C. törvényben foglaltaknak, továbbá a beszámoló valós képet ad a Magyar Minőség Társaság vagyoni-pénzügyi helyzetéről és gazdálkodásának eredményeiről.

A mérleget értékelve megállapította, hogy annak főösszege 2005. december 31-én ismét kevesebb lett, mint 2004-ben: az eszközök és források értéke egyaránt több, mint 50% ponttal esett vissza, a csökkenés 7,1 millió forintot tett ki, ami azt jelenti, hogy a működéshez szükséges eszközök és a források is apadnak. Tovább folytatódott az eszközök és források elemei közötti kedvezőtlen átrendeződés is.

A Társaság a szállítókkal szembeni kötelezettségek jelentős részét határidőn túl teljesíti, de **adó és járulékbefizetési kötelezettségének mindig időben eleget tesz, köztartozása nincs.**

Ez nagyon fontos, hiszen csak az a szervezet pályázhat állami forrásokra, amelynek köztartozása nincsen. A 2005. évben elszámolt költségek és ráfordítások az ügyvezetői intézkedéseknek köszönhetően számottevően, 40%-kal azaz 30 millió forinttal csökkentek. A takarékoság, a költségek erős visszafogása, mind az anyagi jellelű ráfordítás, mind pedig a munkaerővel való gazdálkodásban, a tudatos létszámcsökkentésben egyaránt kimutatható.

Összefoglalásként elmondható, hogy a 2005-ös év a veszteség radikális csökkentésének jegyében telt el. Ennek ellenére az MMT vagyona tovább csökkent, fizetőképessége gyengült. Az ügyvezetés – bízva a kedvezőbbé váló körülményekben, és saját erejében, ami nagyon fontos –, 2006-ra a veszteséges gazdálkodás teljes megszüntetését tűzte célul. Ez a bevételek növelésével, és szigorú költséggazdálkodással érhető el.

A közgyűlés az MMT 2005. évi pénzügyi beszámolóját egyhangúlag elfogadta.

A Társaság 2006. évi terveit Pónyai György az alábbiakban ismertette.

Az egyik legfontosabb feladatunk az új tagi szolgáltatások feltételeinek megteremtése. Itt nagymértékben szeretnénk támaszkodni az internetes és számítógépes kapcsolatrendszerekre. Rendezvény-listánk és oktatási programfüzetünk is letölthető a portálról. Fontosnak tartjuk, hogy a 15. Magyar Minőség Hetet az EFQM-mel közösen rendezzük, a többi minőség-szervezet bevonásával. Kiírjuk a Magyar Minőség Háza Díjat, valamint a Szakirodalmi és Menedzseri Pályázatot is. A 2006. évi pénzügyi tervben minden tevékenységünkhöz tervezünk eredményt, azt szeretnénk, hogyha közvetlen költségeinket a nettó árbevételek fedeznék, az első negyedévi tapasztalatok alapján úgy tűnik, hogy ez tartható lesz. A nyár mindig egy kicsit nehezebben finanszírozható, de talán még van annyi tartalékunk, hogy nem lesznek likviditási gondjaink. Komolyabb árbevétel a Magyar Minőség Héttől várunk. Tagdíjbevételünk nem kevesebb, mint tavaly, mert csak azok morzsolódtak le, akik egyébként sem fizettek. Ez volt az egyik legsikeresebb változtatásunk. Várhatóan lesz egy kb. 4 millió forintos támogatásunk pályázatokból és egyebekből, és az újsághirdetések is pénzt hoznak. Nincsenek nagy terveink, de már az is óriási dolog lenne, ha a bevételek meghaladnák a 40 milliót és nullszaldós eredménnyel zárnánk az évet.

A közgyűlés egyhangúlag megszavazta az MMT 2006. évi tervét és a tagdíjrendszert.

A Társaság első és jelenlegi elnöke átveszi Emléklapját

Következő napirendi pontként a közgyűlés egyhangúlag elfogadta az alapszabály* módosítását. Ezt követően a közgyűlés 4 évre új tisztségviselőket választott. Névsoruk a következő:

Elnök: Pónyai György – az MSZT ügyvezető igazgatója

Alelnökök: Schreiberné Molnár Erzsébetet – a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség főigazgató helyettese és

Somogyiné Alabán Ildikó – rendszerfejlesztés projektvezető – MOL Rt. Társasági Minőségügy és EBK Rendszerfejlesztés

Az Igazgatótanács tagjai:

Dr. Benkó Balázs – a Magyar Villamos Művek Rt. főtanácsosa,

Hertz Endre – a Magyar Telecom Rt., Mobil Szolgáltatások Üzletágának TQM igazgatója,

Ráth Tamás – a HM Technológiai Hivatal főigazgatója,

Rezsabek Nándor – a Puskás Tivadar Közalapítvány minőségügyi vezetője,

Somogyi Miklós – HM Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zrt. minőségirányítási- és szabványigazgatója,

Dr. Topár József – a BME Ipari Menedzsment és Vállalatgazdaságtan Tanszék TQM programmenedzsere

A Pénzügyi Felügyelő Bizottság tagjai:

Boczák Erzsébet – a Nemzeti Hírközlési Hatóság főkönyvelője

Dr. Hatala Pál – az I.S. Hatala Kft. ügyvezetője

Király Gyula – az Országos Villamostávvezeték Zrt. közgazdasági igazgatója.

* Az új alapszabály megtekinthető portálunkon – www.quality-mmt.hu (szerk.)

Az Etikai Bizottság tagjai:

Haisrekker Sándorné – a Radiant Zrt. minőség-irányítási vezetője

Meleg Edit – az M-Real Petőfi Nyomda Kft. minőségbiztosítási vezetője

Reizinger Zoltán – a Minőség és Rendszerek Bt. ügyvezetője

A közgyűlés után a tagság ünnepélyes fogadáson emlékezett meg a Társaság fennállásának 15. évfordulójáról.

Az ünnepélyen *Pákh Miklós*, a Társaság alapító ügyvezető igazgatója tartott beszámolót, melyen áttekintette, számokkal illusztrálta és méltatta a 15 éves fennállás hőskorát, a Társaság szerepét a hazai minőségtudat és minőségkultúra terjesztésében. Ezt követően az elnök emléklapot nyújtott át a Társaság megjelent alapító tagjainak. Torta és egy kis ital mellett késő délutánig tartott az összejövetel, melyet hangulatos hárfa- zene tett még kellemesebbé.

Pákh Miklós ünnepi beszámolót tart

!!! IDŐPONTVÁLTOZÁS !!!

Az előző számunk 16. oldalán meghirdetett november 13-16.-tal szemben a

XV. MAGYAR MINŐSÉG HÉT

időpontja

2006. november 27-29.

Az időpont változtatása az Iparfejlesztési Központ Magyar Minőségfejlesztési Központjával

való egyeztetés után vált szükségessé és azt a célt szolgálja, hogy a rendezvény a november 6-8-ig tartandó

nemzetközi EFQM Forum

eseményeiről és a Kiválóság Díj nyerteséről beszámolhasson.

MAGYAR MINŐSÉG TÁRSASÁG
HUNGARIAN SOCIETY FOR QUALITY

www.quality-mmt.hu

Web-oldalunk tartalmából:

Nyitóoldal

Elérhetőségek

MMT szervezete

Taglista

Tagfelvétel

Hírek, újdonságok

Rendezvények

**XIV. Magyar
Minőség Hét 2005.**

**Magyar Minőség
Háza 2005.**

Oktatás

MM folyóirat

Adatbank

Vendégkönyv

Weblaptérkép

Hírek, újdonságok

- A Magyar Minőség Társaság május 23-i Közgyűlésén választott vezetősége
- A Magyar Minőség Társaság 2006. május 23-án megválasztott Igazgatótanácsa, Pénzügyi Felügyelő Bizottsága, Etikai Bizottsága
- A Magyar Minőség Társaság Alapszabálya (a 2006. május 23-i közgyűlésen elfogadott)

Megtekinthetők a Hon- és Rendvédelem időszerű kérdései konferencia prezentációi

**(csak regisztrált felhasználóknak)
feltettük 2006. Június 14-én**

BEJELENTKEZÉS

Felhasználó

Jelszó

Belépés

Regisztráció

E-mail

Elfelejtette jelszavát?

Felülre

Vissza

Előre

Minden jog fenntartva: © MMT 2003

MAGYAR MINŐSÉG TÁRSASÁG

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI HÍREK, BESZÁMOLÓK

Rendezvény a tanúsítások értékének megőrzéséről

A magyar tanúsítási piac közel 60%-át lefedő és egymással is éles piaci versenyben álló négy vállalat, a Det Norske Veritas Magyarország Kft., az ÉMI-TÜV Bayern Kft., az SGS Hungária Kft. és a TÜV Rheinland InterCert Kft. vezetői a hazai vállalatok világszintű versenyképességének megőrzése, és a magyar minőségtanúsítás színvonalának megőrzése érdekében 2001. november 17-én Budapesten együttműködési megállapodást írtak alá. A négy vállalat által jegyzett *Tanúsítók Szakmai Klubja (TASzK)* fellép a szakmai szabályok és az üzleti etika megsértőivel szemben, legyenek azok a TASzK tagjai vagy más szervezetek. Ugyanakkor szorgalmazzák a Nemzeti Akkreditálási Testületnél (NAT) a felügyeleti ellenőrzés és az akkreditációs eljárások szigorítását, valamint a szabályok ellen vétő tanúsító szervezetek akkreditációjának felfüggesztését és visszavonását.

A szakmai követelményrendszer és a szabvány közel másfél évig tartó értelmezése után a klubtagok ezévből új megállapodásban szélesítették együttműködésüket. Ennek értelmében az aláírók ezentúl sajátjukkal egyenértékűnek ismerik el a másik által kiadott minőségtanúsítási okmányt, azaz a szakmailag megfelelő színvonalon tanúsított vállalat a megbízott auditáló szervezet igazolása mellett az Európában legelismertebb másik három cégtől is dokumentumot kap működésének megfelelőségéről.

A négy vállalat 2006. május 12-én Budapesten auditori találkozót szervezett több, mint 150 auditorának részvételével a szakmai egyeztetés elmélyítésére és az egységes szakmai fellépés megfelelő belső kommunikálására. Erre azért volt szükség, mert a szabványokhoz kapcsolódó tanácsadási és tanúsítási üzlet a 2000-es években „könnyű” pénzcsinálási lehetőséggé vált, így olyan szereplők is megjelentek a piacon, amelyeket nem a magas szakmai színvonal és az etikus magatartás vezérelt. Magyarországon jelenleg csaknem félszáz szervezetnek van jogosultsága, azaz akkreditációja megvizsgálni és igazolni a vállalatok tevékenységének különböző, minőség-

irányítási, környezetirányítási és más szabványok szerinti megfelelését. Az ezredfordulót követően a tanúsítók számának növekedése és az ebből adódó árverseny már egyre több esetben a szakmai munka színvonalának eséséhez vezetett. Gyakoribbá vált a nem megfelelően képzett és kvalifikált auditorok alkalmazása, a nemzetközi előírásokban megszabott időnél rövidebb auditok végrehajtása, a tanúsítvány kiadása érdemi auditálás nélkül, és a tulajdonosi összefonódás a tanúsító és tanácsadó cégek között.

Mindezek következményeként a magyar vállalatok már kevésbé bíznak a tanúsító szervezetekben, ami a versenyfeltételek romlásához és ezen keresztül akár az adott vállalat kiszorulásához is vezethet az EU piacairól. A Tanúsítók Szakmai Klubja és ez a rendezvény a minőségügyi szakma színvonalának emelésére törekszik, ennek egyik eszköze az ISO 9001:2000 szabvány egységes értelmezése.

A rendezvényen Társaságunk ügyvezető igazgatója, **Takáts Albert** is hozzászólt a témához „*A Magyar Minőség Társaság tapasztalatai a menedzsment-rendszerek tanúsításának színvonaláról*” címmel. Ebben összefoglalta a Társaságnál összegyűlt információkat, melyek a különböző kommunikációs platformokon (a Magyar Minőség folyóirat, internetes portálunk vendégkönyve, februárban tartott konferenciánk) gyűltek össze.

Ismertette az okokat, melyek a tanúsítványok értékvesztéséhez vezettek, ezek szakmai és etikai hátterét, valamint a szakmai szervezetek törekvését, hogy ezt a folyamatot megfordítsák.

Úgy tűnik, hogy a minőségirányítás jövőjét sok tekintetben az fogja befolyásolni, hogy a rendszer bevezetése, működése és a tanúsítási folyamat mennyit képes hozzáadni a szervezet értékteremtő képességéhez és ezzel versenyképességének növeléséhez.

A rendezvényről további információ:
Zala Krisztina, Vision Communications
tel.: 06-1-457-8200

Tizenhatodik után az első!

Újabb sikerek nyitánya

Május 10-12. között tartották az I. Debreceni Kiválóság Konferenciát. Az évente visszatérő törzsvendégek számára nem a konferencia elnevezése okozott meglepetést, sokkal inkább annak sorszáma. Hozzászórtak ugyanis ahhoz, hogy a Qualimed Kft. évente kétszer, tavasszal és ősszel szervez konferenciákat. Mivel tavaly volt a tizenhatodik, mindenki a tizenhetedikre számított.

Bernáth Lajos főszerző, a Qualimed-IL Fejlesztő Iroda Kft. vezetője bevezetőjében sajnálkozását fejezte azért, hogy a rendezvény helyszínéül szolgáló Kölcsey Művelődési Központnak csak a konferenciatermei készültek el, s a rendezvény ideje alatt folynak a szálloda és múzeum befejezési munkálatai.

A szervezők a színvonalas külsőségek mellett a szakmai előadásokra koncentráltak, s teremtettek megannyi lehetőséget a jó gyakorlatok megismerésére, minőségügyi szakemberek és vezetők konzultációjára. Törekvésük ebben az évben is eredményes volt, nagymértékben járult hozzá a „vevők”, a résztvevők elégedettségének javításához.

Íme egy csokorra való a konferencia témáiból, gazdag kínálatából:

- Vezetés, stratégia, önértékelési módszerek, EFQM modell alkalmazása.
- Egészségügyi Minőség Díjra várva – önértékelés és egészségügy.
- Humán erőforrás-fejlesztés, munkakör-értékelés, csapatépítés.
- Akkreditációtól az önértékelésig – feladatok a felsőoktatásban.
- Működési hatékonyság fejlesztés az irányítási rendszereken belül.
- Informatikai támogatás, az adatfeldolgozás gyorsítása.
- Minőségi Díj Értékelői Fórum.
- Benchmarking.

A rendezvény üde színfoltja volt **Melissa Rancourt**nak, az EFQM marketing igazgatójának a benchmarkingról tartott igen érdekes és értékes előadása. A résztvevőknek alkalmuk volt összevetni a benchmarking európai és hazai gyakorlatát. Rádöbbenhettünk, hogy e fontos (pl. önértékelés során remekül alkalmazható) módszer felhasználását miként lehet bővíteni.

A konferencia értékét növelte, hogy a résztvevők sok újdonsággal ismerkedhettek meg. Ilyen volt pl. amikor sok TQM eszköz és módszer egyedi gyakorlati alkalmazásáról hallhatunk. Újdonságként hatott a „Szövetség a Kiválóságért”, az „Elkötelezettség a Kiválóságért” témák időszerű eseményeinek bemutatása. E csoportba tartoznak az EFQM Fórum 2006 Budapest közérdekű információi, és az Országos Regionális Minőség Klub megalapításának bejelentése is.

Felsorolhatnánk persze valamennyi előadást, mert mindegyik tartalmazott eredeti értéket, újdonságot. Ez természetesen nem volt véletlen, mindössze az történt, hogy a felkért előadók a szervezők határozott kérését teljesítették.

A workshopok rendszere jól illeszkedett a napi programokhoz. A több helyszínen párhuzamosan folyó előadások megválasztása, prioritizálása sok résztvevőnek nehézséget okozott, mert döntenie kellett, melyikre menjen, melyiket hallgassa.

A debreceni konferenciák hagyományosan jó kísérő programjai ezúttal sem maradtak el. A résztvevők elragadtatással beszéltek a Csokonai Színházban látott Tóth Árpád emlékestről, és a Tuba tanyán tett látogatás is sokáig emlékezetes marad.

Tapasztalataim, s a résztvevők véleményei azt igazolták, hogy a rendezvény helyszíne jó választás volt, az ellátás színvonala kielégített minden igényt. Ilyen, valóban minőségi előadásokért jövőre is érdemes lesz Debrecenbe utazni.

Szódi Sándor

Nemzetközi Minőségi Díj

Július és augusztus hónapban értékelik a 2006. évi Nemzetközi Minőségi Díjra beérkezett pályázottakat. Mind a négy kategóriában érkeztek pályaművek, melyeket előbb egyénileg, majd csoportos formában bírálnak a Magyar Minőségfejlesztési Központ által felkért, szakképzett értékelők. A helyszíni szemlére augusztusban, az eredményhírdetésre a novemberi EFQM Forumon kerül sor.

Sz. S.

EFQM Forum 2006 Budapest

Elkészült az exkluzív konferencia programja

Ahogy azt már a korábbi számban írtuk, 2006. november 6-8. között a hazai minőségügy és szervezetfejlesztés kiemelkedő eseménye zajlik Budapesten: ekkor rendezzük meg az EFQM Forumot, Európa egyik exkluzív üzleti és minőségügyi konferenciáját. Történelmi jelentőségű, hogy nyugat-európai helyszínek után most először ad otthont a Forumnak közép-kelet-európai ország. Pozitív fogadtatásban részesült, hogy Magyarország, Budapest a helyszín, hiszen a szakmai program mellett a városnak nagy a vonzereje.

Ami a magyar szakemberek számára érdekes – Az EFQM Forum ritka lehetőség arra, hogy a magyar ill. a régióbeli szakemberek itt helyben találkozzanak a nemzetközi üzleti élet guruival,

felső- és szakmai vezetőivel. A résztvevői létszám átlagosan 700, a Gálavacsorán 1200-1400 fő – korlátlan lehetőséget nyújtva a kapcsolatépítésre (networking). További ok az ünneplésre, hogy az EFQM az Európai Kiválóság Díj 15. évfordulóját üli, a magyar Nemzeti Minőségi Díj pedig a 10. évfordulójához ért – így maga a konferencia, az EFQM Kiválóság Díj 2006, és a két jubileum együtt még különlegesebbé teszi ezt a néhány napot.

A szakmai program – Nézzük, mi is a rendezvény célja és Ön milyen előadásokon vehet részt. A Forum küldetése a vezetők szemléletmódjának formálása, figyelmük felhívása az aktuális, globális versenyképességi kihívásokra, bevált modellek - módszerek bemutatása legjobb gyakorlati elő-

A PROGRAM:

2006. NOVEMBER 6. HÉTFŐ – HEREND, BUDAPEST, PARLAMENT			
10.00-től	Vállalatlátogatások: Herend Porcelánmanufaktúra Rt., MOL Rt.		
18.00	Nyitó fogadás, és a Nemzeti Minőségi Díj jubileumának ünneplése – PARLAMENT		
2006. NOVEMBER 7. KEDD – MŰVÉSZETEK PALOTÁJA			
9.00	Megnyitó		
9.30	Ne lepődj meg – legyél te a meglepetés! Prof. Dr. Jonas Ridderströle, Nemzetközi menedzsment guru		
10.45	Az európai versenyképesség globális kihívásai – egy európai vezérigazgató tapasztalatai		
11.30	'EFQM Pact' - panelbeszélgetés EFQM modellt alkalmazó cégek felsővezetőivel Chris Lebeer, Chief Executive Officer, EFQM * Theo van Deursen, Member of the Board of Management, Royal Philips Electronics * Marc Duhem, Regional Manager Europe, Solvay Group* Spyros Dessyllas, National Chairman, Unilever Greece		
SZEKCIÓK:			
Innováció – Innovatív stratégiák	Kreativitás – Tehetség	Tudás – Tanulás	Piactér – Legjobb gyakorlat bemutatók I
Elnök: Hervé Legenvre, EFQM, Brüsszel Bojár Gábor, elnök, Graphisoft Rt. Dr. Ábrahám László, vezérigazgató, National Instruments Europe Kft.	Elnök: Faragó László, Nokia Magyarország Américo Fernandes, vezérigazgató, DHL Portugal Dr. Lövey Imre, az "Örömteli szervezet" című könyv szerzője, szervezetfejlesztési szakértő	Elnök: Dunapack Rt. Prof. Danica Purg, Ph.D., Dékán, IEDC – Bled School of Management, Szlovénia Sáfár Miklós, Quality Manager, General Motors Powertrain – Magyarország Kft.	Moderátor: Dr. Borbély Gábor, Tanácsadási igazgató, Ad Sidera Group BMW Group, Németország Alcoa-Köfém Ltd, Alcoa Wheel Products Europe, Magyarország FIRSTPLUS Financial Group PLC., Egyesült Királyság Post Denmark A/S, Dánia
15.30	Döntősök ceremóniája		
VASÚTTÖRTÉNETI PARK			
19.00	Gálavacsora: EFQM Kiválóság Díjak és a magyar Nemzeti Minőség Díj 2006 átadása		

2006. NOVEMBER 8. SZERDA - MŰVÉSZETEK PALOTÁJA

- 9.00 Globális versenyképesség – mit tegyen Európa, hogy sikeres legyen?
Prof. Stephane Garelli, Professzor, IMD, University of Lausanne
- 9.45 Shoji Shiba, Professor Emeritus, University of Tsukuba, Japán and Advisory Professor,
Shanghai Jiao Tong University, Kína

SZEKCIÓK:

Intenzitás – Aktivitás	Fókuszban az ügyfél – Közszolgálati tapasztalatok	Jövőépítés – az értékek megőrzésével	Piactér – Legjobb gyakorlat bemutatók II.
Elnök: Sugár András, elnök, EFQM Forum 2006 Fodor István, elnök, Ericsson Hungary, European Research Advisory Board (EURAB) tag Fernando Bordin, vezérigazgató, Fonderie del Montello, Olaszország	Elnök: Lydia Nagel Senior Manager, Major Accounts, EFQM, Brüsszel Ahmet Hamdi Do an, Főtitkár, Kocaeli Kereskedelmi és Iparkamara, Törökország Oscar Moracho, főigazgató, Zummaraga Kórház, Spanyolország	Elnök: Simola József, Corporate Centre Director MOL Rt. Dr. Stefan Kasperowski, General Manager Total Vehicle, Quality Management, Rolls-Royce Motor Cars, Egyesült Királyság Paul Evmorfidis, General Manager, Coco Mat, Görögország	Moderátor: Dr. Borbély Gábor, Tanácsadási igazgató, Ad Sidera Group Előadók: 2006-os döntősök és győztesek
13.45	Zárópanel Európán kívüli vezető szakemberek közreműködésével Kerry Sanderson, Chief Executive Officer, Fremantle Ports, Ausztrália* Walter Puschner, Vice President for Customer & Partner Experience Microsoft, USA * továbbá brazil és indiai felsővezető		
14.45	Cakó Ferenc – Konferencia összefoglaló egy művészi előadásában (homok animáció)		
15.15-15.45	Záró ceremónia: az EFQM Forum szervezői trófea átadása: Sugár András EFQM Forum 2006 Budapest elnöke átadja a trófeát az EFQM Forum 2007 Athén elnökének		

adások segítségével. Az előadó cégek egyben a kiválóságra való törekvés iskolapéldái is. „AZ EURÓPAI VERSENYKÉPESSÉG GLOBÁLIS KIHÍVÁSAI” cím jegyében elsősorban az európai gazdaság lassulásának problémáját vizsgáljuk és a kivezető utakat keressük együtt, előadóink tapasztalatai segítségével összegyűjtjük a sikertényezőket a gazdaság felgyorsításához, az összefogáshoz, a dinamikus piacokkal (Ázsia, USA és további piacok) szembeni helytálláshoz.

A konferencia a Szervező bizottság (IFKA Magyar Minőségfejlesztési Központ vezetésével) részeként működő Tartalmi Team munkájának köszönhetően elkészült, örömmel tájékoztatjuk Önöket az alábbiakban a színvonalas programról és a kiváló előadói körrel. A plenáris előadók ismert és elismert menedzsment szakértők és vállalati felsővezetők, akik a globális tapasztalataik alapján átfogó és strukturált képet vetítenek a jelenlegi és a jövőbeni helyzetről. A szekciók során izgalmas vállalati esettanulmányokat sora-

koztatnak fel, interaktív záró blokkal. A konferencia nyelve angol.

Végül ajánljuk szíves figyelmükbe a megújult honlapot: www.efqmforum.org – ahol az aktuális információkról részletesen és folyamatosan tájékozódhat, és már regisztrálhat is! Itt hívjuk fel szíves figyelmét arra, hogy a rendezvény részvételi díja a hazai üzleti szakkonferenciák árszínvonalával megegyezik, azonban tartalma, az előadói és résztvevői kört tekintve szélesebb és „nemzetközi” palettát kínál.

Tehát használják ki ezt az alkalmat, jöjjön el, bővítse ismereteit, építse üzleti kapcsolatait és ünnepelje együtt velünk az elismert szervezeteket. A Forummal kapcsolatban várom további megtisztelő érdeklődésüket:

Szakonyi Andrea, Projektmenedzser
EFQM Forum 2006 Budapest
IFKA Magyar Minőségfejlesztési Központ
tel: 06-1-332-0362
e-mail: szakonyi@imfa.hu

CERTOP

Nemzetközi tanúsítványok magyar áron

CERTOP Termék- és Rendszertanúsító Ház

TANÚSÍTÓ
NAT-4-0058TANÚSÍTÓ
NAT-4-0067

A Nemzeti Akkreditáló Testület bejegyzett tanúsító szervezete

TANÚSÍTÓ
NAT-4-0061TANÚSÍTÓ
NAT-6-0034

Gratulálunk mindazon vállalkozásoknak, akik a sikeres tanúsítási eljárás eredményeként átvehették 2006. április 1. és 2006. május 31. között a CERTOP Termék- és Rendszertanúsító Ház tanúsítványát.

MSZ EN ISO 9001:2001 szabvány szerint

„KARAKTER 95” KFT. Nyíregyháza
 AIR-PORT TRAVEL KFT. Budapest
 ALFA-CON KFT. Solymár
 ALPHA CONSULTING 1996 KFT. Budapest
 ALTEX 99 KFT. Székesfehérvár
 AMIKO GROUP KFT. Budapest
 ANDIMTEX KFT. Budapest
 AQUAPLUS KFT. Sándorfalva
 ARBON BT. Szeged
 BÁCSKA-KECSKEMÉTI-ÉPÍTŐK KFT. Kecskemét
 BÁCS-SZINKRON BT. Kiskunfélegyháza
 BIRS ECO KFT. Budapest
 BITTÓ KFT. Budapest
 BO-VILLÁM BT. Kozármisleny
 B-S 2001 BT. Debrecen
 BÚZAVIRÁG NÖVÉNYTERMESZTŐ KFT. Túrkeve
 CCAPS-LINE KFT. Nyíregyháza
 CORT KFT. Kisvárd
 DŐRZSIKE & DŐRZSIKE KFT. Százhalombatta
 EC-CO KFT. Budapest
 EDUSYS ZRT. Budapest
 ELEKTRO PHORUS KFT. Felsőtárkány
 EMKE KFT. Szeged
 ENERGOTT KFT. Dunaújváros
 ENTA 2000 SZOLGÁLTATÓ KFT. Szeged
 ÉPADKER KFT. Nyíregyháza
 ÉP-SZIG NÉMETH BT. Pilis
 EQNET RT. Budapest
 ERELTRONIK CATV KFT. Herend
 EUROHÓD DIVAT KFT. Hódmezővásárhely
 EUROSHOW KFT. Budapest
 EVO 3 ÉPÍTŐIPARI KFT. Budapest
 FELNI KFT. Szeged
 FORGÁCS BT. Telki
 FÓKEFE KFT. Budapest
 FRONTAL INTERMONTAGE KFT. Székesfehérvár
 FUJIFILM MAGYARORSZÁG KFT. Budapest
 GÁZGYÚJTÓ KFT. Szolnok
 GW-AUTO KFT. Csíkszereda
 GO-BY KFT. Budapest
 GY & GY BT. Dombóvár
 H.-R. MODELL BT. Debrecen
 HAISYSTEM KFT. Budapest

HARÁSZ-FENYVESI KFT. Pécs
 HA-VI-ÉP KFT. Nyíregyháza-Nyírszőlős
 HITEC KFT. Budapest
 HOLECSKA BT. Budapest
 HÓ-KAR KFT. Pécs
 HUNGAVENT KFT. Budapest
 IDC EXPORT-IMPORT KFT. Szeged
 ILS DEBRECEN NYELVISKOLA KFT. Debrecen
 INFOTÉKA KFT. Budapest
 ISO-PORTAL KFT. Orosháza
 JÖVŐ-HÁZA BT. Mosonmagyaróvár
 JSI PROFIL KFT. Székesfehérvár
 JU-SEC KFT. Vecsés
 K&P KFT. Budapest
 KALOR-GÁZ KFT. Orosháza
 KAPARIT KFT. Budapest
 KAZÁN KFT. Baracs
 KOMLÓ-VÍZ KFT. Komló
 KOMTEL KFT. Tata
 KONSTRUMA KFT. Budapest
 KOPERTA KFT. Budapest
 KOVÁCS ÉS FIAI KFT. Nyíregyháza-Sóstóhegy
 KÖZLEKEDÉS-UNIO KFT. Budapest
 KVALITÁS KFT. Kaposvár
 KVIKSZ KFT. Kaposvár
 M.I.G. HUNGÁRIA KFT. Szigetszentmiklós
 MAIL2000 KFT. Budapest
 MAJLÁTH-GÁZ KFT. Nyírgyulaj
 MAR-GO KFT. Szigetszentmiklós
 MARKET-KONTROLL SECURITY KFT. Kistarcsa
 MAXTER CLEAN BT. Püspökladány
 MÉLY-VÍZ KFT. Siklós
 METROLEX KFT. Csíkszereda
 MONTÁLTECH KFT. Székesfehérvár
 MP HUNGARY KFT. Budapest
 M-POL KFT. Solymár
 NYÍR-ARCHITEKT KFT. Nyíregyháza
 NYÍR-KOMPLETT KFT. Nyíregyháza
 OPUS-VIA KFT. Budapest
 PANNON PARK FOREST KFT. Budapest
 PEST-VILL 2003 KFT. Budapest
 PLÁNET KFT. Budapest
 POLIMPEX-TRADE KFT. Budapest

CERTOP**Nemzetközi tanúsítványok magyar áron**

PROFI-BAGGER KFT. Biatorbágy
QUALITEAM 93 BT. Kiskunfélegyháza
QUERCUS ALPIN EGYÉNI CÉG Budapest
ROAVILL KFT. Budapest
RUBBER RABBIT KFT. Budapest
S.C. VALMAX IMPEX SRL. Cluj Napoca
SIGMA TRADE KFT. Budapest
SOLINWEST 2000 KFT. Dunakeszi
STORATHERM KFT. Pécs
SZAMURÁJ 07 ŐRZŐ-VÉDŐ KFT. Százhalombatta
SZATMÁR-TÚR KFT. Fehérgyarmat
SZEGED SOFTWARE RT. Szeged
SZILASSY ÉS TÜRK KFT. Balogunyom
SZINKRON KFT. Kaposvár
TELE-DIRECT TELEMARKETING Budapest

TÉR-EXIM KFT. Budapest
TGI-Q KFT. Győrújbarát
TILIA BÚTOR BT. Tatabánya
TRIKLON-IT KFT. Szeged
TÚZVIRÁG KFT. Budapest
UMTEL TÁVKÖZLÉSI TERVEZŐ BT. Pécs
UNI-GASZTRO KFT. Budapest
VÁRÉPKER KFT. Budapest
VIA PONTIS KFT. Budakeszi
VICTORIA AUTÓSISKOLA KFT. Szeged
VILL SPEED KFT. Kozármisleny
VINALCOOL COVASNA RT. Sepsiszentgyörgy
WEBS KFT. Pécs
ZENTRÁL-GÁZ BT. Szekszárd

MSZ EN ISO 14001:2005 szabvány szerint

ALES HRBÁČ Vresina
BITTÓ KFT. Budape
ECHOPRO SRO. Karviná – Hranice
KOMLÓ-VÍZ KFT. Komló
MAJLÁTH-GÁZ KFT. Nyírgyulaj
MISECIUS ZDENEK Ostrava-Zábreh
NAGY ÉS TÁRSA BT. Jászberény
PANNON PARK FOREST KFT. Budapest
QUERCUS ALPIN EGYÉNI CÉG Budapest
S.C. VALMAX IMPEX SRL. Cluj Napoca
SOLINWEST 2000 KFT. Dunakeszi
SZATMÁR-TÚR KFT. Fehérgyarmat
VLASTA DRAHOSOVÁ Ostrava

MSZ 28001:2003 szabvány szerint

AQUAPLUS KFT. Sándorfalva
S.C. VALMAX IMPEX SRL. Cluj Napoca

VISSZAVONT TANÚSÍTVÁNYOK

BERLA KFT. Kiskunhalas
CERBERUS PRO KFT. Budapest
EUROPETEAM KFT. Budapest
FENTEGRO KFT. Budapest
FÜLÖP ÉS TÁRSA KFT. Budapest
GAFI-VIL BT. Hajdúszoboszló
SÁRGA BARACK BT. Tolcsva
TRANS-VER 3 '96 KFT. Budapest
TRIGÁZ KFT. Pécs
TZTEAM KFT. Debercsény
VITABONA KFT. Sárbogárd

HONVÉDELMI MINISZTERIUM
ELEKTRONIKAI, LOGISZTIKAI ÉS VAGYONKEZELŐ
ZÁRTKÖRŰEN MŰKÖDŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (HM EI Zrt.)
www.hmei.hu

1999 márciusától a Magyar Köztársaság a
NATO politikai és katonai szervezetének teljes jogú tagja lett.

Érdekelte-e Ön a piac katonai szállítói tevékenységében?

Akarja-e a polgári minőségügyi rendszerét továbbfejleszteni, hogy megfeleljen a
NATO AQAP katonai minőségbiztosítási rendszer követelményeinek is?

A **HM Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zrt.** teljesítette az AQAP minősítésre
felkészítő szervezetek alkalmassági követelményeit, **rendelkezik**, a HM Technológiai
Hivatal által kiadott a **NATO AQAP** katonai minőségügyi rendszerkövetelmények
teljesítésének **felkészítésére, kiépítésére ALKALMAS** igazolással.

A továbbfejlesztéshez

a **HM EI Zrt. Minőségfejlesztési Tanácsadó Osztálya** ajánlja szolgáltatásait:

A **NATO AQAP** – 2000-es sorozatú normatív dokumentum követelményeinek megfelelő **katonai minőségügyi rendszerek** kifejlesztése és **kiépítése**, valamint minősítésre való felkészítése, az ISO 9000 szabvány sorozat tagja alapján tanúsított vagy felkészülés alatt álló minőségügyi rendszerbázison.

Az **MSZ EN ISO/IEC 17025** szabvány követelményeinek megfelelő **laboratóriumok akkreditálásra** való **felkészítése**, a katonai és polgári elektronikai és híradástechnikai területen.

Érdeklődésüket fogadja a Minőségfejlesztési Tanácsadó Osztály, telefon: 4312 900/271

Cím: 1101 Budapest, Salgótarjáni út 20.

Postacím: 1581 Budapest, Pf.: 6.

MSZ EN ISO
9001:2001

503/0240(2)

MSZ EN ISO
14001:2005

KIR/108/2005

ISO 9001:2000
ISO 14001:2004

MSZT-
503/0240(2)-245(1)
MSZT-KIR/108/2005-87

Reg: Fővárosi Bíróság, mint Cégbíróság Cg. 01-10-042-134

Adószám: 10815135-2-51; HU10815135

Telefon: 431-2900; 275-0951, HM: 45-111

Fax: 275-0972, HM: 45-110

E-mail: rtkozpont@hmei.hu